

victoriae suaves, et maximas illi acturo gratias sumadq.
 allaturus Floridasteremus. huc et alia hanc prefatio:
 nuda precepta oratorum cumulant; ita ut incerta fieri sit
 earum conficiendarum methodus. unde variè à variis tradi:
 cendi Magistris pro rerum varietate talis prefationes
 componantur. v. m. et completa et perfecta vbi profan:
 di et prelegendi ratio insit, et varia argumta et
 et ubi hinc loca ex quibus prefationes deduci possunt, apperit.

**Ex quibus locis deduci possunt
 prefationes.**
 Cap. 1.

Dupliciter philosophari solent de prefationis structura. s. n.
 de prefationis initio sermonem habent. Ideo in hanc prefa:
 tionem conficiendam materia loquimur. si ad p. m. attendimus, prefa:
 tionis variis ex locis, capitulis ducere possumus. 1. a proclariis alicuius
 auctoris sententia. 2. a egregio aliquo et insigni alicuius pre:
 fationis facinore. 3. a prefationis scopis, poetis, Carmens, loca:
 foris sententia sit, tunc ab illius auctoris laude. s. a Carmi:
 nis aut sententia prestantia prefationis gloriemur. 4. a ban:
 tuorum symbolis, emblematis, picturis, Ceremoniis, sero:
 glificis, et ceteris. 5. a portarum fabulis, et phantasiis.
 6. a argumtis

76542
32325
+ 620

710



710
1
710

44
44

710
4
4
4
4
4

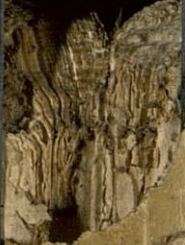
7967
7463
+ 504
747
710
710

710
710
710
710
710

710
710
710

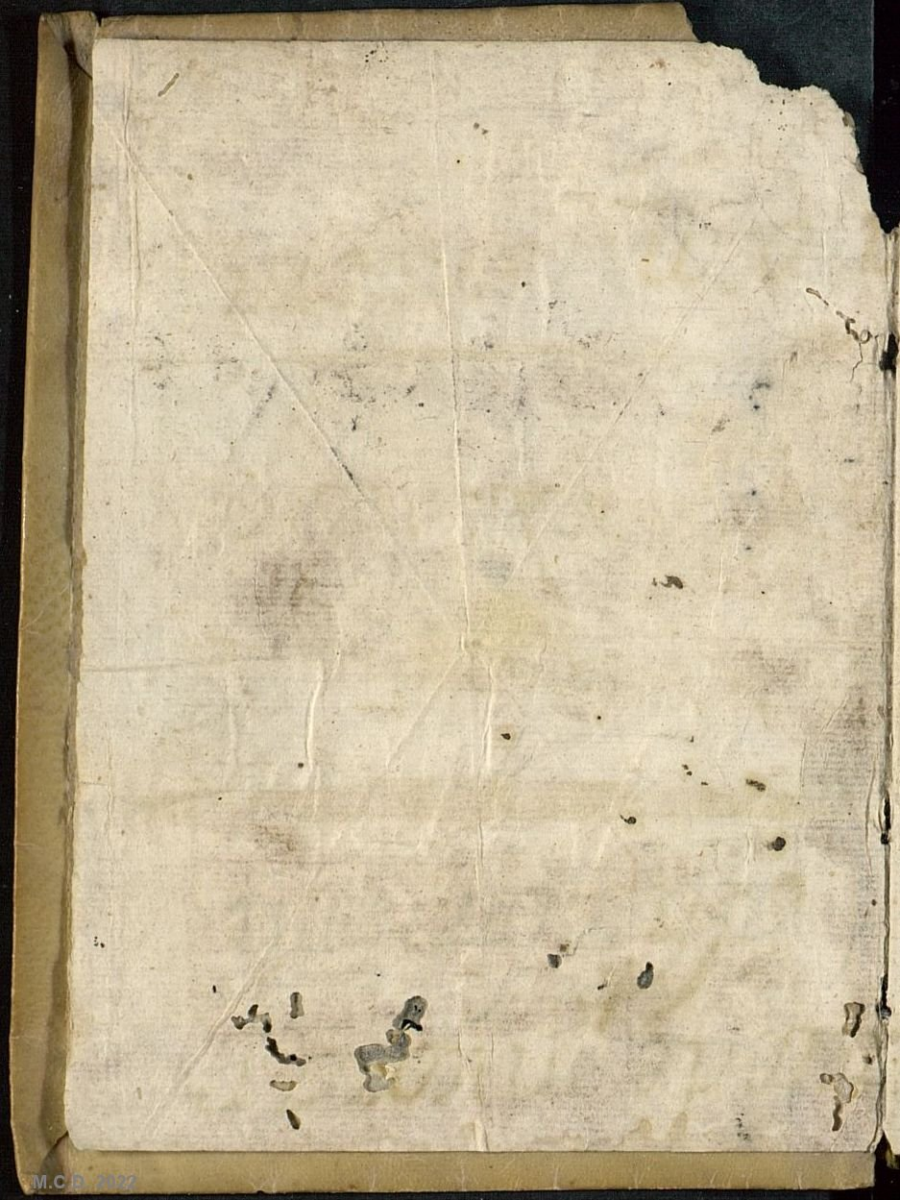
710
710
710





Handwritten text in cursive script, possibly a name or address, though it is difficult to decipher due to fading and bleed-through.





1718

Ex libris Matthei Sara.

Nunc Petri Joany Felici
S. V. C.

alio alio
Joanne

Ex libris Matthei Sara.

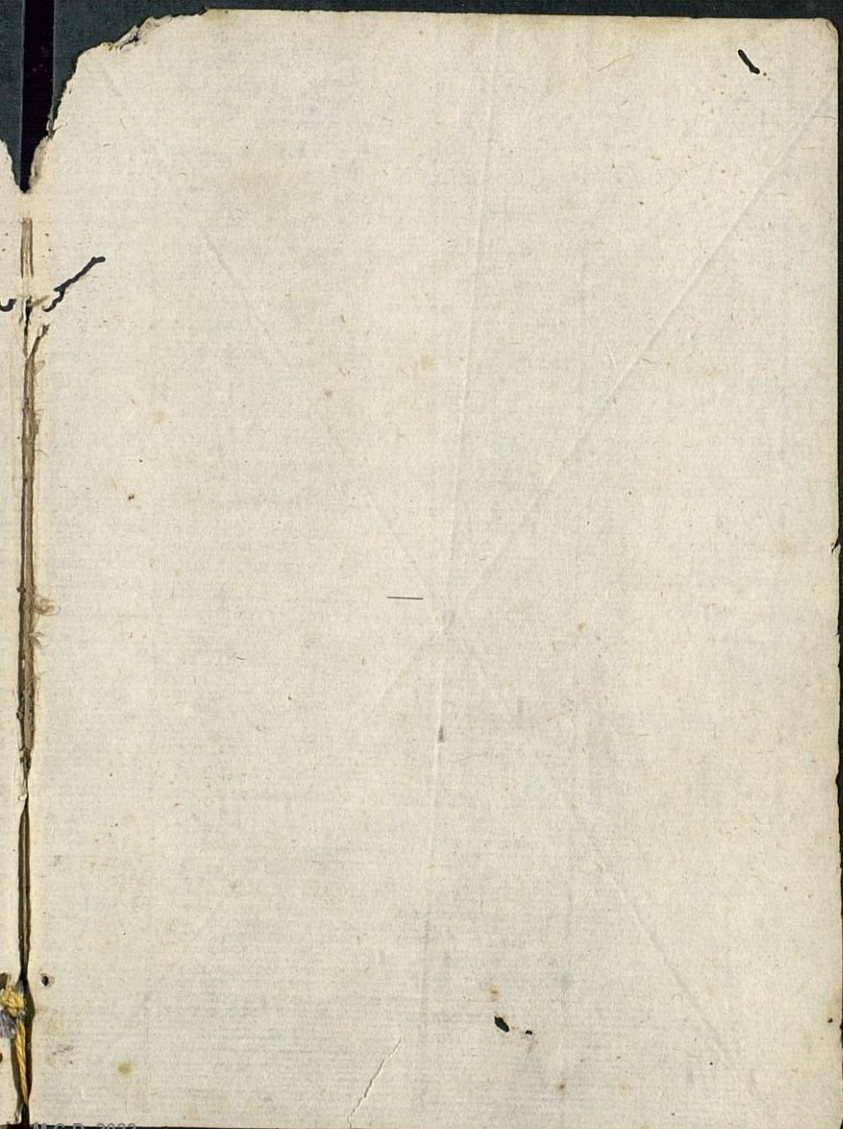
Nunc Petri Joany Felici S. V. C.

Nunc Joany Antony Felici

1718

1

[Faint, illegible handwriting, possibly bleed-through from the reverse side of the page]





Apud Joannem La Cauchoria 1674 Parc^{no}

1



Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to read, but appears to contain several lines of cursive script.



ETHO

RICESRV

DIMENTA

quibus utilissi

me p[ro]p[ri]e exercerant auctores ad Supremam
oratoriam facultatem

Preludia

RETHORIS MVNVS

Rethoriconomen et quidditas
institutiq[ue] nostry ratio

Preludium I

Alis admodum defixum radices sapientum
omnium animis in se dit conciliant; digne aliquid
et accura

et accuratius ea lege tractandum videtur, ut per clara
ratiocinatione, dis. serendum veniat, definitione pri-
mum et nominis ethimologia, hinc illud dicitur, ut
q3 tractand, natura breuibus eadem perstringatur.
id docuit Aristoteles philosophum facile proceps,
cum orationis cursum, tenuisse legibus, et eadem
academicorum nobilitate, idq3 ratio, hinc
frustra enim, ut inuenitur, leges esse ferend, q3
qua propter rethoricarum, institutionum, leges la-
turis exprobatissimis aethonibus, per se, ad opere,
proptium futurum, arbitror, ut ex munere, suscep-
ta tractatio a Rethorice, definitione, dicat, inuenit.
adquam tamen, nominis, premissa notatio ethimon-
q3 conduceret, hoc igitur nomen, (Rethorica) dicitur
no licet Romani usu, hinc ades poppium, ad hinc
vint, ut eo sit tratiuo, sint usq3, gneum, nihil omni-
nus est, a uerbo, . . . ortum, aut plearis, quod idem
significat, ac fluxus, dico, aut eloquor, et inde Retho-
rica, verborum fluxus, copia, et eloquentia, que in-
equabilitate, quadam consistit, et sermonis-
consistit, quam sepissime eloquentie
flumen, ideo appellamus, eamq3, inuatore, potissi-
mum.

possit inuicem comendari. Cicero. ne horumq; laudaturus
ex eius (inquit) ore mille huiusmodi flueret oratio

Hinc perspicua est Rethorica definitio, quam ex
Cicerone Aristotile et Fabio traditam aperitis vniuerso
communis omnium consensus amplectitur: ea uero est: Re-
thorica est ars, doctrina, vis acut facultas bene scribendi,
que scilicet regulas prescribit, ad ornate copioseq; lo-
quendum, utq; audientium animos impellat ad
eorum uarietatem accommodate dicendo, quod ipsum
primum Rethoricorum capite. Secundo asseruit
Aristotiles: vim esse perspicendi, inueniendiue, quod
in quaq; re potest esse persuasibile, in quo ornatus
elegans, copiosusq; Rethoris sermo, ac populari gra-
matie oratione distinguitur, procul a trita loquendi
consuetudine semotus. quem omnium Rethoris
finem eloquentie, apicem opinatus est. Botulius pu-
r rudiensis, bonarum artium nobilis professor. cum igitur
(inquit) omnis oratoris actio, et que actionem precedit
cogitatio eo tendat, ut bene (id est ut ego iure prior) =
ornate copioseq; et cum dignitate dicat: eo tunc
viti compellimur, ut benedictum proprium Rethorice
finem.

finem esse fateamur, laudate, suae mentis Quinti-
lianum inter ceteros egregie doctum, probatissimq[ue]
authorem eius partes sequi profiteri. Sed et eam.
Aristotilis fabijq[ue] mentem non obscuram credidit
ex eo ratiocinatus quod cuiusvis artis ad curata
definitio diu debeat a sepe, a quo eius perceptio metien-
da est, at definita est Rethorica facultas dicendi: =
igitur fateamur oportet illius finem benedicere illi
a quo persuadere penitus excludum voluit, namq[ue]
si persuadere (inquit) Rethorices finem esse
credidisset, eam persuadendi non benedicendi facul-
tatem definire potuisset aut certe debuisset. opposito
vero consilio, alius forte rem. controversiam parj-
ingenij acuminis, Petrus et Joannes nunne sius =
omnis eruditionis consultissimus Statutus. rati. S =
finem oratorij propositum esse dictione, persuadere =
et quidem. Sique ad Rethoricum spectant cura-
tius dispiciamus propius ad veritatem accedisse =
Numerium incomperto erit. ad quid non orati-
onis ornatus, dicendiq[ue] impetus atq[ue] contentio-
nisi ad animi motum, usurpare necessarion =
Rethorij ~

Rethorici, oratorisq; velle fore. Sed disceptationem
mitto. Logicam non enim methode, haud quaquam
notis hec discentenda, hui sunt. id suo loco proutur
eum Rethoricas questiones, aut certamina institua-
mus ex more. ego igitur tunc neutri assentens utrius
q; compare professionem notabilem valentium: reputo
namq; ex duplici illa ratione Rethorice, finem coler
cere, nec in eo situm. ut bene dicat, sed in benedicen-
di. ut utrumq; ego requiritur et uis dicendi id est
suasio, sine qua sterilis sane foret quilibet verbo-
rum ornatus. et ratio eadem dicendi, aut elegans
orationis cultus, extra quem dicendi uis reperiri ne-
quit, neq; enim dictionis impetus, sine ipsa dictio-
ne consistere ualet. Benedicere igitur et persuadere
finem integrum nostre, artis constituent

Id merito persuasum velimus ex Rethoris,
Rethoricasq; munere, quod explicandis proposueram
et scribis data opera preito. Inprimis autem a reo
pegitis nulla actenus adquisito, qui docem tantum
oratoris munus estimauerunt affectibus audienti-
um amicos concutere ad oratoris optimiq; uiri mu-
nere alienum decretorio calculo statuenteq; perperam
dicere

dicere sententiam, integerrimi aliqui, Severissimiq;
Graeci Iudices. et pulcherris, et ueneris Ciceronis Retho-
ris numeravit officia: docere scilicet, mouere, ac fle-
tere, et delectare. eloquens (inquit) uerit, et oratoris:
dignus munere, qui in foro causisq; euilibus ita di-
cet ut probet, ut delectet, ut flectat. Probare necessitatis
est. Delectare suauitatis, flectere uictoriae: aedit q;
uincilianus ita loquutus: tria sunt qui prestare debet
orator, ut doceat, moueat, delectet.

Sed si mihi liceat quid seruicium exponere ad
duo tantum tria illa contraherem, delectare namq;
procul dubio mouere est, quod non mouere dices, nisi ad
aliquem uoluntatis affectum ab oratore intentum exci-
tare. igitur si propriis apteq; loquamur, quae delectat et
mouet, et eo tantum distinguitur, quod omni uoluntate
inducit motus significatum, mouere enim qui potest
quando delectat? delectare non poterit, quia moueat, id est in
aliquem impellat affectum; Nec si quod suadere conati
non assentiantur, rigorosius idem duo haec distinxisse uide-
tur Tullius supra datus: quando quidem seruicium oratorij
munus non mouere sed exphicatus flectere dixit, et
quidem a delectatione non in mento sepegauit quos
a motione munus proprie tantum distinguerent.
disseruit

Diferunt quippe inuicem illa sed utrumq; ut motus est ita a motione diuersum scenseri nequit: nec id difficile cuiquam apparebit quandoquidem sepe oratione delectari solito, sibi dysfote nunquam continget. Primum sermonis cominitatem obtinere inficiabitur nemo; secundum robori reruq; rationum celsitudo esse sebitur. utrumq; ergo orationis munus sub uno illo quod mouere, et continetur. Ideo tantum (quicquid me fallat opinio) mouere et delectare, quod vulgo mouere dicitur non ad quaelibet voluntatis effectum exoritur sed sua quemque sententia adijcere conuersioni uoce ad speciale aliquid sub illa contentum significatum contractius usurpata. Nec dicentur ut proclamatissimi authoris nomen aut loquendi methodus nulla muratur, et minima laede. Ceterum admissio ut proprio Rethoris munere docere; reliquum t. duplex dicitur delectare, et affectare. et quod utrumq; completatur unicum mouere.

Comendat inuicem animus utud artis nobilitatem et Rethoris dignitatem, supra modum exaguet ut phrasium illi inesse dicuntur atq; celsitudo crediderint.

quid

quid enim diuini, quid mirabilis quam ut orationis
robore cedere coactus pertinax quisquam, si quis tenax
sirmus consilij insaniorem mentem ducatur. ut cuius
proprio inherens iudicio obdurerat ceruus etrea =
perfringatur. Et ab eo qui incautem si licetque dege-
nerauerat non amons modo scintillas eloquentia
ex eruiat, sed incendium non guttule modo sed fla-
mina, comiserationis exundet et lacrimarum =
oratione percussio. ditina proitus ea uis est que,
A acertes erigat animos, fr nos imponat petulanti et
resti tantem etiam inquamlibet uellit partem suo =
ductu moderetur. id uero eorumque dicendo con sequitur
ut non solum re desiderante, sed oratoris tantum,
arbitrio homines misereantur, sciant, amant, ode-
runt, indignentur dignentur inuideant faueant quo
cumque inuicti compulsi, ut iure optimo flexa ani-
ma (quod deitatis est) eloquentia fuerit mancipata. Laudo
Tullium secundo de oratore consilium differenter. tan-
tam uim habet omnium regina rerum oratio ut non
solum inclinantem erigat, stantem inclinet, sed etiam
ad uer. stantem, et repugnantem, quos uellit inducat, de
ducatur

Deducat unde vellet Hec Cicero ~ ~ ~ ~ ~

Qua propter non immerito sapientissimorum
aprobata sententia, et temporis diuturnitate, et rationum
perdere. Sancta eloquentia originem ab ijs velut a
capite repetenda Mercurio adscripsit quippe eui (teste
Mendacio) indita vis adcurandis feras, ad extirpan-
das silvas, ad sistendos fluvios, ad sopiendos mares =
non alio ex fonte quam ab eloquentia emanabit. Refert
Oratorium lib. 3 carminum oda undecima ~ ~ ~

Furiosos tigris comitesq; sylvas
Fuerit et rivas colens morarj
Cessit immanis tibi blandientj

Sanctos aut
Certenit quam vis furiales centus
Muniant anguis caput eius atq;
Spiritus teter sanusq; manet
on trilinguj

Alij veteris doctissimiq; poety, Oratorum eloquentia
prestantissimum artus hujus documenta Pitagoram
edidisse tradiderunt. quod edicendj suavitate posse
ne ut homines belluarum more memora colentes, adq;
lege vagantes et per vastissimas aut solitudines aut
sylvas aberrantes, nonnulli modo, spijq; communi-
concurra

conduxerit ad civilem libertatis cultum, perductos sed
audierit facultatem impulerit, ut ceteris animanti-
bus eque lingua comenio ac ratione praeferretur: enditus
inde et in bellis ingenium exereat. auctor Oratio
in poetica.

Sylvestres homines sacrae interpresq; deorum
Cecidit et victu fido deterruit Orychus
Dicitur ovis venis tigris rapidosq; leones
Dicitur et Amphion Thebanus conditor arvis
Saxa movere sono testudines et praecae flanda
Turcom quo vellet

Ad didit nobilis poeta eius qua claruit Amphionis eloquen-
tie plurimorum sententiam. nec eandem ego parte missam
volui. Illum namque plures, ea ratione dicitur et primus
Rhetorices opinati sunt auctorem et inter primarios ac-
censendum, ipsius autem et artis et dicendi potestatis
monumentum Thebanus arvis structuram existisse non
oratus modo ex antiquorum plauto recensuit sed plu-
rimi constat sunt inter quos hoc proprium hestichon no-
potternum obinet Lourens lib. 3 elegia prima sic inquit
Saxa Citheronis Thebas agitata per artem
Sponte sua adunij membra coniecerunt
Ita.

Ita vero omnibus invidio fuit ut nullus una ad
portarum limen accesserit quæstula fuerit ea vero (re
reguta) fabellas eloquenti cum declaravit qua Amphio
on elegantissimus orator ad Thebanam Condendam
arctæ sermonum lenocinio robore et loquenti ore ho
mines eam pulcritè eleganter per omnes descripsit. Me
dota de ipsius verba nostris utpote longe sublimiora
quid v. de Amphione quantum habuisse credis ad
veritardum hominum animos potestatem, quia
etiam per duros causas suo loco diu comorisse non
veritatis sed viribus eloquenti, Imo (ut auctor est Phi
lostratus) loquendo fecit ut saxa illa immania in
Thebanæ urbis constructionem sua sponte mirabiliter
converserent, quædam in fundamenta cederent, quæda
in fastigia surgerent quædam ad solidanda e extre
ma inter facerent omnia ad libellam ad amissum
coagmentata in portentosa structuram reverteretur. Age
igitur (ut paulo superius dicere ordis sum) Amphionis
eloquentia opinandi licentiam fecit pluribus et ad eo
Rethoricam eorumque duxisse considerent ~ ~

Ceterum nodus est haud vulgari sic explicandus
quis

Quis primus omnium artificiosus Rethor exstitit, quod
enim antiquissimum disertissimi homines flu-
vibus retro actis seculis florentes non fugient, quid si
modo prudentie, morem gerat, leui ausu retrahat.
michi sane disceplinarum quis primus omnium artem
inuenit. De oratorio calculo sane turina, Imo et
ingeritionem vocare; nulli enim opinionum leuem
duo prestandum assensum. Tamen Aristotile teste
sicut fluvii a natura indito acumine loquendi copia
et suavitate flouent ante omnem artem; ea enim artium
omnium, a quo omnes auvant. Sors est. Tamen in qua
Corax Antiquissimus seculus Rethor, qui post Hieronij
mortem secula illa illustrauit primus omnium artem
conseripsit et adolescentulis tradendam instituit; priores
enim nulla perceptivum face ducti eam profitebantur
is primus exstitisse qui mercedem oratorij fertur tradidisse
copiosus quidem. Sed non prudens orator, parumque diser-
tus: ideo de eo singulare memorie probitum legimus:
cum adulescente quodam nomine Thasias concuississe =
dicitur ut dimidiam mercedis partem, eum primum et ut
titulendus suscipiebatur perhiberet. Reliquum eum =
ita profuisse comprobaretur ut in iudicio per orator =
causa, viciniam primo reportasset. Postmodum Co-
racis

Coracis labor non exiguos progressus eloquentiæ nume-
rans Superuum Rhetorice fastigium adeptus nul-
lam suscipiesat in Iudicio causam. id subdole fieri
a Thida ratus coracis, ne eum stipendio debito donant
aboles. cerealium in suis vaent et uniuersam litis con-
trauersiam dilemate hoc medio in foro concludit. nul-
lissime (inquit) adulescens tuus vicere, siue vicereis utroq;
modo futurum, ut me victorem effugere nequeas; inter
cepto vndiq; tramite, quod euadere posses. si vicereis me
cedam ex pacto infidelius nefas eris. si enim inter nos
Conuentum, ut eum primæ causæ victoriam reportares
quod reliquum erat numerares pecuniæ; si vicere
Iudicij tamen laqueis teneberis: id enim Iudices sta-
tuent, nec Iudicium seuevultimorum calculis eodem
modo penam effugiendi potestas fiet. quibus cum Thidia
eo perductum estimant, ut modo comprehensus soluti
onem resciret. Pari nihilominus ingenij acumine,
ad stantibus in admirationem raptis iuuenibus se ille
expleuit expeditior idem, in magistrum contingens
telum. tu inquit potius proceptor sapientissime victori
cedere cogens, neutro enim modo futurum quod argutio
ne contendis: si victorem te Iudices proclamauerint nul-
lam

Nullam tibi sum exacto mercedem soluturus, quod prima
a me causam perorata victus recesserim, quia ut reli-
quum mercedis tandem persoluerem, victoria opus erat
sui intergenio hoc iudicio immunitas ab absolute pro-
muneier. Frustra quidem mercedem petas a me, quod
enim exigere faserit a victore iudicium calculis abso-
luto. Hæc Thistias, a quo acute satis retortum telum in
magistrum deservit iudices adolescentis ingenium,
non vulgare suspicientes id proclamasse feruntur, quod
ad hunc usq; diem proverbia dignitatem obtinet: mali-
corum, malum ovium, inde aniam arripientes quod
Coras greci corvum secret. Id vero explicare voluerunt
discipuli, astum a præceptore, eiusq; disciplina ortu habu-
isse ~ ~ ~

Hic igitur Coras primus dicitur qui consensit
artem cuius ideo primiq; discipuli contentione acumi-
ne ingenioq; perillustrem, præternitam nolui, et si ali-
quantulum digrediamur. Post illum Rethoricam in
Grecia tradiderunt. Plato, Aristotiles, Theophrastus
Demostenes, Ciquines, Socrates. in Italia Crassus, Mar-
cus Antonius Galba, Græcus uterq; Antonius, et Cic-
qui in id dignitatis, Rethorices artem euehe verunt ut
ad ~

Via summum eloquentiae agitata perventum videatur
ut nemo humano tantum ingenio pollens molles ab illis
constitutas praevigilare valeat nostris tandem seculis
floruit a prima ipsius brevitatis stili et verborum pon-
dere peccatis scribit non mediocri acumine Cyprianus
Lactantius postmodum et Iulius Prudens Cassiodorus de
annis eruditionis praemia optime meritis. exempla
tandem non praecpta dedit Meverm Bergius ad mirabili
quadam pro tempore, prorebus stili varietate, prout
ut imitari quisquam delideret potius quam assequari.
In eo quidem quod de arte voluntarij edidit libellum
nunquam satis admiranda, constantia, et quot sen-
tentijs, tot mihi miracula ingenij monumenta
sunt ~ ~ ~ ~ ~

Nunc artis divisione vocat, cuius tres prae-
cipue numerantur partes: oratoriam poeticam, et his-
toricam dicunt. Poeticam postremis, sub anni finem
Instituetur sermo. Poetica praecpta ex instituto tra-
dentibus, et historis, majori quatenus brevitare, leges
percurrentibus nunc oratoris instituta tradenda sus-
cepimus quia vero a facillimis incipiamus oportet
= orato =

oratoris rudimenta vulgo progynasmata, seu p̄exerci-
tamenta in limine tradimus. Metodo quidem, (ut videri)
clariori docturus: et si forte a trita qua per secula tradit con-
suevere pedem aliquatenus dimoveamus, id forte obscuro
tatis alicui metham occurrere; quis pe per inuicia videri
potuit per difficile quoq; communione omnibus desereere val-
haud inficiabit nemo placidior sepius attingere. Stineris
finem, tramite amio si pedagogo educat non incerto calis-
et si plures fugiat, et temere aliquis arripere sine duce-
verum nostris eua erit communia quap̄sterimus valli-
gia insequi, ut sentit cuiuslibet aristarchi perstringentem
vitemus inuenit ~ ~ ~ ~ ~

Preludium 2 progynasmatum numerus et quidditas

Progynasma ut superius attigimus p̄exercitamenta
apud rethores sonat. I a nomine, gymnas quod exerci-
tium audit, I a gimirasio, in quo exercitium fieri consue-
uerat. locus imprimis, non loca in quibus palestris nudis
exercebantur corporibus gymnasis progynas nomine apella-
ta sunt. deinceps vero ad litterarum ludum, transla-
tum.

Latium nomen est, postquam philotophis gymnasio in
dulta yptorum sedis, atq; diatriba, et quilibet is locus fe
cerit, in quo genus aliquod præ exercitationis peragetur qu
nati non vocatur, inde vero nomina progymnasticum ema
navit: Sunt autem exercitationes quædam adolescen
tium indicendo, priusquam ad veras actiones descendant =
quibus ad magnus illud declamationis opus aptiores red
dantur. Deo Simulacra quædam sunt orationum aut
earum certe partium quibus oratores constant, progym
nasticata. Quod ad numerum attinet duodecim assig
navit Hermogenes, nobilis imperij eius artis scriptor
ingenij celeritate, atq; prudentia, cuius commentaria
scripsit clarissimi viri. Methropades, Sopater Stri
anus, Marcellianus et plures. Post eum ad quatuor
eum perducit Aptonius egregius etidem Antiochenij
autor, cuius artem Hermogenis Cæsarumq; præpo
sitam voluerunt recentiores magistri ex quo decreta que
dam documenta pueris tradj soliti invidolata exces
sentis fide que non alio sancti illius videret viro
otany eruditionij consultissimis, Sacrationes tunc
Colenti campos. id paucij immutatis, et nobis aliquas
exem

exemplis ab eodem mutuatis illustratum tradidit.

Sed ut plurimum primi eiusdem e Societate
aut horis adhaerens vestigijs, et si quatordecim cum Ap-
tono prognastmata numeraverit: auctor vero ille qui
pluribus e xerupt tradidit contentus sit, quod illi vide-
retur laus et vituperatio induplex prognastmas distin-
guenda non esse, omnium eadem sit, utriusque ratio
a contrario tamen sensu, quod sane in iudice utrum est
si rigore loquamur, sed et multo pauciora esse ad
e xaminij rigorem divisione vocata, nobis vere contradit.
quod si ea latitudine qua utus est Ap-tonius, sermo
Instituatur multo plura constitui posse quam ipse
assignavit plane cesset, numerum igitur non definitio
e x ipsi namque quae in uno quoque explicando trademus
decernere cuiusque facile erit. ~ ~ ~

Præ-ludium 3 de narratione vera et ficta ~ ~

Fabulæ tractatio præ poni communiter solet narrati-
onis; sed in mento fabulæ enim species quedam est narrati-
onis, ut ex ipsa que ab Ap-tonio, et alijs traditæ definitio-
narrati ~

Narrationis, perspicuum est: si non definitur narratio
et expositio facti, aut tanquam facti: ideo autem addit
aut tanquam facti, ut narratiunculæ comœnticias, sa
ces fabellas, quæ res non factas sed ad futurum factand
reconsent; comprehendant, dicitur ergo, narratio a deinde
accusatoribus, imposturam seu fabulam, historicam et
argumentum. ~ ~ ~

Pœtica est quæ res neque veras, neque verisimiles
continet, et exponit tanquam factas. hanc nulla iure
asseruit Quintilianus ad grammatice pertinerè. spectat
enim ad Rhetoricam eadem ratione, æquiva tractatio fa
bularum a quibus non distinguitur ut dicitur: nar
ratio historica, seu historia continet quidem res ve
ras, sed ante ætatis memoria aliquantulum remo
tas. Argumentum seu argumentata narratio veras
simul fictas res permixtas continet: ita tamen res
fictas ut fieri bene potuerint et vero simile appa
reant, ut sunt comœdiant argumenta ~ ~ ~

Hæc narratio ita diuisa vocatur, remota
a civilibus causis, quod quidem narrationis, tum de
lectationis causa, tum per utilitatem exercitationis
consentit

Consequi solet. estq; adolescentibus a modicis prius
quam ad alia narrationum genera paulo altiora per
veniant, quorum alterum civile vocatur, causas con
tinens et oratorum controversias: aliud digressivius
nuncupatur in quo scilicet dignitas aliqua interponitur
ab eo tamen negotio non aliena. Nottrum vero genus
a civilibus causis remotum, festivum maxime debet
esse, ut discipulorum animi sese exercentium delecten
tur, et studij amore afficiantur: auditores etiam ju
cunditate persudantur: erit autem narratio ita festi
va, si incipitof animi motus, velut loquens Apthonius
animatorum dissimilitudinem levitate, spem tractum
suspicionem desiderium dissimulationem, insperatum
incognito, subitam leticiam, Sive secundum exitum reru
Contineat. debet autem esse narratio brevis perspicua
eo verba multitudine, probabilis, seu credibilis, que res natu
re rerum convenienter referat et tandem suavis, eaq;
maxima diligentia et studio componenda est ut
docuit Quintilianus libro secundo capite quarto

Quas habet partes altera in negotijs altera in
personis versatur. erit vero civilis modus, ut in ea simul
erum rebus ipsius tum personarum, tum etiam animo
rum

orum sermones penipi possunt, adiectis admirati oculis, expec-
tationibus cupiditatibus, dolore, aut ira eundem, et consequijs que,
infern possunt beneficio brevis alienius parentis, que frequens
in narratione adhibenda non est. Amplificatio narrationis
e a septem capitibus que circumstantiis appellatur, institu-
enda est. Primo auctoritate facti Paulthois l'landi-
bus effereudo l' in proprio probisq; deieciendo. Iuxta rei oppor-
tunitatem et exigentia. Secundo a re gesta, scilicet a des-
criptione rei omnia ita referendo et cuius experimento co-
notibus ut oculis certi non profertantum uideatur. Tercio
a loco deservendo breuiter locum ubi res geritur. Si opus sit
quarto a modo, id est hilaritate, tristitia, spulitia humani-
tate gentia. Sequitur, et alijs huiusmodi, quibus bene aut
mali fauora ipsa geruntur, etiamq; se illustri. Nima fo-
rent, ut recte dicit Bernardus dicitur, non sufficere bona
operari nict bene. itaq; maxime consideratione indiget.
modus. Quinto a subsidio exteriori petito. Sexto a ra-
tione cur res fiat, seu a causa quod idem est. Septimo a
tempore, quod aliquando consideratione dignum est. et hec
omnia uno hoc uentulo ab omnibus trito comprehendit.

quis, quid, ubi, quibus, auxilijs, cur, quomodo, quid
id.

Est tamen ad vestendum est, non semper ex his capitulis
necessario amplificare narrationem oportere, sed quibus
ex omnibus; aliquando vero ex aliquibus tantum magis
proprie, ut exemplis contrahit. quia vero ad certas quasdam
regulas alligati adolescentes facilius erudiuntur; ideo ut
primo exerceantur operi primum erit. omnia ea capita
in narratione percurrere. Sumpto argumento, cui illo ma-
nia accommodari possunt. servato etiam ut plurimum
ordine assignato, qui licet maximum afferat ornamen-
tum narrationi, tamen cum doctores facti inverte rege-
terint. addito semper epilogo, quo ei finis imponatur. In ge-
neralia exemplum quod doctus magister est erudiet.
Subjuncto imperitiam commune illud quod primus auctor su-
pra laudatus, eleganter per seuit; et quod familiare
est omnibus, quia adolescentibus accommodatius ut pote
est ad summam et regularem rigorem exaratum.

Brevis narratio

Ganderii Flandriæ, viri suum quidam seclerum pater
ad adolescentiam filium ad omne facitrus instructum
ita educerat ut brevi cura suis seclerum socium
ad sumerent. deprehensus; aliquando inflagitioso faci-
nore.

Non capite damnatur. Nullus erat in vultu tortor
qui est extremo illo supplicio afflicto vite vitam iudices
parenti prouident. Si carnis munere fungi velit in
filium at prius exereat quam miseram conditionem
dum recusat pater filius apertis vultu amplectitur. is
itaque ut suae vite imprudentissime consulere et car
nis munere ut dicitur deinceps munus exereat et in
filiis parentis caput primum, Squiditius carnis
tota spectante mirantibus ciuitate publice traneauit

Amplificata narratio.

Quantum honeste puerorum educationi sic adhi
bendum eum, quantumq; innocenti sit totj rei publice
eorum recta institutio. et si pluribus confirmari possit
exemplis, quae eiusdem diligenter susceptae, felicissimae
euentus; tamen neglectae miserimae casus attendunt
quod tamen in preueniendum exponam, ita omnem sceler
no maliciam superare videtur, ut tantum fauores aures
omnino iuuenum, cuius causa exponuntur per hor
rescant. verum eum tantum scelus vestras feriat
aures, si illud homini dignitate alienum et puer
iudicatis, si auri ipse tante feriat, narratione res
piciant

exordium
et iustae
ratione
authorij

Quant vesperaj, siuester intellectus et sceleris magis
tudo animi, tanti sceleris asperietur, auctorem, hor
reat et reformidet: proferatis tamen, dum audietis
illum ex hominum memoria delendum potius quam
alium posse huius infelicis fufusis reperiri adolente
qui tacum flagitium, imitandi sibi proponi pertentet

à loco

Gandærum ciuitas est flandrie, ubi sceleratus
quidam pater, et flagitiorum antestuanus, nondum
honestam filij educationem neglexerat, sed illum etiam
sibi scelerum ministrum sociumque adsumerat. in
flagitio deprehensus uterque (ne non id primum erat quod
fuerant agrasti) condiciuntur inuincula, utriusque
apparet, fatentur tandem à se tota patratâ crimina
et iudices utrumque plectendum capite decernunt.
Instat supplex tempus, nullus tamen vitam fungi
vicem expleat tamquam scelerato fungi munere pa
titur, quid igitur impunis uterque, nec iam ditritetur,
misera, defectus conditio patris: rogant ari velit
infelicium et denique mitteret carnificem agere
et vitam tantorum flagitiorum impunitate retine
at: refugit tantam immanitate, patris acrimus
, nec

Nec patitur ei a se vitam eripi, cui viuendi facta erat
potestas. defertur conditio filio. o incredibilem crudelita-
tam! o crudelem inhumanitatem o inhumanam feritatem
o ferum predicandumq; nefas o nefandum facinus.
Admittit ille, quod reus erat pater. Recusat pater eus
vita priuare, quam inuitales produerat curis: ille se
vite authorem cuiusmodi delere truces non reusat.
Horret pater manus inferre filio: filius inuenta dextera
patrem non respuit trucidare.

Educitur ergo e custodia pater et filius vir. a modo
oculis ille circum ligatus; hic solutus a clibus: ille ultimo
aspiciendus supplicio: hic vita donatus: mistus ille ac
inmensus propter filij impudentem impietatem, et dedecus
sui generis sempiternum: letus hic ob impetratam vite
libertatem: ille confectus perire lacrimis: alius hic, et
vix insolens. Laqueo parentis collum circumdat, quam
filius apprehendit dextera, ut pater satellitum sese tur-
ba propiciat. maximus fit indigni homines concursus
quos rei notitas atrocitatis fama, ut inuocataque casus
expectatioq; commouerat. efusa tota ciuitas eos per-
sequitur: implentur hominibus compita, feminis fere
re,

re, rem novam visuris, et intanta novitate, varij ex
citantur animorum motus: alij filij immunitatem
admira bantur: alij miseram patris conditione dolebant:
audasunt illum, hujus magnopere misera bantur qui
tam horrenda genuisset monstrum.

ad audi
lij

Veritum tandem erat ad constitutum. In
filij locum, ubi circum fusus adstabat populus stipatus
armatis militibus miserimus filio trucidandus pater
et satellitum turba totus obtusus. ne quisquam per
suadere sibi poterat tam ferre futurum esse animo
filium, et ferro percutere Jugulum patris. Squalore
et lachrymis suam miseriam predicantis non perhor
re seeret. Spectabant omnes et eum filius parentis vul
tuum, intueatur, miserabilis senectutis canos contem
plaretur patris amoris suavitate meminere: cogi
timabant procul ducto euncti ut eum patris vultum
nullum. oculorumque aciem, obtusam propinqua mo
te conuertat, eum oboitus, et insinus usque defluentes
lachrymas cornat sententia ille mutet, et ad patris
provolutus pedes deprecans admissis conditionis ve
niam, ferrum manibus excutiat. quid vero expe
tatis

Talis auditores optimi, ut eum gladium manibus arripiat
tum demum. Tuum sanguinem fundere se formidet. com-
parat se ipsum Interitum ad necem, atq; infelicem exitus
patris. Lacrimas continere minime potest filium ante
oculos cernens qui sui carnifex sit statim futurus. Se
item filius alia ex parte ad necem parat exercendam,
omnem exutus humanitate, humane figura feritatem
indutus. arripit audacissime gladium, ut fiat insolens,
stringit impudens, parentis tandem caput deiecit ex hu-
moris. quid ergo auditores sol. unquam vidit indignius? qui
arbitraretur tantam inhumanitate inhumanus animus ca-
dere potuisse? verum hic est in educandis et honeste con-
stituendis liberis negligentis fructus, hic eorum exitus qui
a libertate atq; a voluptate duxerunt vivendi quicquid
Fulvis (ut vera luce carentibus videbatur) libertatem
radix amantissimos adeo progignunt fructus? horum acer-
na pernitentia, deplorandum exitum, libera vi-
vendi ratio causa est. suos in se carnifices formant quos
libertate ambiunt liberos parentes desides qui serotini
sui baculus festus in supplex furcannusq; stirpe de-
generant, parentem in luxuriantibus ramulis putandis
filio

filiorum obliuione

Aliud exemplum breuis et dilucidę narrationis

Cirus persarum rex. Iuda bellum intulit quem Tho-
minis regina gustare gens preerat cum prohibere tentatum
auxis fluminis potlet evanire permisit: primum propter
fiduciam sui: dehinc propter oportunitatem ex objectu
fluminis hostis inclusit. Cyrus etiam Sittiam ingressus
procul extrans in illo flumine castra metatus est. in lu-
per altu instructa urbe epulisq; eadem deservit. quas
beritius refugisset. hoc comperio regina tercia parte co-
piorum et filium adolescentulum ad persequendu mo-
Cium misit. Barbari velut ad epulas militum primum
civitate vincunt. Mox recedente cum universi cum
adolescente obstruunt. Thominis exercitu ac filio am-
so. Iratus Iregine dolorem. Languine hostium. di-
luere promptius quam suis lacrimis parat. simulat
diffidentiam. Desperatione cladis illate, paulatimq;
cedens. Superbum hostem in insidiis vocat. Ibi quoq;
impositis inter montes insidiis. ducenta millia perlla-
rum cum ipso rege trucidavit. adjecta super omnia
illius

Illius rei ad mirationem, quod nec nuncius quidem
tantæ cladis superstit. Regina caput Cui amputatæ atq;
in utero humana sanguine opletum, conditi Puber
nicæ muliebriter insepitans, Latia te sanguine quæ
letitij cuius perantof triginta, in latibilibus perdeneras
f

Narratio ista optime amplification potest ex omnibus V'a
aliquot circumstantiarum capitibus supra explicatis
et versibus illo conclusis, et quidem primo sumpto ex
ordie ad insatiabilem ambitionis cupiditate primo opere
Notus amplification esset exordio Cui

De Chria

Chria est brevis commemoratio referens alicuius
personæ, factum, ubi, utrumcumq; simul. ab
utilitate autem nomen traxit: quæ triplex est,
verbalis, activa, et mixta. Verbalis est illa
quæ oratione utilitatem demonstrat: ut cum
Plato dixit virtutis ramos ea laboribus sudoribusq;
produci: activa est quæ actionem, factum
aliquid tantum re Cernit; ut Pitagoras
interrogatus quanta nam esset hanc
num vita. Cum brevi temporis spatio se
Conspiciendum

Conspiciendum exhibuisset, statim se latebris
addidit. humane vite mensuram ex momentaneis
Compectu designans. mixta est que oratione pa-
riter et oratione constat: ut Diogenes cum vidisset
Adolescentulum lasciuientem, illius pedagogus
baculo percussit addens, quid talia tu doces pue-
rum? ratio vero dilatandi Curiam, ex octo preci-
pue locis peti solet; a Laudatorio, siue auctoris
Laude; ab Expositione siue paraphratico, quo
decretetur quid auctor eo dicto. s. facto significa-
re. s. docere voluit: a causa, que dicitur. s. facti
rationem reddat; a Contrario docendo quid mali
ex Contrario sequeretur, aut etiam boni, si res ita
portulet. a Similitudine, siue parabola, que iuxta
rationem rei, que agitur, peti solet. s. a barbaribus
. s. a mari. s. a sole. s. ab exemplo, quod ducitur
ab historiis tum sacris, tum humanis. a testimo-
nio; a liquam sumendo Sententiam, s. a sacra
pagina, s. Philosophis, s. poetis, que rem confir-
met. ab Epilogo tandem, qui hec capita breui-
ter complectatur, et aliquam exhortationem ad id
amplendum. s. detestandum, quod propositum
est iuxta rei

est, iuxta rei naturam contineat, ad quod tota christia
expectare maximè videtur

Christi actus ex^m

Christus optimus maximus aquam in pedibus argu:
infundens pedes discipulorum lavit, extensisq; sin:
tibus quo erat precinctus.

1. Tanti exordii peti potest à christi optimi studio in
salute hominum procuranda.

2. Expositio erit voluisse christum illo facto prober
nobis summationis exemplum

3. Causa quia superbes morbo maximè laborabat
genus humanum, cui mederi voluit hoc exemplo.

4. Contrarium nam si huic morbo etiam non
fuisset, actum prorsus fuisset de nostra salute, quò:
do quidem morbus ille ceterorum omnium sic cau:
sa et origo.

5. Si quis quemadmodum non satis est arboris
ramos amputare, ne fructus referat amarus, nisi
eam radicitus auellamus, ita etiam non satis
fuit, ut christus dominus reliquorum vitiorum
ramis remedii ferrum applicauisset, si superbes
radix reman:

radix remanuisse intacta.

6 Exemplum à diuo francisco et alijs qui hoc imitati sunt Exemplum.

7 testimonium potest esse eiusdem xpti (exemplum enim dedi vobis)

¶ Epilogus perstringendo Superiora Capita adhibita exhortantiuncula.

«Idem argumentum Eisdem di. n.
Latatum locus»

à lau
de
Humanis generis vindex miseram hominum plebem citato Curru in inferorum baratrum tendentem, ex decreto patris, inde vendicare, et ad pristinam restituere dignitatem decreuisset: ab ipso primordio quo carne inductus, in has mortales nostri Carceris auras prodijt, ad extremum usque spiritum, nihil omnino pretermisit, quod ad nostram salutem pertineret, neque vero latius sibi putauit, si non dira illa seruitute liberaret, nisi etiam ostenderet modum, quo semel subititiam ponemus conseruare Libertatem; quare eam vite rationem instituit, et hominibus ad imitandum proposuit, que plurimum virtutum omnium abundaret. Exemplum
que quidem

que quidem exempla cum omnia sint, & admira:
tionem digna tum illud est ad humanę vite insi:
tutionem longe pulcherrimum, quam superis: ab ex
re illa nocte eius proximiorē morti ipsa suspen:
te natura edidit. Cum post celebratissimam illam ^{exhib} ^{itio} ^{ne}
cum discipulis Cenam ad quam sederent reli:
que, quas totus terrarum orbis aliquando videt,
ad singulorum discipulorum pedes prouolutus
sordes abluisset, manibus et extensis, quo tam ad:
mirabili submissionis exemplo, nos salutis nostre
auctor edocuit, quantum virtus hec nobis in pu:
terum futura sit cordi, quasi vero minime sibi sa:
tis fecisse dicebat, si eam verbis tantum edo:
cuisset, eam nobis re ipsa commendauit; quid
enim ei, cuius admirabili sapientia facta
sunt omnia cuius nutu reguntur, ad sordidos
iudicium hominum pedes vilium seruatorum mu:
nus aduersum potuit amplius demitti? quod
et regio ille facte virtutem hanc eximiam nos ad cau:
bis persuadere voluisset; potest id multis ali:
is prestare virtutibus. verum hinc repara:
totius nostri in salutem nostram studium ar:
dentissimum maxime relucet; quo genus
humanum


humanum laborabat escogitari unquam poterat
medicina? vidit enim Sapientissimus Dominus
Delatum hominem Superbia in tantam incidisse
miseriam, ut & Summo honoris fastigio, quo fuerat
a Summo patre Constitutus, ~~ita~~ detur satum
ut etiam ad sempiternas domos auerri damna:
tus, eterna pena deprimeretur. Ut ergo tanto
malo occurreret, abiicit ita se ut ~~ita~~ depremit
v hominis amentis Superbiam sua submissione
superaret; non enim ille tam caudacter simili
Deo esse Concupiuit, quam a lacriter rerum om:
nium Dominus ad hominum prouolutus pedes
nec hominibus quidem parvulus videri, vtra
ratione humani morbi magnitudinem, celestis

<sup>a Gn
hario</sup> medicine vinceret magnitudo: que nisi esset
adhuc quenam esse possit aut recuperande
aut retinende salutis spes? Etenim veniend
illud quod temerarius homo mali demonis
fraude deceptus hauserat, sic peritus hestnat
animaserg. omnes discurserat Venas, vñ et mor:
bos contraxerat mortiferos, et totam sic hominis de:
prauauerit naturam, vñ inde quasi e suo fonte
flagitia, quibus tota hominis sceleret & abundant
natura

natura, promanarint; hinc religionis, contemptus;
hinc humanarum diuitiarumq. legumq. graui-
ore, hinc facta iura, hinc fraudes, hinc am-
pla virtutum omnium ornamenta sua duxere pri-
morcia, et ex hac vna radice, tot vitiorum germi-
na pullularunt, quae quidem de lorince quaquā
funditus poterant: nisi haec (superbia inquam) seni-
tus deleta et radicibus extirpata. quemadmodum a-
lii cum nimis saty non esset, virulente arboris am-
passe ramos, que urbem suae virulentiae morbo, quot
annis solet inficere nisi etiam radicibus euellatur.
sic nec saty fuisset ceteris humane mentis morbo
medicinam applicuisse, nisi que eorum causa est:
tunc funditus tolleretur. hanc enim arbitror causam
cur homines illi, pene diuini tanto opere huic virtuti ab ex-
studuere; corstebant enim sui spiritus alicuius edificii
culmina, et eorum tactura cacumen huic debere
finerere fundamento; silentio pretereantur reli-
qua, vt humilitatis vnum exemplum in mediū
asperam franciscanę familie, parentem; Fran-
ciscum illum, inquam, qui pulcherrimam hu-
militatis virtutem sic amauit vt nihil gratius
posset accidere, nihilq. iucundius, quam pro tra-
de accepisset

quam proba. & accepit. Enim tante humilita-
tis exemplum ab illo celesti preceptore, qui suis dum
pedes ablueret, humilitatis Exhibitio exemplo, exem-
plum nobis se prestitisse faves, v. eundem immitte:
^{atque} ^{mon} ^{to} mur viderat. Exemplum, inquit, dedi vobis, v. eque:
mamodum ego feci, ita et vos faciatis. digna sacrifici-
to vox cui aures animumq; ac omodemq; o rem immor-
talitate dignam: quid hoc patens sanctissimam
tum mactuos ad vitam reuocet, cum gentis imperat,
cum maria vno tuo verbo sedantur, cum populos ora-
tione commouet, nihil a se discipulis, v. te ductore se-
quantur, modo vero humilitatem tanta ratione om-
menda? hoc enim factum si virtutum omnium
radicem nobis commendare declarat, si in aqua ille
Existere animo minime possunt, v. quibus superbia
virtutum omnia Ornamenta detraherat, eisdem
vero submissis, eadem restituat, et restituta contra:
qui uet. Tuis igitur fuerit tam amens, qui celestem
qui hanc negligere disciplinam audobit? qui cum
vite ductorem suis tenat oculis, et nobis prebeat
Exemplum, sponte abjectum, ad humum usque
depressum, manibus prementem piscatorum
pedes, et sordidi proditoris sordidas detergentem
plantas

inuoluntas, imitari velit potius Superbum
 illum nostrae infelicitatis parentem, qui nos ad
 infernum usq. perduxit, quam verum hunc nos-
 trae felicitatis, et dignitatis autorem? quare qui
 sibi suq. salute conuuleret, qui virtutum pulch-
 ritudine ornari, uisitorumq. turpiludine cupiunt decli-
 nare, superbiam detestentur, animi Elationem de-
 clinant, amant humilitatem, sectentur Animi lab-
 missionem. Vos inquam, qui virtutum aeterna
 aedificia orni estis aedificare, huic inherere
 fundamento, tantae preceptoris insitite uertigini,
 ut sempiternae gloriae cacumen, cum se potingit
 re valeatis.


 Chrie Verbalis
 Exemplum

argumen-
 tum. Socrates uolens significare uirtutis initio
 esse laborandum, ut ad illum perueniatur uite
 statum, quo maxima in iam parata uirtute, capiatur
 quies, aiebat: uirtutum radices esse amaras, fue-
 ty uero praedulces.

in lau-
 abili quantam dicendi facultas reipublice humane
 atullerit uilitatem, nec facile atrequi penicillo,
 nec uerbi

nec verbis exprimi valebit: Et sane ut cetera pre-
termittantur, hac una facultate genus hominum
belluarum more viventium, ita ad politicam vici-
tationem redegit; ut dictum fuerit non iniuria,
Orpheum, Arionem, et Mercurium siluester ar-
bores ad communes Concipere saltus, raptos detinui-
se fluminum impetu, Thebanam urbem laboran-
te nemine condidisse. quid si ex una dicendi peritia
tanta laus his accessisse videtur, quanta, dignum lau-
de iudicabimus eum. Isocratem, inquam, qui nomino-
do laudem ab eloquentia, sed & eodem non mediocri
eloquentiam comparavit. Longum erit recensere quot
reges admonens, quot homines privati instituit bene
de hominum vita meruerit. hic cum pronas sumi-
num mentes cerneret ad omne voluptatis genus ob-
uitatem, quam primo veluti fonte demensit, ter-
rig? cerneret a virtutum tramite, hic de sua erudita
protulit officina. virtutis, inquit, radices amarae sunt
fructus vero praedulces, quod quam apte iusta phi-
losoforum sanctorumq? sententiam sit dictum
ita re infueri non destinet, qui conuertat mentis
oculos aliquantulum ad ea, qui eruditionis.
Cuiuscumq? alius virtutis iter auspiciantur.
his enim

hij enim labor prima fronte occurrit oriuntur un:
Diq. difficultates, renuit natura non dum aucta
Labori, intus oriuntur mille à sensualitate pugne,
fais maximus satiq. difficilis operis timore appa:
rent. Verum his superatis quanta quia in de oria:
tu animo, quanta virtutis utilitas, et quanta pro:
teritis amaritudinis dulcedo unus ille naves, qui re:
hanc propius contemplatus, sed animo fuerit expertus.
quod si variis rationibus huius laboris ratio, omni consp:
datur, inde maxima consuerim, quod cum principis
sit obitandum, necuario maxima vis debet adhibe:
ri, natura male male parenti, quod non nisi labore
et sudore prestatatur. Sunt principia omnia diffici:
lia, pueris vero cum sint omnia noua, omnia
consentur principia, ideoq. difficilia. Sed cum in
virum quaerit, seq. vident virtute coronatum
laudari ab hominibus et per omnium ora cred:
ferri, non potest non maxima sibi oriri ^{petite} ~~consequi~~
ocasio, at qui veritus laborem veritus verbera
fugerit virtutis magistros scientia et virtute pri:
uabitur, unde necesse erit ut ad alia animum con:
uertat, sibi placeat, voluptatibus obtemperet, et fre:
na omnino relaxet concupiscentiis, que dum creue:
runt, ille

Creuerint, si quod die viribus deficiet, et ad omne
â si scelus paratior procliuiorq. reperietur. quemamo:
mi
li Dum enim agricolæ terræ Summo Cum labore man:
Dant semina, fructus vero maiore Cum voluptate
ab
p^{to} Coligunt, ita qui studia. De Conuertite mentis aciem
attingantulum in illius Demostenis vitam, qui
ut oratorum fuit laboriosissimus, ita Etiam cla:
rissimus euasit, hic Capiti Comam (hominis tum
maximum ornamentum) fondebat tradebatq. ut
sibi foras exuendi aduocandi pedes potestatem eri:
peret, quod ergo alii esse voluptatis solebat, huic ad
ad virtutem sibi parandam plurimum valuit, non
â p^{ty} abire Ergo Herodotus, a peram ad virtutem viam, illius
time
nio vero Cæumen Moyse predicabat: unde et Diu virtutem
posuisse dicuntur Idore parandam. que si equatu:
Epho-tina pensare voluerimus. Et meritis laudibus iura:
qui sem ad Cælum Euehemus, et nostris Consulamus vite,
que Cum aliquem sit exortura laborem, nonne sa:
pientius illum in cunctis Etatis, quam deficienti
tempore suscipiemus? nunc enim et si sentiatu leua:
ri tandem videbitur futura, quieti memoria, unde
Laborandum Summo opae est, ut laboribus preuen:
tibus nobis facillimum vite Exitum preparemus.
hinc Coligeb

hinc Coligere poterit modum Conficiendae
Chrie, quae dicitur mixta. Cum enim habeat eam
dem partem, quas habet actiua & verbali, ad
earum exemplum Confici nullo negotio poterit.

DE Sententia

Sententia Oratio Est, quae Graui Complexu ali:
quid explicat quod amplectendum. l. fugiendum
sit. Sententiarum varia sunt genera, alia enim
Est Exortans, ut est illud (Adolescenti Loquere in
tua causa vix cum necesse fuerit) alia dehorta:
ns, ut est et illud turpe quieto duces totas de:
perdere noctes; alia Enuncians. l. demonstrans
(ut pecuniam opus est, sine quibus nihil eorum
quae necessariae sunt recte fiunt) alia simplex
(ut optimum id aequum patriam tutariis armis)
alia Composita Verbi gratia (multos esse ma:
lunt Reges lex unicuique) alia probabilis ut
(quales amicos quisque habebit talem scias) alia
vera ut (moritur doctus similiter et indoctus) alia
superlata sive hyperbolica ut (infirmus nihil ho:
mine) tractatur autem Sententia huiusmodi locis
quibus Chria

quibus *Chria*; differ autem *Sententia* à *Chria*, quod
Chria. *Spe* in actione, *Sententia* vero in actione nun-
quam, *Semper* vero in oratione *Consi* At: *rursus* *Chria*
Semper habet additam personam facti. l. *Dicto*. *Sen-*
tentia vero *Semper* sine personam fertur.

Sententiæ tractandæ Exemplum

arqui
notum
fium

Iurge quiete ducem tota dependere nocte
Quam *Conque* & *Celo* duxit originem præficam
à la facultatem *Dixerint* *Antiqui*, quam *taq*. Cum ratione
sili. l. ipse quotidianus vius prodoret; cum. n. non sibi sed
Celo natus nos voluerit factorum omnium *Deus*, etiam
inde *Concinam* oriri voluit facultatem, qua velut *ide-*
liniti *Es* videamur frahi, quo vocat, indeq. revertere
unde illa auocat, cum sit velut *Cardium* motumque
Domina, quodam *Iusta* rationis imperium componit
Capti nos ad præfiniti finis Consecrationem reddit, et
Gloria dignos efficit in terris. hoc sane præstat *Car-*
men illud. nunquam dignis *Satis* laudibus *Celesta*:

abex
postho
ne

Iurge quiete ducem tota dependere nocte
Est enim adeo indecens, cum qui præidet ad occasu
Soli ad ortum usq. somno torpescere, ad *Fliri*
imitationem

imitationem et veterano fargere, ut nihil incontinens
nihilq. indecentius in tota rerum vniuersitate reperi-
ris; quid enim aliud innuere Antiquae Philosophiae
peritiores voluerit cum oculatum depingebant scy-
pum, nisi vigilem principem, cuius est, populo
Cui prope dies nocteq. prospicere? ideo namq. ve-
luti ~~in~~ in superiori specula constituitur, dum ad
supremum principis gradum elucitur, ut inde om-
nia circum spectet, et prouideat incommoda, quae
suo, quem regit, populo accidere possint, et aduer-
sarium a se quot tentantium mala inferre desu-
dat machinamenta. hanc sane curam torpor omni-
no tollit, redditq. hominem in officii omnino im-
memorem. delectat sane quaeq. canere opilionis
cuius piam bene saginatum et pro multa pinguedine
lasciuientem, in quo perfecti opilionis cura relucet, cu-
ius vigilie diligentiam predicant; dum enim qui
cure quaeq. vigilat ille, dum sectantur pascua ille
ini ieiunat. Quae modum nauium gubernatores si certe
ri nautae diei preterite labore defessi, prostrati iaceant
dormiant in utramq. aurem nulla tacti solitudine
exprorecto torpeant cure, soli Tubernatores pro comu-
ni vigilant salute, Cauent scopulos, regunt quib-
vaculum

gubernaculum et vela ventis accommodant, ita oportet om-
nium labores et vigiliis ferre. Vt. Trojanus ille Hector
noctu vigilans Coecatores ad Troorum naues mittebat
magis vero Alexander ne nocturne ipsi etiam profu-
deret, paucisq. ab importuno somno ligari
manu abrepta pila, suppositaq. argentea lance ita som-
no indulgebat, ut statim atq. oculos clauderet, de-
cidente pila, magniq. editi strepitus exitus tumore
exspere fieret. Palinurus vero cui gubernaculum
Aene navigii fuerat commendata, quia plus nimis
aqueieuit, meritisimas penas delapsus, Epoppi in
mare proiicit deditq. unde Gregorius ille gentium pre-
dicator. Sui ipsius verbera dedit animorum pastorem
dum hos frequentissimis Epistolis hortatur illis
precipue verbis (attendite quae qui inuobis est)
quibus sane malis, quae discordia oriuntur sicut
alienis doctis ita nostrae reipublice vite, inquam
nostrae, cui singuli presumimus consulere debemus ut
die noctuq. quid prorens atq. futurus seras laturusq.
sit dies, propiciens, mala nostra imminetia capiti
declinemus, et quae fuerint vtilia complectentes nostri
quasi vigiles duces nobis propiciamus, qui deus ut
eternum laudis nomen vigiliantia pariat. insudanda
et celebranda

et elaborandum omnino est.

Exemplum huius modi quod modo tractauimus dehortans
Est, reliqua vero sententiarum genera eodem modo
tractari solent quibus omnibus hoc unum exemplum
sufficiat.

De Confutatione

Confutatio sine refutatio. i. subuersio. i. secundum
alios improbatio. i. iuxta Tullianum opus destruendi
Est propositi alicuius rei reprehensio. Subuertitur
autem sine refutatio non manifesta valde, neque prope
incredibilia, sed ea quae sunt maiori conditione. refu-
tamur vero non modo quae in fabulis et in carminibus
reperiuntur, sed etiam quae in historia. ut si dicamus
non esse credibile super Caput Valerij Romani mili-
tis sedisse Ceruum, qui et Galli militis, cum quo Ro-
manus pugnabat alij rostro berberaret. debet esse ali-
qua dubitandi ratio. Sumitur vero ratio refutandi, primo
ab exordio, ubi reprehenditur ille qui rem aueruat. Secun-
do ab expositione ut in praefatis. tertio ab obscuro sine in-
certo, dicendo id, quod reprehenditur omnibus esse incerto
nemini probabile. quarto ab incredibili, afferente ratio-
nem, quare

rationes, quare id non debeat credi. quinto ab impu-
li ostendendo id minime fieri potuisset. Sexto a non cog-
rente, ostendendo id ipsum repugnare nature, aut ratio-
ni, aut Consuetudini. Septimo ab indecore demoni trando
id fieri non decuisse. octavo ab inutili declarando nihil in
ea re utilitatis, aut inesse, aut fuisse. ultimo tandem ad-
hibetur Epilogus, ubi dicitur breuiter res facilius.

Confutationis exemplum

argu-
men-
tum

Saldo opinantur qui affirmant alicuius boni Cau-
sam, iam licitam esse aliquando mentiri.

Unde
dicitur

Cum omnes qui prauis in rempublicam mores in-
ducunt, Ciuiumq. auget peccandi Licentiam grauisi mi-
Conuenitur dignis Replicis; tum illi in prauis qui vitia
ita suadent ut in ipsa turpitudine honestatem esse Con-
firmant. Vt enim nemo tam improbus est, qui non ali-
quando in ipsa rei turpitudine proposita maleficiam de-
clinat; ita nullus ferme erit tam tenaciter recto inha-
rens tramite, qui a recto aliquando tam pernicioso pro-
pito errore non declinet. Unde animaduertendum esse
seuerissime in eos, qui tam perniciosam opinionem
(errorem inquam) abstruere sunt conati; et ipsas
opprobriosa opinio, que iacet licere homini ali-
cuius boni

alicuius boni, ac utilitatis, spe aliquando mentiri. quasi
ab ex
Sicet turpe quidpiam perpetrare ut boni aliquid veniat.
Deo scilicet apparet huius Scholę doctrineq. non homi-
ni-
num sapientiam, sed mali demonij validitatem. Cuius
Magistram. valde dicent, oportet hominum incolumi-
tati Consultere, quod maxime a Deo optimo maximo
Comendatum accepimus: Cur Ergo non liberabimus ho-
minem vite discrimine, tam leui adhibito remedio. Si-
licet mendatio. Verum non miror tam infimi furfuris
reperiiri homines tanti sceleris auctores, cum non a bis-
sy sitorta noua doctrina, sed ab ipso turpitudinum om-
nium mendationumq. autore Demone. Eam accepisse
videantur. Verum quibus hæc res nitatur fundamen-
tis, qua fulceatur auctoritate, cuius adminiculo sus-
tentetur, tam incertum est quam res ipsa: necesse sane
fuisset vbi non de fortuna bonij, sed de animi salute que-
ritur, non imperitorum temeritate, sed grauissimarum
virorum prudentia iudicari. moueri: at qui nemo pro-
fecto sane mentis, qui probe dereligionem sentiat
mendatum non esse turpissimum. Sed quod Ergo
in re familiaris seruanda facimus, Eam scilicet Consulto
do a quibus sanum Consilium sumi potest in animi sa-
lute prestabimus. Cum Ergo posthabuerint sapien-
tiam hominum

Sapientium hominum auctoritatem, quid ad suas servandam
et ad ineptias afferent? et ad Communem vite rationem

atq. humanam Societatem Conservandam sibi quisq. ser-

suadet nihil magis esse necessarium, quam in omnibus re-

bis fides inviolata servetur, sine qua nullum plani in-

ter homines potest esse Comertium: quis quidem credit

id solum licere, quod fidem e medio tollit. Sed etiam

aliquando oportere? Et hanc reliqua vitia et si propter

furiositatem sint in honestis hominibus invidia et odio:

odiosa, nullum tamen, sedus pari animo ad Consensum

addiderunt homines quam turpe mendacii sedus. Verum

res aliqua placeat hominibus, id Circo laudabile erit,

si divine repugnet voluntati. Deus optimus maximus

Cum sit Summa veritas, non potest non autem mendacii:

quod Deo, at qui Deo placere flagitium aliquod ita

Est absurdum ut nihil absurdius. Ergo Cum Deo di-

placet hominibus displicere debet, Et Consequenter

ex hominum univ. fitate mendacii sedus displicere

alim
credi
si li

dim
sibi

anon
coherm
te

. s. ambigat

1. ambigat. impossibile namque erit, ex ipso tempore eadē:
q. actione, et Deum offendere et ipsi placere eiusde:
q. opem implorare. Concitatur siquidem Dei furor in
nos saltem nec nostris optatis fauere, dum Comoda pro:
pia Divini anteponimus honoribus: quomodo Ergo sic:
si poterit ut mendacium non sit invidiam sed: quan:
abinde sum vero detrahan tantū sceleris auertere nos, pari:
coro uime fidei, a fidei salute equidem, debere nos omni lu:
ra et studio salutis nostrae conuultere, a gredi labores,
superare difficultates: sed quis erit iniquus rerum
Estimator qui momentaneam Corporis salutem eter:
ne animi salutis anteponat? necessarium procul dubio
erit ut fateatur virtutem sine scelere, ac flagitio
retineri minime posse dum vitam conseruari, et mem:
oratio affirmant, aut forte huius maior adhibenda erit
fidei, quam francisco, Teronimo, Augustino, alijsq.
viris sanctissimis, qui mendacium minime proferen:
dum affirmant, licet et totum humanum genus re:
uocarent ad inferis. Verum Considerant utilitatem que
ab inu
tali ei ex mentendi silentio solet provenire. sed tamen que
consetur utilitas que non cum honestate est coniuncta?
Ergo vero ut fortunarum ex mendatio cumulus accrescat
eorum Iactura videtur, vite periculum, propellatur et
eadem produca:

eadem produatur quam Comutationem dabit homo ut
ipso Celestis receptore loquamur) pro anima sua non
ita seruendum. n. Est Corpore ut animum ledi patia:
mur. Si autem ut animi salute consulamus Corpore idij:
sum omnibus debemus periculis obijcere, Cuius mentis erit
qui ut Corpore ut fortunat, reiq. Suis simas tuncatur animus
inducimen aducat. animaduertant igitur quid dicant,
epilo
qui
qui mendacii turpi tudinem specie, quadam honesta:
tis contequunt, ne laqueum honestatis Etiam homini:
bus Corpore injiceant. quod si hec que diximus ita se
habent, si tanta in mendacis inest turpitudine, si veritas
ty auctori ita displicet si rationi diuorum adeo Est, si
Comuni bono humaneq. societati aduersatur, si nihil
magis Est mortalibus odiorum, si animis igitur potem
Conferat Contagio iam ablo, licet specie boni probato laud:
dum Erat Namq. a sano omnium malorum barathro an:
teponamus Ergo anime salutem reliquis omnibus, que dum
manibus premiari videntur euanescent hospite inualutate.
quo qui animo fuerit Virtutum procul subis fructum
veritalisq. Suauitatem Experiatur.

De confirmatione

Confirmatio Est prosperitate rei probatio, opo nitur om
nino

omnino Confirmationi; in Confirmatione Confirmari so-
lent que neq. propria; incredibilia sunt neq. propria;
~~manifesta~~ manifeste sunt. Confirmatio preter auctorij. l. rei
Laude; unde solet audiri et preter exhibitionem peti
solet ab his socij: a manifesto, probabili, facili. l. possi-
bili, Coherente, docente, utili, l. Conserente. hec et
superior. Exortatio est valde utilis ad acuenda inge-
nia et instituenda declamationes, dum rem eandem
alij refutat, alter confirmat, quod si iudex qui sen-
tentiam ferat, duobus Etiam accedat, erit utilis et
non inuicanda.

Confirmacionis exep.^m

argume:
tam

Leone Philosophus affirmavit (et sane per
quam optime) virtuti nihil detrahe.

Exor.
a virtute
et laudantia

Quanta sit virtutis dignitas quantaq. eiusdem pro:
stantia, que ceteris rebus huius domiciliis prestat; l. ex
percipi potest, quod non modo quicquam Consequuti sunt sue:
suaq. Ex ea uberrimos perciperunt, sed et illi quoq. qui
speciem quamdam, atq. adum bratam solum ipsius
imaginis pulchritudinem videre potuerunt, non bla-
mandam et colendam, sed eam vnam sequendam
et amputanda

Et amplectendam esse dixerunt, unde Teno Historiæ
princeps, licet inter tot Errorum Caliginem, quibus mi-
serima illa tempora obruebantur, ubi Cæsum furave-
ritas minus apparebat, non tam perspicere, quam exigi-
us Virtutis splendore in tantis tenebris, quid illa esset
potuit Coniectare. quare non obscure ferebatur tam
esse que præsertim rebus una Cæretur tamq. Ca, Cui ni-
hil in tota rerum uniuersitate deest, quod ex cælestibus rebus
emendicet, tantum enim prædii in una virtute adbe-
ne beatæq. Viuendum Constituebat ut tam sibi satis
esse ad summam felicitatem diceret, quod si quæpiam
in rerum omnium abundantia uiuere si honoris ame-
tus esset amplissima, si maiorum nobilitate et glo-
ria commendatus una virtutis laude careret, eum non
felicem, ac beatum, sed miserimum potius despicien-
dumq. ab dominibus Censebat; Cum vero felicem,
ac beatum, qui solius Virtutis prædii munitus esset
predicabat. Si Cui vero mirum id fortasse videatur, qui
non dum satis exploratam habet virtutis dignitatem
Cum multum quotidie videat sanctissimo Viris in su-
ma rerum inopia et mendicitate venari: et profecto, si
quantum virtus ipsa potuit, attendat, verissimum esse
Comperiet. quæ. n. ignorat quam paucis litteratura
ipsa contenta

ab
pau
ne

ama
ni
fo

ipia Contenta, quantum. n. magis nature necessitati:
bus servire studemus, eo magis cupiditatis supra:
ti, nulli fortunæ, nulli opibus, nulli voluptatibus ex:
plemur: que quod magis quod die Crucunt eo magis
auditas bibendi, habentiq. ut Crescit. qui Ergo Lustule:
rit ex animo rerum omnium Cupiditatem virtute so:
lum Contentus nihil. hunc rerum omnium desiderium
solicitabit: Cum sola virtus ardentis Cupiditatis, faces
Extinguat Externos Corporis impetus Orbital, Conti:
nent, prauos animi motus, Et Estam hominis vitam
ratione moderetur, quid igitur mirum, si nihil illi
desit, qui nihil desiderat. neq. humane vitæ sunt
necessaria deerunt unquam honesto viro astante. spal:
mo graphos (nunquam vidi iustam delectam nec le:
mon eius querens panem) virtutis sane tanta est
Vix, ut haminem cum Deo coniungat. Neutriusquam
a cren
ab homine poudere dicamus, is igitur in humanarum
oriabili
rerum desiderio viuere iudicabitur, cui bonorum omni
origo Deus est integra paucio, is inanis glorie laudem
inter homines accipabitur, qui suam omnem gloria
in diuinam querenda laude collocauit, honores ille
appeteb, qui sumos sibi honores, in sui despiciencia
Constituit. illa porrodudicanda sunt tantum bonas
que a Deo

que a Deo bonorum omnium auctore Communicari solent,
queque humanum animum ita exolent ut nihil nisi
Celeste aliquid diuinum non modo Expectent, sed nec cogi-
tare quidem ei velit, qui .s. paucum tante suauitati
a pui gustant. Sed audire mihi iam videor quosdam, nuni-
um sibi placentes qui predicant difficilimum esse in
hac humanarum rerum vniuersitate inuenire quempiam
qui Corporis omnibus post habitis voluptatibus inorg-
nium rerum indigentia sacunde tranquilloq. vita
transigere possit. Sed si humane Conditionis negligant
imbecillitatem Considerentq. atenta mente Indagi-
ne, quid diuina vis in ea imbecillitate ponit. Et certe
longe profecto aliter iudicabunt. n. si in pueris
Et qui ratione carentes animantes, pueri omnium
illarum industriam gascit, eos negligat qui diu nobis
Ciuium obsequio intenti, se in pueri emanciparunt.
Verum rationibus non opus est, ubi tot tamq. in nig-
nia exempla rem istam illustrent: quod ne credan-
tur, reducatur in memoriam aliquam tulum Paulus
ille Græmi Tarum princeps, Antonius, Hilarius,
Cum Sexcentis alijs, qui vnius virtutis studio con-
fenti, quemadmodum nullius rei possessionem ha-
bebant, ita nihil quoq. desiderabant Et sane hoc
Et primum

Est primum ac singulare virtutis premium eiusque digni-
tate dignissimum, ut quemadmodum infeli-
ces homines, qui solum inanium fugatiuum rerum
Cura cocuntur et si circumfluant bonis omnibus sibi
tamen multa deesse lugent, et quo plures sibi fortun-
nas Compararunt eo magis eorum animus immundi-
ce Cupiditatis igne accenditur. pari etiam ratione
qui omnia contemnenda dixerunt, utique felici-
tatem in una sua virtute statuerunt eximio suo bo-
no contenti nullius preterea rei Cupiditate tenen-
tur, nihilque sibi desiderandum putant. Et quoniam
modum illis omnium rerum copia miseram vitam
tam parit, sic etiam his iucundissimam inopia quo-
re mirari iam desinant qui nullum vere virtutis quo-
tum experiantur, si eos videant humana omnia de-
picere, qui virtutis suavitatem sancto illius pulchri-
tudinem cernere, illius dignitatem agnoscere potue-
runt, Quae n. indecoratae praesentata etiam in
ferris, Cerebium voluptatum suavitatem, quae veram
virtute reperitur, alicuius fuisse voluptatis ne di-
cam false et insulte, praeter illam appetere, pro
si res ita minime se habere Compariretur. Si virtus
in se praedii satis non haberet perfectum hominem
Eficeret

ad vi Efficeret, et utq³ aliud in tota rerum vniuersitate, sine
quo ad vite iucunditatem hominibus Satis esse non po-
uisset, num putamus quos tot eius amatores Cultoresq³
et apud temporibus atq³ presentibus Scitimus? pu-
tamus vero humanum animum aliquid semper des-
tantem, et utilitati sue perpetuo inhiantem, in vna
virtute, ni hec omnia reperiret quiescere aliquando
posuisse? Verum quia tanta in virtute Satis inuenitur
tanta utilitas in virtute nunquam Satis emendat: Ocu-
lo respiciatur; tot tantiq³ extiterit, qui omnibus
portantibus vniuersi se virtuti obsequio tradiderunt,
quem n. disidorem horationemq³ reputabimus ille,
qui sua sorte contentetur: et est ille solum; qui
virtuti aspirat virtutem amat et prouidet; Cum ex-
go nihil desideret, et qui virtuti seruit, si bonorum
Sive honoris, ac laudis Cum hec omnia in vna virtu-
te reperiantur, que regna, que imperia, ne que flu-
xibus gloria eius animum mouebunt, allicient aut
titillabunt? qui omnia hec, hisq³ maiora in sacris
virtutum fodinis inuenit? quam esse et portanda vir-
tutis, que tot secum bona silet afferre? probo dolor
si mortales animi que sic in virtute gloria voluptas
utilitasq³ sentirent, respicerent sane que oculis
aspicerent

que oculis agerent a se? ita adhererent virtuti eiu-
dem suauitate delinunt, illa virtute contemtu
reliquos suo permotos eximios, ad virtutis studium
traha erent et allicerent.

De loco Communi

+ **Comuni locus** Est oratio in qua siue bone siue male
quæ in aliquo reperiantur amplificatione augentur.
Dicitur autem **Comuni** quia eque conuenit omnibus qui
eius rei, de qua agitur participes fuerint: vbi con-
tra sacrilegum dicimus eadem oratio omnibus sa-
crilegij Commodari potest. Similiter si fortitudo in eum
excitandi fuerit animus eadem oratio in omnes
forte eque communiter cadit. locus **Comuni** suam in bo-
ta oratione occupat eodem post confirmationis argu-
menta verbi gratia, si postquam conuicimus omni-
um ad crimen exaggerandum ipsum inuehamus
amplificando criminis atrocitatem a loco **Comuni**.
pari etiam ratione cum iam aliquem esse virum for-
tem ostenderit, tum rationem in locum **Comunem**
conijcere licebit, quo fortitudo exollatur, et viri dig-
nitas cuius est illa virtus, magis exollat, referre:
do ad eum eiuſdem virtutis eadem in oratione
Caret cordis

caret Exordio loci Comuni, cum Confirmationi subijcia:
tur: Exordium Styli Caesa aliquid Exordii possumus co:
gitare, postmodum vero illi loci, quos Cicero notat
propositae rei amplificatio peti potest. Ex quibus nos
eos tantum qui nostris temporibus sunt aptiores
Eligimus.

Primus igitur locus (praeter Exordium) sumitur
ab auctoritate, affirmando scilicet, quanti rem illa
fecerit Deus, Viri sancti, ac sapientes legum laeque. l.
a contrario quantum illis dispendia, si res illi vi:
tuperio digna, quod fiet prolati, in medium testima:
nii d'umini. l. humani quibus res. l. comendetur.
Condenetur.

Secundus locus cum perpendimus, ad quos res illa
pertineat, ut si turpi, est quibus nocet, si honesta,
quibus sit utilis.

Tertius locus est in quo quaerimus, quid euentum
foret, si omnes ab illo vitio laborarent, aut illa vir:
tute florent. v. g. si omnes latrocinia exercerent
l. iustitiam florent, qualis est Reipublicae status.

Quarto loco ostendimus aut seipsum facinus im:
mae. l. e. homine omnino indignum, aut si hono:
ra res, est hominis dignitatem dignissimam.

Quintus

Quintus oritur ex Comparatione, aut recte fac-
torum inter se, aut facinorum. Vt si dicamus maius et
se scelus templa Compilari, quam priuata domos; ex-
cellentius esse seipsum vincere quam hostes.

Sexto loco exponimus omnia que in negotio gere-
re accidunt, et rem ipsam consequi solent, Dg. acriter
et Crimineose, si res postulet. I. Laudando, et magnifice
amplificando si res sit honesta.

Septimo loco ponitur Epitologus, ubi superio-
ra argumenta breuiter colliguntur quibus Conclu-
demus. I. magnam cupiditatem. I. dignitatem illi
rei inere. Quis vtilissima loci Communis tractatus et hac
nostra Etate, in eo ferme versatur tota eloquentia
vix, quod sane constat ex Concionatoribus, dum in heluonem
et similes inuoluuntur. I. alicuius virtutis excellen-
tiam, vel dignitatem amplificant.

Templum Tractandi
Loci Communis.
De prestantia Charitatis.

Cum parentes toto vite tempore solerti cura et dili-
gentia filios conentur instruere et suis institutio-
preceptis

preceptis, quibus & docti filii immortalem gloriam
parentibus, id in primis prestare solent in
extremo spiritu, commendando precipue, que sibi, dum
uiuerebant, erant chariora; quod ita liberum animi
inheret. Dum conuulsi Patris memoriam melius
conseruare minime possunt, quam si memores eorum
que illi chara fuerant eadem sequantur, ita
inquam, inheret ut semper illum patris, ut
timum spiritum adesse arbitrentur. hinc colligi

l. 6 poterit, quante cure fuerit ipse optimo, dum adu-
l. 6 ^{l. 6} mortales uiuere, uirtus illa que homines arctissimo
nexu coniungit cum decemur & uita. sic illam
nobis commendauit, ut suam haec esse preceptum dix-
rit, nos ut inuicem diligeremus, nec cum primario
hanc suam patris uoluntatem suauissimus Magister
significauit, et mutuum in nos amorem precepit,
Deo ab ipso mundi nascentisordio mandauit

2 Deus proximo suo, quod si cum ceterorum anima-
tium, tum ipsius hominis nascenti conditione con-
sideremus, facile quibus intelliget, ita necessariam
uite humane, ut tam ipse Regulator Deus non
modo precepisse hominibus, sed eos ad eandem
diligentissime conseruandam coegisse quodammodo
factamur

fateamur. Cornimus. n. Cetera animalia nulla. l. sua
 l. parentum industria. Sed a natura ipsa aduenit tempus:
 rum iniurijs conlecta Et Contra aduersariorum impetu
 armata. diuinum vero animal homo quam longe alia con:
 ditione prodit in lucem. nec tenues Et infirmis. sortij homi:
 nis, ita nati voluit Eiusdem nature auctor, sed opulentis:
 simos quoque principes, ipsos Reges et imperatores. ut pri:
 us hi a tenuioribus acciperent quam in illos beneficia con:
 ferre didicerent; Et ea ratione alij alijs a gem ferre. l.
 ipsa natura impolente Cogerentur. Cuius. n. Est ad
 fortune non tantum alumnus Sed partus Cui aliquid
 non deest, quod a Ceteris Emendicare Cogatur. quoddam
 Cornimus fortune bonis Cumulator, egentes vero Conuilio
 alij Conuilio donatos, quibus bona. l. temporalia disti:
 cillime Superdantur: Et sane a firmare auim non
 minus plebem indigere potentioribus Et Regibus, qua
 hos Equibus Vitam Iuxta sue sortij Conditionem
 dequant, ab illis Emendicare; quare eo maior Charitati
 dignitas Conuetur, quo ad plures Eius fructus, et ubi:
 litas Offenditur, qua diuina virtute si omnes homi:
 nes ^{prodesse} erent, o, nos beati, o, felices fortunatesq. reppu:
 blice! que cum forma Urbium, que species? que dig:
 nitas Urbium apudorumq. omnium. tunc vniuersoru
 Ciuium vnus

Civium unus esset animus, unus in comoda omnium
Charitate sequarentur, nullae essent lites, nulli tumultus,
neminem videret luor, nemo liuoris videretur igne,
nemo invidia moliretur mira profecto Charitate visque
Una cum sit multa, tamq. varia hominum improbita:
te dilaga suauissimo Amoris vinculo vincere possit,
omnia relinquere, inimicitias tollere, perturbationes com:
4. locy ponere, Omnia suis locy Equilmo iure sedare. nihil
Equidem arbitror sine intere, Sugensiu, sine desuper
in Celiy inueniri posse praestantius una Charitate, que
n. Etiam in hac miseriarum vita tantam mortalibus
felicitem potest afferre, eadem ipsa est que Superos
animos ac Celestementes beatos Efficit, hinc enim ori:
tur illa Celestium Civium illa mira Conuentio, hinc
mutuus sine lege tam regulatus amor, quo se inuice
prosequuntur. Hec eadem ita eos cum Deo iuu Con:
iungit, ut ipsi quasi extra se positi Deum ipsum uno
omnes animo intuentur in eo sempereternis expletis
Voluptatibus Conquiescant. Sed quid miramur eos
vnius Dei Conquiescere visione Et effici diuinos,
Cum Deus ipse Charitatis nomine voluerit nancu:
pari. quare meritissimo Charitas Virtutum om:
S. locy nunc princeps solet appellari, Et Cui omnes tamquod
pedeque

pedineque virtutes inseruiunt que sane' tantum prestat
Ceteris, ut sine reliquis sui decore splendorem amittat
Et una posthabita Charitate Et mortuas reliquas
plane sentiamus. ferat quis incomoda vincula
Carceris &c. si una desideretur Charitas, Virtutem
omnem desiderare Comperies. Quid igitur Chari-
tate Quis sciat? Quid homine dignus? si Ergo
Charitatis munera asuerare Cogemur. Et inuisa quid
Cuius animus Charitatis sintilla tangitur diuind
omnino in bene de hominibus meritis bonitatem im-
mitari, Et ad Cuius eximiam liberalitatem, ac mun-
ificentiam proxime accedere oculis queso perlustrare
non pigeat, et mentis trutina pensare orbem vniuer-
sum tanto tamq' miro artificio Compositum; et su-
mi Spectari. Si non modo prouidentiam sed Amo-
rem Erga nos eximium, non poterimus non admirari
Cum eisdem Orbis fabricam in vniuersi hominis obsequium
Erectam re Comperemus vera. ut Ergo hanc Paternam
prouidentiam et amorem in homines exhiberet, quid
magis aliud Deum optimum, nisi Charitatis erga nos ardor Co-
mouit. ille sane diuino fungi munere Conspicitur,
qui eisdem incensus Charitatis hominum salute et in-
columitati nititur inseruire. quam obrem hominis
Erit acerbos

erit acerbos proximorum Consolari *caus*, subleuare ege-
tatem, deterram quouis indy crimine porrigere, Et eos
potius qui à veritate itinere deflectentes perditionis
iter ingrediuntur reuocare moniti, Consilio liberare,
Et ut vere sit Dei nomine dignus, interij ad melio-
rem fugem reducere.

De laude

caus Est oratio, quæ alicuius bona enumerat. Soli
autem laudari huiusmodi proginasmata quatuor, personæ,
rei, factæ, & dictæ; Sed reuera *caus* præcipua in personæ
cadit. Personæ Ergo laudandæ ratio sumitur ab exordio,
quo libere vti potest Orator prout voluerit. Exordietur fa-
men comode, si. l. à sua. l. ab eius de quo loquitur. l. ab
eorum qui audiunt persona, aut à re ipsa illius petat. à no-
stra persona sumitur si dicimus, id nos aut studio, aut
pietate, aut religione, in eum quem laudamus prestat
l. vt ostendamus ex aliorum laude quale nos esse oporteat.
ab eius vero persona de qua loquimur, sumitur Exordium
si dicamus, nos illius facta verbis consequi minime pos-
se, cum omnes homines illa predicare oporteret omnemq.
superare eloquentiam asperemus, ab auditorum
vero persona, si dicamus, modo sit ille notus, pausa
nos ex multis

nos ex multis, quæ dici possunt et in medium prolatur:
ros, non utque nota sunt doceamus, sed ut eorum
Comemorationem audientium animos propter eorū:
dem in hominem studium recreemus. à rebus autē
ipsis exordiemur, si dicamus incertis nos esse, quid pro:
fissimum laudare debeamus: vereri nos etiam cum
plura dixerimus nec plura profereamus, post exordi:
um laus peti potest, à trium bonorum generibus, Corp:
ris, fortune, et animi. quæ vero sint hæc bona Caput
De Epistola laudatoria id explicauimus Consultite ad:
Di solet etiam cum alijs viris illustribus Comparatio
qua laus maxime amplificatur, Epilogo autem
Superiora Capita breuiter attinguntur adhibita exor:
tatione ad imitationem illius quem laudamus.

Potes etiam laudatio aliter institui, si diuida:
tur in tempora, in illud scilicet quod hominem prece:
cessit, quod vixit, et quod insecutum est ante homi:
nem, valent ad laudandum Patria, parentes, maiora,
responsa, oracula, signa; in vita incholes, educatio, pre:
ceptores, bonorum artium discipline: Cum triplici il:
lo bonorum genere, Corporis, fortune, et anime. post
vitam hæc potest laudatio à morte generi, ab his
quæ morte consecuta sunt vel honoribus illi habitis de
creta virtutis

Decreta virtutis premia, preclara rerum gestarum me-
 numenta, Civium Luctus, Et Civitatis, verum
 non semper omnes he partes sunt adhibende, sed eas
 legere oportebit, que loco, et tempore congruentius conue-
 nient. rei etiam laudari solent. Eodem modo quoque
 v. g. si Urbem laudare vellimus, pro parente Et Con-
 ditor, et belustas afferit multum autoritatis: Corpo-
 ris, et fortunę bonasunt pulchritudo, amenitas lo-
 ci positio, et munitio, siue naturalis, siue artificiali
 Edificia, templa, flumina, stagna, agrorum ubertas &c.
 animi vero bona, leges, Civitatis mores, instituta &c. in
 alijs vero rebus laudandis Cuiusq; rei natura est con-
 sideranda, ac bona que illi inveniunt. dicta vero et facta,
 tunc preclaram habebunt laudationem, si ostendamus
 quibus sint anexa virtutibus.

Laudis exemplum de Divo Ludouico Gallie Rege

Exordium
 ab audito:
 rum studio
 et rerum
 magni
 tudine

Quantum opor sanctitatis, temporis, auditoris,
 et vestrum omnium studium et pietas inlan-
 tum Regem singularis, meum animimum ad
 dicendum impellit, tantum profecto eundem
 animus rei

animam rei difficultas et magnitudo retardat, cum .l. qd:
 cio meo .l. expectatione vestre aut tantis laudibus sa:
 tis facere diffidam. Sed cum hoc pietatis ac Reli:
 gionis officium tanti modis diuino Ludouico deberi
 cernam, quantum in me fuerit officium libenter
 Cuius auxilio fetus, quod sine eo mihi temeritate vi:
 tio verti facillime posset. Quare ab eius oriente ga:
 te, et ab illis quatuor gradibus quibus ad summum vir:
 tutis fastigium ascendit, erit mihi in presentiarum
 cordiendam. Et sane sic eum ab incunabulis edu:
 catum accipimus, vel etiam Matris gremio suauis:
 simum virtutis Nomen gemmare, et infra Matris
 amplexus una cum lacte pietatis, et Religionis sua:
 uitate hausit, quo diuino pabulo refectus mirum
 fuit, quanta in illa tenerima Etate ediderit. hinc
 facile inteliges, qua statim animi propensione
 in optimarum artium studia referretur. pende:
 bat. n. ingenium adolecens naturam literis exul:
 tam ad virtutum valere plurimum, eaq. sine
 doctrina, cultura facile corrumpi, quare licet linea
 etiam Etate que multis delinita blandimentis vo:
 luptati, plerumq. conuiuere, indulgere sepius delitiis,
 et acquiescere solet carnis liberta mentis, tam ta:
 men obio

ab opti
 mistu
 dy

Tamen otio torgere minimè Conuenit, sed illis similior
Effectus qui ex literarum labore viuendi in posterum si-
bi facultatem pariunt. toto animi Conatu, in ea se to-
tum literarum studio dedit, et breui non modo sapien-
tiæ alumnum, sed partem videretur. hæc præclarissimus
adolescens iecerat fundamenta virtutis et future Lau-
dis initia prouerat, cum post Parentis obitum totius reg-
ni Calulus rex meritis salutaris, in cuius Floris
Culmine cum se teneret Constitutum, ceteros nondig-

abo
ni
fortu
ne

nita ~~heredo~~ et imperio censuit fore futurum neces-
sarium ut antea, sed virtutum omnium exemplo.
quam etiam ratione regium nomen retinere so-
lueret nisi ea qua prius qui in regiam dig-
nitatem euecti cononestati fuerent. qui n. ignorat
homines quondam in Syluis ferarum more viuere,
quas tunc fuisse leges arbitramini? omnia vii atq;
impetus animi Tubernabat: qui vero et tempore
et sententia quadam natura præditi parum inter
hominum vitam et belluarum feritatem interre-
re animauerent, iustitiæ et equitatis amore
affecti, et eam ipsam colere, et totius viri humilis
persuadere ceperunt; quorum moniti offerati
illi homines in vnâ viuendi formam coeunt
legibus parere

legibus parere ceperunt a legibus illis sicut gubernandos regen:
dasque tradiderunt, quorum doctrina transmissa hinc ma:
nitatem agnouerunt, quos et Reges appellandos impos:
terum putarunt quorum prestantiam admiratus
Heriodus Reges à Ioue procreatos Eue dicebat. quis
Ergo ita rem publicam gubernauerit Cuiusq; rego:
rit, ut eos primum preclaro vite exemplo ad honesta:
tem inuitet, et timor deinde legibus ad Religionem
colendam impellat, Cum Ergo vere Regem, et regio
anime Eue dixerim. Prius Ergo Ludouicus quem ma:
mo: dum regio genere natus Regium nomen hereditariolu:
re suscepit, regisq; successit parentibus, ita sane
nihil quod regiam decoret dignitatem, in eo potuit
deiderari; Virtus, que maximis in legibus comen:
dari solet; ita Ludouicum ornauit, ut eum non
virtute preditum hominem, sed virtutum omnium
officinam et virtutem ipsam censeret. quem n.
potuit latere in tanta rerum omnium copia eximia
frugalitas, et abstinencia admiranda: que n. alij
regalorum Eue solent incitamenta, qualia sunt
opes amplissime, fortunę rerum affluentia fa:
mularum caterua cum sexcentijs que virtute
debilitant et enervant. Caspore Ludouico
virtutis

6
Civitatum omnium materiam succedebat; argentum
vero, aurum? Colatum, praedia, flagulas vestes, signa,
tabulasq? miro artificio elaboratas, et si ad legibus
pertinere dignitatem, non tamen ad suam ipsius vo-
luntatem arbitrabatur. Cuius vero animi integrita-
tem, quis valeat brevibus pagina, et ratio comple-
ti? omnibus persuasum sit, eum nullamquam mor-
tiferam criminis labe maculatam; quis vero illo belli-
gionis studioior? in cuius dilatande gratia tot pe-
ricula adiuit, tot discrimina passus, tot peragravit
terrarum plagas, tot edomuit gentes, totq? rerum
incomoda expertus, ut in eo tandem tam glorioso op-
ere vitam libentissime profuderit. silentio inusua-
mus cetera, quorum Magnitudinem pedestris ora-
tio equare non praesumat. Cuius in miseris homines
humanitatem sileamus, quibus ad eum aditus nun-
quam intercludebatur, ad quem semper petebat
accessus, horum Exiguitati ita ^{facile} accomodabat, ut
cum illum gravitatem legem omnino diceret,
illis tamen humilitatem parem iudicaret; ~~quod~~
Charitatis vero ~~est~~ ita flagrabat, ut. l. illis quibus
cum ageret, facili negotio incenderet. nihil peni-
tus attingam eius humilitatem, et animi submissio-
nem, qua legibus

Submissionem, qua regis maiestati oblitus ad sordi:
ditissimi cuiusq. pedes provolutus cum consolariis, eius:
dem vulnera curare, et manibus pertractare legem
non exhorrebat, o Spectaculum hominibus antea
nunquam auditam! ponite vobis Auditores an:
te mentis oculos legem potentissimum regalib:
lio prodeuntem in publicum, Nigatum Maximo
Comitatu De. Eundem tandem in noocomium ingre:
dientem animis prolequimini accedentem ad paupe:
rissimi hominis lectulum squalore et fetore horridum
ibiq. deposito regis diademate spectante populo eius
spectum stultum, qui propter personae indignita:
tem et miseriam illam, nec dominum quidem figne:
reret inuenire posset. pretereamus eius in omniq.
integritatem, animi magnitudinem omnesque
regiae virtutes, quibus ita ornabatur, ut unus in:
ter regia totus dignitate dignissimus Rex merue:
rit appellari, qui non minus se quam suos regere,
moderari potuit. fateor Equidem quamplurimam regi:
um obtinuisse nomen. Perseem opibus atq. potentia
Alexandrum vero Magnum victriarum laude celebe:
rrimos cum sexcentis aliis, qui ad voluptatem imperio
suo et ab ini regium quidem nomen, non tamen regi:
am obtinuerunt

regiam obtinisse dignitatem fatebimur. Ludovicus
Sero, qui se verius sibi quam ceteris imperabat, duriores
sibi quam suis civibus leges imponebat, qui se ipso
vivere gloriosius putavit quam hostes: si nomen
assecutus non esset, Regiam tamendignitatem adeo-
tum predicare non desisterem. Alexander ut suis
dominandi cupiditati satisfacere, Regni fines
protendebat in dies, nec unum orbem tibi sibi satis
esse putabat. Ludovicus ut Christiane rei publice
propagaret fines orbem totum nihil esse pendebat.
Unde tot annorum spatio exulanti suo regno non sibi
Deo Matris Santissime Ecclesie peperit quam su-
rima Regna. in quo glorioso molimine periferio,
quo exercitus omni laborabat morbo correptus (op-
tatis credo respondisse Regis) qui tot tantis peri-
tiferis illa sue tenens extingui, nec ipse meliore Ge-
ry videretur conditione. Obtinuit à Deo ut inter
plebem ipsam, quae parim spernebatur, ipse etiam
eriperetur. Sed qui Regis vixerat animo, Regis ani-
mo moritur, intentus namq[ue] oculus in Caelum quo
semper à tenera Etate ferebatur, Regis vultus
mens verba maxima vultus hilaritate cum extremo
spiritu edidit (intraibo in domum tuam, adorabo ad-
templum

amor
tyge
adire

templum sanctum tuum &c.) illius sane domum in-
gredi cupiebat, cui tot instruxerat templa. ubi ad totius
regni aures peruenit infelix nuntius, quiq; luctuosas omni-
bus querimonias, querulas voces, vocales flectus, efflu-
bili lachrymarum fluctus poterit coniectari: non le-
gem modo, sed vniuersi cuiusq; parentem diceret obire.
prosecuntur funus magna cum pompa, nec tantum
Regi debitis exhibent honores, sed tamquam si quod
intra sanctorum scriptum numerum existimabant,
nec casu optima de tanto rege fessit existimatis, ad
eum versente tempore in peccatorum numerum Christi
Domini vicarius referret, propius ueritq; toti Ecclesie
tamquam virtutum omnium exemplar, unde licet
omnibus virtutum omnium petere documenta ha-
berent. n. in eo Reges quid imitentur, priuati honi-
nes quod quid amplectantur, religiosi viri quid emu-
lentur, et omnes cuiuscumq; ordinis homines vir-
tutum exemplar, ad quod mores suos componant,
conferment et accommodent. Quare hoc nobis reg-
num a auditores, hoc nobis proponamus imperium,
hoc nos aequi totius animi viribus contendamus,
humanam laudem non faciendam putemus, quam
ipse fecit diuitiarum et opum affluentia, eo quo
ipse ponderat

ipse pondere pensamus, qui hijs omnibus abundante
ea tantopere contemnit. Et qui prestantissimum
legem laudibus extollimus ob maximas virtutes et
et animi doctus, potius quam ob imperium et opes
ea infante viro conemur imitari, quae in eodem admi-
ramur, atque suspicimus, ut eius vestigij in heresi-
ty eundem vite cursum teneamus, quem ille felicis-
sime sanctissimèq; Consecit.

De Vituperatione

Vituperatio est oratio, qua exponuntur mala alicui
inherentia, et laudationi penitus contraria. potius autem
solent ex hijsdem omnino rebus et locis quibus laus
ipsa petitur. Quare non erit opus nomen in se vere bi-
tuperationis exemplum; ut autem facilius pateat ad
huius rei exercitamentum aditus, argumenta qui-
bus tractari potest breuiter exponam.

Vituperationis Argumentum in Vituperatione in Catiline.

Exordium sumi potest a persona Catiline,
ubi oportere affirmationem vituperatione dignam
improbos homines, quemamodum probos laudas,
nec minus

nec minus ad hos homines seculares detestandos quam ad
virtute praeditos imitandos deboremus hortari adolescentes.

Destinatum duci potest vituperatio illum male
fuisse visum fortuna et temporis longi. deinde animi
tia enumerabimus turpitudines, libidines, auidiamodi:
um in bonos, et in patriam quam delere conabatur. Com-
parabimus eum cum Romanis Carisimi viri, qui
pro patria vitam profudere, cum Scudra Silicet, Fabio,
Fabricio, Camilo &c.

Pulcherrimo tam turpiter eum obisse, quam vixerat, qui-
ando dum patriae bellum inferret in acie obruncatus interi-
rit. Epilogo concludemus vituperatione hortando Audi-
tores ad bonorum imitationem, et detestationem malorum,
postquam superiora capita breuiter adigerimus.

De Comparatione

Comparatio est oratio qua rem comparatam
et collatione cum alia excellimus aut deprimimus aut
aequalem esse ostendimus, Comparantur autem bona
bonis, vel iustitia pietati. l. mala malis, vel fur tum homi-
cidio, l. bona malis, vel modestia impudicitiae. l. mala
bonis, vel sacrilegium pietati. l. parua maioribus, et
formica homini, et haec contrariis. Comparari vero solent
omnia quae

omnia que in laudationem. l. vituperationem cadunt
qualia qualia sunt persone dicta et facta. Tuare
in Comparatione his eisdem locis utemur ex quibus
laus et vituperatio duci solet. Spectata natura rerum
neq. tamen minutula queq. in Comparatione porre-
qui necesse est nec singulas rei unius partis minu-
tatim cum alterius rei partibus conferre, sed precipua
et magis illustra fuerint in utraq. Satis. n. Erubet si
personam cum persona Comparamus ex precipuis locis
laudis. l. vituperationis sumendo materiam, neq. ad
singulas utriusq. personae partes describendo de cerde:
mus. unde non erit necesse aponere Comparationis ex-
plum cum ex eo quod in laude late tractauimus peti-
ponit: ut autem vobis clarior appariatur via subijcia
Comparationis argumentum.

Argumentum tractandae Comparationis
Heldius Petro et Paulo

Refero Exordium quod esse potest Notum Iud
qui lux est orbis totius venisse in hunc ad depollendas
fenestras quod cum magna parte fecisset ne iterum
terrarum orbis ofunderetur tenebris duo luminaria
Petrum et

Petrum et Paulum reliquit et ad imitationem solij
et lune lucerent.

Primo unius cum patria alterius compara-
timus que cum dissimiles fuerint conditiones, que
ab utroq^{ue} nobilitate fuerit. Secundo dicemus posse
si diuerso tempore eundem tamen spiritum habuisse
preceptorem vite q^{ue} Magistrum. tertio utriusq^{ue} facta
Xpi imitandi studium debimur in pariendo Xpian
grege, et Pauli in arcendo lupos comparabimus. Quar-
to genus mortis conferemus quod et si simile fuerit, pari
tamen ignarimo ac voluntate susceptum. Epi loquitur
et in reliquis.

De Ethopeia

Ethopeia est imitatio morum alienorum
qua subiecte persone mores. i. affectus exprimuntur.
Est triplex haud n. note persone orationem fingimus,
Et tunc Ethopeia dicitur, haud note quidem persone
Deo ~~praesente~~ et tunc idolopeia vocatur: aut perso-
nas simul fingitur et oratio, tunc prolopopeia voca-
tur. Verum hec tria unius Ethopie nomine declaran-
tur. licet vero Ethopeia in dictis venietur et factis,
que tamen

ignis ipse? Et Sano licet facili negotio animam ex cor:
pore proficisci Compellant, hec ego tandem in voluisti:
Cui, hoc me toto vite tempore desiderium fenuit,
vt Singula Corporis membra, tamdiu dy cruciarentur,
quandiu hac miseriarum vita tenerentur. Equa:
bit ergo meum illud animi desiderium; prorem ite
Curatuz? si Enim patiendi Studium pro te Lector
omnium Xp̄le longe hodiernum ignem ante adit, cur
non exquisitissimo animo subbito, que impia Tyranni Cru:
delitas inuenit? o dies omni felicitate felicitior, quo
mei Deus optimus annuit vobis. quo licet combu:
rantur ossa, non sentiam, dum acciori diuini amoris ig:
ne Cestare comprobatur et uet ignis maculas omnes,
Emundabit et aurum, quod ad Summi Conspectum Regis
statim ducetur. quid ergo mihi optatuz poterat aci:
dere? quid iucundius? quid in tota vita felicituz?
a preterit quid mei criminibus dignius? quam vt ea ignis ho:
rito diernus exurat. sepe enim animum inaniter rerum
Cupiditate incendunt, et Corpori indulci et ani:
mo plurimum noui, et sui amorem (animorum respara:
tor) in eo sepe retinxi: par igitur erit hac luce vt
mee tenebre tuo lumine luceant, et Corporis mem:
bra combusta salutarem animo asserant mediand.
sepe Pater

Sepe pater hominum diuina tuas leges audacter perse-
qi. hodierno vero die gloriosissimum mihi erit, quia
te unum Deum colendum palam sim professus, et ad
id genus cruciatu ducar, quo mei corporis membra
et artus interardentibus carbonibus, et estuantibus flam-
mas, his qui in tenebris adhuc torquent, velutique:
dam sint faces, quibus regium iter quod ad te ducit
demonstrant, et a tenebris ad tuam fidei purissimam
lucem reuocent. quod si haec mihi iam parata tormen-
ta futura, sempiterna futura erunt, dum modo te sanctissi-
me tibi placuerint, et gloriae aliquid afferrent, hac
eadem animi alacritate perferem; sed o admirabili
diuinae bonitatis clementia, o liberalitatis inenarrabi-
lis, tormentorum spatia breuissimi tormenti circū-
scripti voluisti, premium vero quae postmodum con-
cutora sunt tempora nulla continerimeta nullis car-
tari limitibus praesignasti; quibus igitur meritis sum-
me Patris, tantam potuit beneficentiam promereri?
Ego non post breuissimi temporis dolorem aeternis per-
suas voluptatibus? Ego ego ex hac immani satelli-
tum turba ad felicissimum illum beatorum aeternum
emigrabo? Ego mortali corpore extincto, consumptis
flammis, immortalis Deum immortalem sum statim
uiurus uerbo

visurus. vestram o Satelites seivissimi cariditate ac:
 cuso, quo enim vos in me cruciando et ty negligē:
 tiores, eo magis future mee felicitatis tempus adeo
 expectatum differitur; quo vos in ferendo mihi morte
 tardiores exhibetis, eo longius a me abest illa bea:
 torum vita. tradite ergo me flammis, redigite in
 cineres miseros artus, et libenter me ignibus offero.
 te vero Creator anime mee interim deprecor, cuius
 acenus amor in hanc me penarum felicitatem
 adduxit, ut dum Cornifices Comburendo Corporis ligna
 subjiciunt, fumeum animum ardentissimi tuus Cha:
 ritatis facibus inflames.

De Descriptione

Cum is qui rem aliquam describit pre:
 claros debeat imitari arte pingendi Magistros, ita
 rerum imagines oportet exprimere, et vivis anima:
 re coloribus ut res que describitur, tam potius quam
 audiri videatur. Est ergo descriptio oratio que re
 totam de qua agitur Diligenter exprimit, ac velutocu:
 ly subjicit. Describi solent persone, res, loca tempo:
 ra, sive res, et persone, vere sint, sive ficte, persone
 ab his Circumstantiis describi potest: a natione sive
 Patria p. lexu

patris, à sexu, ab ætate, à totius Corporis habitu, à for-
tuna, à studiis, et à Communibus affectibus. res autem
describitur ab antecedentibus ab his que rei inunt,
et que ex his provenire solent ut si verbi expugna-
tionem describamus, loca erunt denotanda ad ipsius rebus
que in ea sunt urbe, ut domus, horti, partus &c. tem-
pora vero ab his que eorum sunt propria; ut sunt
hiemis, estas &c. debet autem variari multipliciter
Schematum figura, tota ergo descriptioni veni-
tas in eo consistit, ut res non dici, sed geri, non narra-
ri, sed cerni videatur, siue personas, siue loca, siue fac-
ta, siue quid aliud describamus.

Exemplum descriptionis facti Infantium sicut inter- noventium

Cum sequimur ille Iudeorum Rex Hero-
des nomine à Magis didicisset Divinum Infantem
Cui Iudee prout dicitur Regnum iure deberetur, apud
Bethlem urbem proditum in lucem, percupis
animo et Conscientie Stimulo agitatibus, ut qui ini-
que regnum occuparet ne illud sibi merito conse-
cretur, nihil non tentavit ut Divinum Puerum
Iesum, et

• Iesum, et inuenit, et e medio toleret, ut securus reg:
no potieretur. Quare omnes infantes, quosquos intra
Bethlemiticis fines ad duos usq. annos natos reperi:
rentur, indiscriminatim interfici iubet, ut una cum
reliqua puerorum turba, caelestis etiam infans interi:
ret immansissimis quibusdam hominibus negotium
demandatur: illi ut erant feritate barbari, et ipsius
seuiores belluij rem peragunt multo crudelius quod
• l. dici. l. cogitari potest. Cadeunt opida omnia, subtrant
vicos, disperdunt per pagos qui Bethlem finibus con:
tinebantur, in singulas regente domos irruunt,
innocentes infantes, alios a parentum amplexu
crudelissime abstrahunt, quosdam ad parietes ca:
fulorum inftar allidunt, alios iacentes in lectulij
pugionibus confodiunt, in cunis vagantes alios di:
laterant, tradunt alios ante parentum orationum
flammis, Matres interim aliarum lamentationi:
bus monite, cum tante calamitatis causam igno:
rarent, ad carnificum pedes supplices prouoluunt, ut
parceant infantulij, atq. sua in viscera gladios
conuertant, emisso multo lachrymarum imbri de:
ponunt. Vbi nihil preces valere conuincunt, apud im:
manes illas belluas ~~conspiciuntur~~ gremio amplexa:
tuntur miseris

amplectuntur miseros pueros, et furentes gladiis Or-
 porum laterumq; obiectu malunt excipere, quam te-
 neros suis visceribus cariores filios ante glerumou-
 los trucidari pati. Itaq; paucim Cerneres quadam cu
 infantibus vno transfixis mucrone, quasdam dum
 natos defendunt plurimis confusas plagis, alias ante:
 quam tortoris gladius audere pre timore doloris amo-
 reg; liberos consumptos, exanimas alias, percussas tanto
 terrore, Cerneres quasdam hinc pueros tenaciter tenentes,
 ut a satellitum vindicarent manibus, illinc trahendo
 immanem Carnificem, interim puri membra frivq;
 vi secari atq; diripi. neq; tamen sequimini hominum
 .i. lachrymis .i. interitu parentum mouentur, neq;
 tanta innocentium internecatio ne terrentur, nec tanto
 profuso sanguine quo solum natate Cernebatur, exple-
 ti, sagaciter seruantur domos, rimantur arcana, penetra-
 tione secreta, et euoluunt cuncta. tantum imperandi Ceca
 Cupiditas mentibus furorem affert, adeo immanitas
 atq; seuitia humanum occupat animum, ut chari-
 tatis a natura indicta, immor homo penitus exuat humani-
 tatem.

De Iheri
 (quod quam Cicero propositum vocat) est
 questio in

•
questio in qua Generatim, queritur, de omni
Circumstantia, ut an sit expectanda Eloquentia,
in quo differat ab hypothesis siue latine, causa, que
certis personis, locis, ac temporibus continetur; ut an
Theotica Ciceronis sit homini philosopho expectan-
da. primo Ergo loco adhibetur in Thesi proemium,
siue Exordium, quod est quasi quidam introitus ad
argumentationem; deinde loca unde suasio. l. diuasio
petitur, sunt quatuor ab honesto, ab utili, a faci-
li, a necessario, quibus locis admittenda sunt exempla
similitudines, testimonia, que plurimum ad suade-
dum valent; refutando si quid est quod obijci potest.
Epilogo concluditur, qui hortationem. l. de hortatione
sui ergi naturam continet. hoc sane proginasma
valet plurimum ad instituendas declamationes, cum
eadem questio in utraque partem tractari possit. differat
Thesi a loco Communi, quod hic amplificandam cau-
sam assumitur, Thesi vero ad amplificandam expo-
bandam.

The Illustrande Exemplum
An literarum studia sint amplectenda
Quantum mihi esset opus in premissis, Auditori ingenij
superlectilem

Superlucilem, quam tam vim et facultatem dicendi ad
Eius rei causam agendam, quæ vltimum præclarissima
est, sic præstantissimum alicuius et elegantissimum
Oratorem postulabat: Sed siquid hac mea tenuitate
dicendi sum conuictus, id certe totum ex ipsa re, quæ
defendendam suscepit à me exigere prope suo iure de-
bet. nam si præclaris artibus, ac disciplinis tanquam
ex perenni fonte aliquando hauri, ea, quibus hanc
ipsam vocem informare solemus, cum hæc eadem nos-
tro nunc opere indigeant, optimo certe iure à nobis re-
petunt ea, quæ nos ab eisdem accepimus: in quoma-
nifeste ~~in~~ orationem mihi deesse non posse confido:
Cum ea de re sit meus ducturus sermo, quæ ceterarum
rerum defensionem materiam subministrat. venit. n. in:
deliberationem, utrum amplectenda literarum studia,
an negligenda sint. quæ deliberatio? et si apud sapie-
tes viros (quales vos estis audire) dubitationem ad-
mitat, nullam, à vobis tamen quid sit maxime verum,
iudicandum erit. Equidem ut meam sapientiam ex-
ponam nihil præclarius homini esse potest nihil cuius
excellentia dignius, quam si hiis seipsum totum dedit,
que ingenium excolunt studij præclaris artibus, et opti-
mi disciplinis imbuunt mentem; ea enim summy
natura vlt

natura v[el] medium inter celestes spiritus, et animalia
bruta teneamus; quibus cum aliquid habere commune
non denegabimus. inquam ergo erit honestus homi-
partem inclinare? hoc, auditore, nemo nisi mentis
inops non videt; at qui studia literarum ita homi-
num mentes diuino lumine illustant, v[el] si beata
illa societate frui minus possimus, tam tamen ingerit
Cognoscendi vim, v[el] in his contemplandis animus delectatus
magna suauitate percatur. Quantum literarum leg-
nita valeat ad hanc animi facultatem, indagandaq[ue]
secreta celestia etiam mortali corpore animo incluso
si iudiciose homines et omnibus literarum orname-
ti experte, testimonia nobis esse possunt. Et qui n[on]
est adeo rerum ignarus, qui in animo vacuitatem
quandam non sentiat, et eam exsplendi insatiabili
Cupiditate non teneatur? Verum in hac miseranda
vita expleri nullo modo potest. quod si aliquid ex-
cogitari potest, quod sergenti animo, sergentiq[ue]
sumo probeat, quibus serpe indiuiuarum reru con-
templationem ^{at} tollat, id erit in primis optimarum
reuerentium Studium, et disciplina. hoc n[on] vnum
ita veteres illos concitauit, v[el] etiam nature, v[el] et
conseruande necessitati semper erigerent. Quid illis
tam longe

tam longe Socratis vigilie? Quid Zenonis, quid Ari-
stotile multarumq; Philosophorum vigilie voluere, quid
illa Platonij tam longa peregrinatio suscepta nisi
ut doctissimorum Aristinum consuetudine, aliquid ad-
ceret homo sapientissimus. num quid tot dierum no-
tiumq; labores, num tantam famq; diuturnam contem-
tionem ferre valuisset? nisi abundarent secreta qua-
dam voluptate, quam homini dignitatem dignissi-
mam iudicabat. nemo sane sit ad hoc delectatus animi,
qui non iudicet mentem potius esse homini exercen-
dam, quam corpus, quod commune nobis cum anima-
libus esse comprobatur. Et pluri non faciat animi
ipsius bona, que hac ratione comparantur, quam
diuitias omnes atq; opes que corporis sunt ornamē-
ta, si uero utilitati habeatur ratio (ut priuata bo-
na omittamus, que doctos sapientesq; viros conse-
antur) quid est quod ad commune bonum plus conse-
rat, plus valeat ad conseruandam rem publicam,
quam ille artes ac discipline, quibus ad honestate
erudiantur ciues, et continentur in officio, atq; in
republica prauis moribus corriguntur, parum uero
in sapientibus hominibus esse presidium existi-
mamus; quid enim cogitauerit maiores, cum li-
berarios ludos

Literarios Ludos publicos aperiri voluerit, instituerunt
celeberrimas academias (orta preceptoribus) siquid-
dia in annos singulos decreverunt, nisi ut honestis
disciplinis atque artibus iuventutem imbuerent.
Et sane nulla alia ratione homines in humanita-
te retineri poterant, nisi ea, qua immensus quondam et vol-
luarum similis ad humanitatis studium fuerant aducti.
nihil igitur verius dici potest quam sapientes viros esse
fundamenta Reipublice, sine quibus illa stari ~~non~~ ^{non} con-
servari diutius minime potest. quemadmodum enim
in humanis corporibus, si nervi incidantur solati mem-
bris ipsa concidant corpora necesse erit; ita sublatis a
Reipublica legibus ipsam subito casuram comproba-
vimus, ~~facile intelligitur, quante stanti Reipubli-~~
~~ce res vero publice conservari cum non possint abiq.~~
viris sapientibus, facile intelligitur, quante stanti
Reipublice utilitati profecti homines et illa studia
faci quibus in tales viros evaserit. hoc vero tam perdarum
Reipublice decus, et ornamentum, in quo tota eius sa-
lus et incolumitas consistit, quam facile conservari
possit attendite. Quidem multo facilius exi-
mo, magna sapientum hominum copiam in Re-
publica posse inveniri, quam artificum in qua-
cumq; arte

in quacumq; arte: si. n. homines nihil aut studio:
sius agrediuntur, aut facilius obtinent quam quæ
sunt. Cum ipsorum coniuncta natura; cum sciendi
cupiditas tam sit humani mentibus insita si gloriæ
atq; premij simul quæ adhibere oportet ad oleum
bibus accedat; quamlongè plures existimamus instu:
diorum curæ proceperos: ita quod aliis rebuffere co:
tingit, ut quo preclarior atq; exententiores res sunt,
et plis laborij et difficultatis habeant: hoc huic om:
nium rerum rei prestantissime Contra evenire solet, quid
enim difficultatis et laborij habet illud rerum cognosc:
darum ignata cupiditas superat. si quis exopta fuerit
proponat sibi rempublicam sapientibus viris destituta,
eius formam subito commutatam contempletur; iuvenes
ab academijs auocari, Musij silentium indici, claudi
Gymnasia, sapientis viros nullo pretio haberi, clauden:
dam tunc fatobimur viam reipublice benegerende, indu:
cendosq; pessimos mores, latrocinij, Parricidij, prodi:
tionibus, et omni vitiorum generi quamplurimè agerentes
aditus. Videamus igitur utro modo vltimam preclaram repu:
blicam, an nullam aut quod est multo deterius, flagi:
ciosissimam habere malimus. a non omnes inspiciantur
aliqui qvra

aliquis (Sic Sapientum numerum, quibus octavus referri
fari velit) non inquam omnes qui preclarè honestè
vixerunt, huic se literarum studio deditere, Ego vero non
omnes omnium generum omnes literatos esse volo, ne-
minem verò qui res domesticas agrorum culturam
curet et prociudum partem, arma tractet, fabrile exercet
et artes reliquendum puto. illud potius contendo, idco
plurimos esse in Republica sapientes oportere, ut ad
rudiores homines, quorum infinitus est numerus, eoru
doctrina perveniat, ut quam virtutis et honestatis cog-
nitionem per se ipsi non possunt, sapientum beneficio
consequantur. Cum vero nihil sit homine dignius ni-
hil preclarius optimi ingenii, nihil magis expecte-
dum, nihil cum humana natura coniunctius, nihilque
equè rempublicam nobilitet, eiq. maiores in omni ge-
nere utilitates afferat; quod quidem viderant maio-
res nostri in omni genere, cum sentirent, tum maxi-
mè augeri respublicas, et priuatas cum sapientum
virorum consilio et auctoritate omnium gubernarentur.
ne igitur per Deum Immortalem plus apud nos stul-
ticia hominum, qui tam humiliter de animorum dig-
nitate sentiunt, quam prudentum virorum sapientia
valeat; qui experientia docti, magnum in eue literis
preidium

epilo
gus

preidium ad bene honeste q? uiuendum semper predicarunt,
nosq? ad preclarum, tam honestum, tamq? utile reipubli:
ce studium incitarunt.

De Legislatione

Legislatio siue inductio legis est pre exer:
citamentum quoddam, siue oratio, qua legem aliquid
.l. approbamus. l. reprobamus. Cicero autem definit,
legem enerationem summam iustitiae, quae iustis
rebus, facienda sunt, prohibetq? contrario. accedit ad
hoc proginama ad orationis genus iuxta Quintilianic
sententiam, quod iudicia se solet agitari. in eo licet
persone, figura, ^{uirtus} ~~et~~ membra, non tamen et nota
aut certa persona exprimitur. duplex est legislatio,
Comprobatio, et reprobatio legis, ducitur uero ab iurlo:
cy, primo a proemio quod constat breui ipsius legis
.l. laude. l. uiliperatione. Secundo a contrario ubi
elicitur argumentum aliquid contrarium legi, ad
eam reprobendam. l. Confirmandam. tertio a legit:
mo ubi dicemus legem hanc causam esse. l. diuini
.l. humani, siue reprobata. quarto a iusto ubi legis
equitas ostenditur. quinto ab utili ubi legis utilita:
tem ostendemus, sexto a possibili quod rei facilitas expo:
nitur, ultimo

Exponitur ultimo ab epilogo ubi ostendetur Lex iniqua. I.
Equa fuisse. adhibenda sunt etiam sique possunt ob:
jici eisdem respondendum

Legislationis Tractatus Exemplum Principi Solus Est Legibus Refutatio

Mirari satis non possum Vlgianum illum Jurisperi:
tyimum, qui cum in condendis Legibus maximum sibi Sagie:
tis nomen comparauerit tanta tamen sit imprudentia
laqueus, ut principem his Legibus solutum constituerit,
quas idem reipublice imponeret: mihi voluerim simile
non tam imprudentiam quam calliditatem fuisse vete:
ratam qua principum fortasse benevolentiam voluit
accusari, dum loquimur laqueis quibus reliquos in nec:
ferent principis eisdem soluerit. Quomodo. n. fieri potest,
a con-
fratio ut in condendis Legibus suam principes temeritatem lo:
ercent. I. ut ibi ferent eisdem leges reipublice, si ip:
si ab eorumdem legum iugo quod ceteris imponant, Crui:
com subdita hant, et excedant omnino, qui enim apud se
ita constituerit, vltia que Cuius prescripserit, a se quod
seruari oporteat, nihil sane ex libidine, nihil ex odio,
aut malevolentia decernet, nec solum quid oneris ceteris
velit imponere

velit imponere, sed quid ipse etiam sustinere possit Consi-
derabit. Contra vero si principi solutus legibus sit, gra-
uiores sepe legibus quam leuissima causa suis promittit,
et in eis condendis seuerior erit, et interdum immenior:
negligentibus praeterea seruabuntur à civibus leges illae,
Nulla principis depelli viderint. Quare summus ille
Legislator Deus, rerum publicarum moderator, Equo voluit
Iure comprehendere, ligariq. ac infirmis plebis homines, quos
ex cetero constituto loco praeteritis non de legibus opri-
merent iniqui subditi, sed de suis omnibus preluerent,
quo virtutis et honestatis via ceteris facilior et lustri-
or appareret: Lectorem te poverunt (inquit orator sapientis)
noli extolli, sed esto in illis quam unum ex ipsis; aperte
sane vult Deus et sua voluntatis innuit placitum, dum
Legem non inter sceleres vult enumerandum inter eos
qui legibus Cervicem submitunt illum esse contempto-
rem Legum, imo ne quis leges contempnans principem
quod unum ex ipsis esse dicit, ut quales illos esse ve-
llet talem in custodiendis legibus se prebeat. Nam vero
quam Equum sit, et rationi consonum principem ita
se genere vel suorum civium leges suas esse patet,
ipsa enim Legum Equitas docet. nam si iniquus haec du-
nt, non lege sed principis libidinis flagitiosa quae
Secreta

decreta, ex estimari debet, quae necessaria Civibus serua:
ri oportebit. Si vero ex una Iustitia Constituantur, quo Equi:
rem in sua republica malet princeps quam seipsum. qui
vero iniqui principum non solum valent effugere, si quas le:
ges iustitiam populo imponat, eas ipse pariter prorsumgat,
sae videt. quod si lex nihil est aliud quam mutus princeps
sae. tantam vim habet ut qui eam legerit eius latorem
levis dicatur, princeps ipse qui loquent quaedam lex est,
cum maiorem vim quam ipsa lex habere debeat, quomodo
patietur ita de se estimari ut Cives Equissima lege sua
suo principe sanciri credent, eundem vero ita iurum
et ipsarum legum contemptorem Conquerantur. qui ex:
go suam vel rem publicam gubernatorem pacatam, et
Civium ad se trahere amorem, leges a se constitutas apud
suis Cives maximam vim habere diligenterque servari or:
tendat illas a se plurimi fieri, non verbis solum, atque
narum metu, quod satis non est, sed multo magis exem:
plo, ut qui primus Equitatem vidit, et primus quoque
Equitatis retinendae causa, legibus velis astringi. quod
preclara nobilium exempla tantum apud multitudinem
valent, ut in ea in officio continere possint, quanto plura
apud eandem principis igni valebit exemplum. quod
quidem eo studiose praestare principis debent, quo magis
eorum pertinencia

eorum potentia patet. nam tenuior, ac miseri homines, que ma-
xima lege volunt prestare, minime possunt, et tamen ad ser-
uandam legem quacumque, se impelluntur; Legem vero qui im-
pediat quo minus quidquid velit efficiat. Cum et unus in
sua republica potens sit et non modo suus, sed aliorum volun-
tatem moderator. Voluntas Ergo non deest facultas. Certe
desse non potest. Quare sapientior profecto statuit et vigila-
nus, quod dignissimum est principum dignitate, quod ad
ipsam iustitiam, et equitatem coniunctum, quod utile reipubli-
ce, ac salutare, ut quibus legibus eius, eisdemque. Eorum
principi teneretur, ne qui alii leges prescriberet, ipse
quasi barbarus sine legibus vivere videretur. et hec pro
exercitamento a Maiorem dei optimi maximi laudem
et immaculatam virginis absque originali peccati la-
be concepti, nec non D. B. Maximianorum Pa-
trorum Iuveni, Prothii presulibus, et

Januarij, nostrorumque Patrum

Sancti Patriarche, Ignatii

et Apostolice. Iuveni



Tratatus De Conscribendis Epistolis

Capitulum I.
Quid sit epistola et in quo elo-
quentie genere versetur





Epistola vox est greca, sed longo doctorum usu la-
tine donata, dicitur a verbo greco Epistelle, quod latine
mille significat, eo quod ad absentes mittantur, ut concio:
res fiant de rebus quas eos scire interest qui est precipue
epistolarum usus. definitur sic. Epistola est sermo
absentis, ad absentem de re aliqua ad epistolarum
sepe alterum. i. utrumque pertinente. 2^a definitio est
Ciceronis: Epistola est imago quedam quotidiani ple-
bei sermonis, ex qua definitione colligitur, in quo elo-
quentie genere debeat versari, que est 2^a pars Capituli
si n. est plebei sermonis imago, nec non vulgaris sequi-
tur, quod epistola, simplici argumento, simpliciq. stil-
lo, contenta esse debeat, atq. ita, ut quotidiani sermonis
conuetudinem

Consuetudinem imitentur: nam cum ob eam potissimum
Causa, totum hoc scribendi genus inuentum sit, utq. cordi
amicis, familiariter agere non possumus. Eadem tamen
cum ipsis absentibus communicemus per literas, Cotidianis
verbis, familiariq. sermone, Epistola texenda est, modicus:
cabula adhibenda sunt propria vitata, et bene disposita.

Sed interdum, et grauior sententia, maioremq. elegan-
tiam in Epistola adhiberi fateamur, necesse est, nam et
acuratius scribere cogimur, quam loqui, et ad eos spemittit
fur Epistola, ut necesse sit, tum sententiarum diuinitate, tum
elegancia verborum, paulum se attollat oratio, quin et
ipse Cicero, qui tantopere in Epistolis quotidiani sermonis
similitudinem amat, Epistolas interdum contexit, ut maior
in eis, quam quotidianus sermo patiatur. l. verborum copia
l. sententiarum splendor agereat.

Quenam sit optima epistolae scri-
bendae ratio



caput. 2. um

In tribus attributis, seu Circumstantiis, plura epistolarum epi-
matio consistit, quibus scribat, Cui scribat et quid scribat, huiusq. dili-
genter Consideratis, atq. perspectis Epistola tota rete accomoda-
bitur. Considerandum ergo est primum quibus scribat: hoc est no-
tus, ne illi

Cognomen Casu Dativus. Deinde iungebantur hec littere.
S. P. D. que significabant Salutem plurimam dicitur
hoc modo. M. T. C. Terentio Varoni. S. P. D. noua
vero recentiorum salutandi formula hoc est.

Salue Pater optime
Salue mi Antoni
Salue amice integerrime
Salue multo in xpo I.

Quid sit exordium & quid in eo serua^{tu}
mum Cap. I. m

Exordium est Epistole. l. pars, que salutationem de-
quitur, qua trius ad quem scribitur preparatu ani-
my ut amice et atente, ea que scribuntur aduertat. hoc
autem Exordium tribus commendatur, primum quod ita sub-
iecte seruit materiae, et cause preuenti, ut ex parte
luti natum videatur. Deinde quod non longius, nec
breuius fiat, ut res ipsa et Materia postulat, postremo
quod non sit nimis apparatus, sed modestum et bene
randum, ut nihil totius. l. suspitionis letori a ferat liber-
rime enim est in legibus Exordium ratio, que vix vllis
preceptis tradi potest, tale ergo sit Exordium, quale id
Cicero visum fuerat, quin et Cicero optimus scribendi
artifex ordinem ita negligit, ut pro re nata undecumque
illi visum

illi vitium sic exordiat Epistolam, praeter simulum
ad eos scribimus, qui ita nobis amicitia, et amore
sunt coniuncti, ut infernos, atq. illas officiorum com-
memorationem non modo non necessariam, sed etiam super
vacaneam putabimus. Cum vero ad aliquem scriben-
dum est, cuius benevolentiam captari oportet
tunc ab eate duci debet exordium, quod gratissimam
illi fore existimabimus, quae propter Epistolam con-
crituro nihil utilius, quam ut tria illa diligenter
secum perpendat, quae ^{videre} Consideranda esse dixi, quibus
Cui, et quid scribat.

Aliquando ad Gratiam Coniiciendam, pluri-
mum valebit, si nostrorum, aut illius parentum ami-
ciciam repetemus, aut si nostra cum illo prime ado-
sentie Communia studia commemoremus, si cum aliquo
imploandum est, eius benignitatem in omnes eius
beneficentiasq. laudemus. Interdum etiam si nostra
in scribendo negligentiam accusemus, qui hoc lit-
rum officium illi adeo debitum, assidue non pre-
stiterimus. Reliqua magis prudentia, et ingenii sunt,
quam artis. Potest exponi in exordio nomen eius
ad quem scribitur.

Proterea est aliquid exordii Genus, ex obrepto
quodquam:

quod quamvis Cum venustate, et Gracia nihil vetet
vbi vix vix pari: Cuius tamen vius sepius incidit in Egi:
toly, in quibus veneniores animi affectus decribuntur,
vt propter rei alicuius indignitatis, et a vocitatem, animus
ira, dolore, et amaritudine perturbatur, vt magis hoc pa:
teat exempla aliquot adhibebo.

Sic est inquam vbi scribis
o Casum mirificum sane
Quid ego audio mi francise
sic scilicet tu amicum veter.^m negligi
Quid hoc in me mandam tibi Absenti,
vt a me nihil perscriberes.
o factum omni memoria dignum

Quid sit narratio et confirmatio et
in quibus in ipsis seruandum
Cap. 8.

Narratio [que rarior est in Egiptoly, quam exordium]
est qua breuiter, dilucide, probabiliter, explicamus, que
nos causa ad scribendum mouerit. hec debet esse bre:
uis propter memoria que facile dilabatur, dilucida
proprijs scilicet, et distinctis vocabulis, seu verbis explica:
ta propter intelligentiam, et probabili, seu veri simili.
vltidem

Idem lector habeat dicti.

Confirmatio Est, in qua optantur et exponuntur rationes ad impetrandum ab illo id, quod optamus a se, qui, cum iste, in diuersis, varieg. sententiis, Curandis est eas diligenter aptare et ex alijs Comode ad alias Comodi Venus. Leg. transire, quod quidem ita facere non vulgaris ingenij Est, in quo mirus Est Cicero, qui transitiō: ni. Obicitur, quam agnoscimus.

Quid sit Conclusio, seu Epilogus Et quid in eo seruandum

Cap. 7.

Conclusio seu Epilogus, Est Epistolam terminus, quo lectoris animum, ad id quod petimus nitimur quam maxime commouere. In hac si quam rem magnam periculis ab amico aut Graue et arduum quod volueris persuadere) fit inter: dum argumentum repetitio, qua res diu perie reminiscen: di causa in vnum locum reuocantur, et quasi sub aspectu subicitur.

illud quoq. animaduersione dignum Est, precare quidem solo: Epistolae officium terminare, ut in eius Extremo dicas aliquid de amici causa diligenter curaturam, aut in officio, et amore permanurum

permanurum, aut eius modi aliquid quod amore, ac benevolentiam
preferat. facit. n. hoc precepto Cicero

Quid Sit Valedictio, et Scriptio, et quid in ipsis servandum

Capitulum primum

Valedictio est qua post Epistolae Conclusionem precamur
alteri progeram valetudinem, qua in hac vita nihil melius, et op:
tabilius alteri precari potest. hoc enim quoniam modum saluta:
tio ex hominum Congrua, ac sermone ad Epistolam translata
est: Et ut ante omnia Congredientem ita post omnia discedentem,
alteri salutem precari Optimum est, ut igitur Salutatio ordi:
tur Epistolam ita Valedictio eandem Concludit; ipse autem
est Valedicendi modus:
Vale, valebis, benevale, vale feliciter, fac valeas: valetudine
tuam, fac curas diligenter, Et Etiam potest agi aliquid
verbo vale, ut vale, et fave, valell rescribe, vale Et huc ad
nos, quam primum aduola.

Inscriptio est, quae in summo Epistolae, iam obsignatae
ponitur, constat vero nomine et cognomine eius cui mit:
tatur cum titulo honoris sui dignitatis, et Congruenti Epis:
toto, hoc modo si ad P. M. Scriberis. Opt. et ita legimus vno
Marco Traco Senatori Parenti. He postremo aucribitur
locus in quo venatur ille, cui reditur Epistola.

Plurimos

plurimas Epistolas, atq; regulas apud Ciceronem inuenias, quae
omnia, quae ad hanc artem spectant potenda sunt hoc
n. scribendi genere. l. excelluit Cicero. l. omnes quae
celluerunt longo intervallo superauerunt. hunc qui
studiose legere atq; diligenter expendere, neq; ad exor-
nandam, neq; ad terminandam, neq; ad totam deniq;

designandam Epistolam ullis preceptis magnopere indi-
cebit. Teo quoniam non omnium est eius artificium
notare atq; ingenio aequi, de singulis Epistolarum
generibus, quae utiliora sunt. breuia quaedam precep-
ta trademus, quibus etiam iuuenibus muniamus viam
ad idem artificium facilius cognoscendum et imitandum.

¶ Quot sint Epistolarum Genera ¶

Cap. 9. m

¶ Parum conueniunt Epistolarum Scriptores de Episto-
larum numero, alij tria tantum assignant genera, ad quae reli-
qua reuocant quorum primus est negotiale, quod negotium
sive proprium, sive alienum contineat. 2. m morale, quo
beneuolentia amor aut alia quaecumq; virtus seu affec-
tio animi significatur. 3. m ex ipis duobus coarctat
et vocatur mixtum, alij v. melius et venustius plura
tribus assignatis Epistolarum Genera abstruunt, nos ta-
men insigniores

nam iniquiores et vitiores spectis cum suis ferere res:
ponitur, hoc loco persequemur.

De epistola nunciatoria, siue narrativa

Cap. .10.

Non sine causa, p.^a ponitur nunciatoria, cuius unig.
Causa inuenta p.^m est epistola, ut absente nimirum de hijs
rebus faceremus certiore, quas eos sine nostra, aut alio:
rum interest. Sed cum Epistola esse debeat expressioque:
dam Amoris erga amicum captanda est in initio statu
benevolentia. Quod etiam in reliquis decurru servabi:
tur, quosque locus postulauerit, nam aliquibus de cau:
sis aliquando ut diximus omittitur Exordium: cum
nempe amicitia est mutua, cum eadem de rescripta
fuerit, cum etiam temporis breuitas obstiterit; Sequen:
tur ipsa narratio his virtutibus commendari necesse est,
ut sit brevis, simplex, dilucida, pura, eloquens, et propria.
talis etiam servabitur ordo ut de amicis rebus exordiamur
priusquam a nostris.

In Epistola narrativa, qua partim gesta, partim ge:
renda exponuntur; danda Opera et referita esse re:
sentia sic exponamus, ut ex his futura conentur, coliqui:
ant, quodammodo et ubi quid in quaque re, aut boni aut
mali sic declarata

Boni aut mali sic declaravimus, tum paucis aperiendum quid illi faciendi arbitremur nos esse scripturos, et ab amico, ut ipse quoque. (Si quid novi acciderit) ad nos per scribas petemus; Exemplum Epistolae huius Captari potest, a P. M. lib. 2. epist. 22. et. lib. 3. et. 16.

In responsione vero huius narrativae, Epistolae reverentibus suavis fuisse nobis amici literas, ex quibus quae desiderabamus omnia perfecte cognovimus, gratum etiam fuisse amorem quo nos prosequitur. Ut rogabimus ut ita facere pergat et cepit et quam cepimus. praeterea Gratia agere poterimus vicissim et nos scribentes ea quibus declarabitur, si quis amicus defecerit in Epistola modestè ipsum amonebimus. Exempla huius plura sunt apud Ciceroem praecipue lib. 1. epistolarum familiarum Epistola 22. et lib. 7. epist. 51. lib. 12. epist. 13. et lib. 2. epist. 3. et 4. et 15.

De episto.^a Comenda.^a et eius
Responsio.^e Cap. 12.

Epistola Comendatitia dicitur, qua aliquem alicui Comendamus. Porro huius generis Epistolae et variae sunt, Et in vna creberrimo Observandum Est pro personarum rerum qualitate, aliter atq. aliter esse tractandas. in omni

tractanday. in omni siquidem Comendatione tria esse
Consideranda diligenter oportet. Primo personam Comē-
dandam, .i. cui Comendemus de quo satis dictum. Cap.
2.º 3.º rerum quoq. habenda est ratio, vt non nisi iusta
honestā haud necessaria suspicatur Comendatio. rei itaq.
honestā spectanda est, vt nihil in honestam spectatur. 2.º
facultas, vt ea petantur quę ab amico prestari queant
3.º remuneratio vt nos memores Et gratos facturos po-
liceamur.

his bene Consideratis Causas scribemus, que nos ad
Comendandum impulerunt cuius modi sunt. amicalium
eo quem Comendamus consuetudo. .i. acceptum ab eo be-
neficium. .i. ipsius doctrina, virtus, nobilitas, dignitas. Et
rem ipsam exponemus quam pro amico postulamus.
Postremo pollicemur Comendatum, Et nos futuros
gratos Studium nostrum Et operam mutuam, cum
Iure oferat occasio deferentes. si v.º eius ad quem scri-
bimus animus fuerit a nobis alienatus, tunc. .i. Cap-
tanda est beneuolentia. .i. vtendum insinuatione, ali-
quoue artificio pro vt rei postulauerit. proterea ad
se pius aliquis Et Comendandus ne forte importu-
nus videat. vt indigno addere te id ne facere
quod parum Confidat illius liberalitatis. Sed id omne
Confes in desi-

Conferri ~~de~~ in desiderium rem gratam amico faciendi.
Comendaticias Epistolas plures inuenies apud Cicerone
lib. 13. Epistolarum familiarium. ad Comendaticiam v.
responsurus prospicies Eadem, quae de personis prius dixi;
Si amicus fuerit gratam tibi fuisse talis amici Comen-
dationem dices. In qua prior tibi de homine agatur
qui multum à te diligitur non solum propter veterem
amiciciam, sed propter ~~se~~ eius summam benignita-
tem, et humanitatem, doctrinam, bonos mores, ~~et~~ ^{et}
virtutes, quam obrem scribes summum te Studium pro
amico facturum, nihilq. laboriosum, ac molestum videri
potest quo rogamur; v. queremus, admoneri. n. debemus
non rogari. Si Comendatio inhonesta fuerit non Est in-
solenter rejicienda, sed respondere poterimus: Iam diu
nos desiderare aliquam à nobis dare occasionem nostri
in eum animi ostendendi, et ideo dolere dicimus non
posse nos salua exiustimatione nra illi obedire; benefi-
cium et famen in aliud tempus non differre scribemus
quae res amplioem illi auctoritatem Conciliatur, et
nram benouolentiam clarius destatura erit, quandoq.
Ea quae decet modestiam mirari nos dicemus amicus
nrum tanta cum doctrina cum virtute praeditum tales
recipere causas, et statim reddere poteris rationem cum
bona non sit

Bona non sit talis Comendatio. huius responsionis Exam-
plum habes in Cicero. lib. 5.º Epist. 2.ª et 21. lib. 4.º
Epist. 33.ª in Plinio lib. 4.º Epist. 17.ª

De Epistola petitoria et eius Resp.

Cap. 12.

Comendatiam pete sequitur petitio qua Comenda-
tioni finitima sit sed antea quam illa Epistola ad petiti-
onem deueniatur Captabimus beneuolentiam illius ad
quem scribimus Enumerando liberalitatem ac huma-
nitatem qua in omnes utitur, et simul nrām in illa
obseruantiam, ac fidem; proferquam necessarium sit ut
eis quod petitur quamq. utile, et quam illi a quo
petimus non utile ostendamus. Sunt autem in omni
petitione hæc necessaria; ut res quam petimus presta-
ri possit, ut eadem iusta sit honesta, l. modica et
petitio modum habeat, et ut sequatur remuneratio
ut nimirum soliceamur gratum, ac memorem animi
nrām vide Manutium. lib. 2.º Epist. 1.ª. lib. 3.º.
Epist. 4.ª Plinium lib. 3.º Epist. 13.ª et 13.ª

Ad petitoriam Epistolam apta responsio hæc
accurate Considerabitur, si illa que petuntur Con-
cedenda sunt. l. neganda, si concedenda et difficiha
fuerint

fuerint: i.º amici & gratulationem & gaudeamus. deinde rei
difficultatem. l. ab ipsius rei natura. l. à nos tra facul-
tate, tum difficultate omnes superatas à nobis eius
causa ostendemus: dicemusq. id. l. amicitie nræ. l. vir-
tutis eius. l. nobilitati. l. necessitati. tribuere nosq.
illæ omnia debere. si que concedimus facilissima fuerint
laudare nos aciemus oblatam nobis esse facultate
et gratificandi, sed nostram in eum voluntatem ali-
qua magna in re ostendere, vehementer cupere tamde-
nro in eum animo de sua in nos benevolentia, debir-
tutibus imprimisq. de modestia qua in petendo situr-
us, aliquid dicemus rem deinde ipsam ut minimam
ac facilissimam concedemus rogantes, ut nra opera
frequentius et maioribus in rebus utatur eaque
omnia scribemus que animi nræ bonitatem, ac libe-
ralitatem declarent, illud tamen maxime conuenit
ut qdº petita concedimus utamur quodam verborum
comitate cuiusmodi est nihil quod honestius à te
suscipi potest in iniuriam tibi fieri cum rogaris ma-
iora illum promeritam plura te facturum, si per fa-
cultatem tuam tibi licuisset.

si vero petita denegabimus, primo eius petitionem
& penemus, deinde rei difficultatem, tum ab ipsius rei
natura, tum

natura tum à nra inbecillitate, tum à loci, temporis, fa-
cultas tum instrumentorum penuria proferemus, rem quo-
q? si poterimus. l. inutilitatem. l. incommodam. l. in-
dignam eius personæ ostendemus. Loquabimur deinde
ut e quo animo ferre velit, atq? ita rem negabimus
ut ille per nos non scilicet quo minus officeretur exi-
sinet. nram in eum benevolentiam, fidem ac dili-
gentiam preteritorum officiorum exemplo testabi-
mur, et in posterum pollicebimur dare operam, ne
quid ex hac negatione nra amicitia delecta hatur. lege
de hoc Cicero in lib. 1. Epist. 9. 14. lib. 3. epist. 15.

De Episto. hortatoria et dehortatoria ... Et eius responsione

Cap. 13.

hortatoria Epistola dicitur qua aliquem hortamur
et invitamus ad rem preclaram, et laude dignam
suscipiendam, hortaturus ergo dices, nihil tibi tua nec
cuiusquam Gratia ad id faciendum impelli, sed eius
ipsius ad quem scribis, ideo pollicarij necesse est
te ex amantiss. et fideliss. Consilium daturum.
ostende statim rem hortatione siue dehortatione dig-
nam, ad quam offerenda sunt comoda et incomoda
quibq. sinon

quibus non sua reipub. Certè causa ad id peragendum
moueri debeat. ipsorum parentum. s. filiorum. s.
famie. s. amicorum. s. nobis demum benevolentie
et necessitudinis. s. Etiam ne inimici aliena laude
s. utilitate dolentis maxima ex tuis incomodis afficiat:
tur letitia; multum quoq. ad persuadendum valebit, sidi:
cas nondubitare te quin hec tua consilia plurimum habi:
tura autoritatis, et sine his etiam amicus re ipsa respo:
surus est tue expectationi, rationibus, et exemplis res est
corroboranda, cum qui hortantur soleant proponere cla:
ros viros sic Cicero Epist. a. 19. lib. 14. ad Atticum, illud
postremo est obseruatam dignam hortationem, dehor:
tationemq. eo modestiorem esse deberem, quo maior
nobilior et doctior quem hortamur aut dehortamur.
Ad hortationem v. rescribes gratam tibi fuisse horta:
tionem. Plurimum apud te valuisse illius autoritatem
et amonitionis; ut pro te, que ab amico à fide factu:
rum esse, etiam si aut aliter sentire, aut dubita:
re siquidem amici amonitio nos, id eam sentimus
reprimere, hōtatio si dubitamus impellere potest,
ut insequamur quod ille optimum putat. Preterea
ages gratias semper id te in memoriam habiturū
se memorans, cum te quis hortatus, dehortatusq.
fuerit de

facit de rebus quas tua sponte facturum esse, respici-
dere poteris confirmari tua Comilia cum sententiis
votis fideliterq. suadentibus videri. Si Statu-
ti non facere ea a quibus ille dehortabatur te mi-
raridues. Cur id dicat, aut falsia dete, nec dicendum
nec supplicandum omnia tamen te in bonam accipe-
re partem scribes, si quid vehementer ad dubitum
in eare ad quam hortatur, tunc tamen dubita-
tionis Comemorabis rationes, potes ut eas exami-
nes, secumq. et id eligat in quo vicerit ratio.

De laudatoria et eius Responione

Cap. 14.

Laudatoria Epistola, qua nos et nra. L alios et
aliena Comendamus, in nris v. laudibus moder-
ti esse debemus, licet cum amicis liberius agere
possimus, aliorum tam laudes potemus accepit beneficia
rebus benégestis, a doctrina, a Justitia, a fortitudine
reliquisq. virtutibus; Sed Cavendum Est ne laudatio in
laudationis vitium. l. Suspicionem aliquam
ineadat. ad laudationem qua ab aliquo affectu su-
mus modice ac moderate respondendum Est, nras
et nrum rerum Ex tenuando laudes. poterimus igitur
non sine gratia

non sine Gratia dicere Petarinos à laudato laudari
viro, quippe qui propriam ingenii et virtutum Florid
a sequitur, et sciat quam optime alienas describeret
nos ad Evitandam arrogantiam deferemus huiusmo
di laudes. s. in benignitatem dicentis. s. benevolentia
in nos qui neminem volumus nimis esse in nra laude
liberalem, illum tamen fructum nos ex illa laudatio
ne consecutos dicemus, quod cum virtus laudata cre
cat magis ad virtutes, aliaq. laude dignas infla
mata sit, unde pernixuros multo quam antea dili
gentius ut accedamus proximè, si ulla ratio possumus
quo ille peruenire existimat, ut aliquando veritatis
Iure quod forsate nunc humanitati magna ex parte
largitur, cum b. laudantur alii eisdem et nos lauda
tibus confirmantes quod ab amico laudatum fuit
et addentes siquid addi poterit.

De accusatoribus et eius Responsione

Cap. I.

Accusatio seu Expostulatio fit cum aliquem acu
samus, haud cum de aliquo postulamus alicuius
vitio accusamus illum, qui quod promiserat non pro
sit, item accusamus aliquem breuitatis Epistole, tor
ditatis, negligetis

tarditatis, negligentis, intermissionis literarum, modesti
tamen et ingeniose hortantes, ut illud in posterum nolit
facere magis solliciti videantur de futuro, quam dolo-
re de praeterito, interdum nos ipsi debemus Excusare
amicum. s. non credentes illum fuisse in causa. s. errorem
vitiumve aliquo modo extenuantes; debet tamen qui
alios respondit omnivacare culpa. ad exostulatoriam
responsurum Considerabis. Iusta ne accusatio sit an iniusta,
si iniqua. s. non fecisse, dixisseve. Dices. s. recte fecisse, dixi-
sive, honestis quidem rationibus, et Modestis, deinde gra-
uem tibi non fuisse illam accusationem, sed gratam
potius, cum ab amico animo, prudenti, a Fidei bene-
rit, si b. fuerit Iusta, extenuabis rem ipsam, aut non
Consulto eam fecisse, aut aliorum suasionibus. s. causa
Coactum. v. m. si merito reprehendis, nec excusationi gabat
locus Confitendum est liberè et ingenue defectum ami-
co. simul ab eo petendo veniam.

De exprobatoria & eius responsione.

Cap. 16.
Cum ab amicis exostulamur; Cum inimici b. et
in gratia exprobamus, quare in illo genere mitiores in-
hoc aliquanto seuiore sumus, Et quoniam ab humani-
tate videmur recedere, ita loquamur oportet, ut appareat
nos id facere

non id facere Coactus, et ab ingrato homine impulsus, itaq?
si moderanda est exprobatia, ut non te collati beneficii pe-
nituisse dicas, ac illius vitio tuam se imutaturus senten-
tiam, sed ut ostendas maleficium pro beneficio non esse re-
spondendum et bonum cum memorem beneficii, tum gra-
tum esse oportere. Comemorat interdum Cicero officia
quae amico prestitit non quo queratur, aut exprobet
sed ut facilius ad igniam descendat hortationem, sicut
Consolationem quaeq? velit persuadeat huius formae
Epistola^{rum} abrupta conveniunt in ista. ad exproba-
tionem eodem modo respondendum, quo excusaturus
si iusta fuerit modesta paupertatem excusabo viri, itaq?
imbecillitatem, nec immemor beneficii. i. ignavus
habeari. pollicebis tamen si data fuerit occasio presti-
tutum beneficium, si exprobatia inusitata fuerit poteris
apte dicere relatam tibi potius esse Gratiam, quam bene-
ficium prestitum. haud parem te vicem, aut aliqua ex par-
te pro viribus tuis reddidisse, indiesq? maiorem si per tu-
as fortunae licebit redditurum. quam obrem Concludes
nihil fuisse Cur talia. diceret Et exprobarete quasi im-
memorem beneficii a vitio te valde alienum esse dices

De inuictivas ac eius responsiones

Cap. 17.

ad exprobatij

Ab exprobatorio ferè non separantur inuectiue quando ut
set atrocissimis verbis a licuius scelera ut ingrati. l. ut crudeli.
ly. l. ut firani, ut infidi insectamur, & ceterum cum ferè om-
nes suspensi sumus ad obiurgandum non est necesse hic
multa prescribere.

In inuectiue literis aut nihil est respondendum, aut certe
satisfacendum, ubi iamira, animig. comatio, dicemus nos
subito responduros fuisse nisi irati essemus: in hac igitur
responsione omnia Epistole acuatoris Capita ponenda sunt.
deinde defutanda rationibus subiectis, aut atenuanda suspici-
vitam nostram ex ante actis. Spectandam esse nullam no-
bisy utilitatem, aut causam fuisse id faciendi, dicendum,
imo incommodum, damnum, dedecus; amicitiam quoad
ipse valet conseruaturas indicamus, nam semper debet
inuectiue modesta responsio

De excusatoria. l. aplogetica ac eius responsione

Cap. 17

Excusatio quanos. l. alios de tarditate, longitudine. l. breui-
tate literarum. l. aliiy rebisy excusamus, habere debet sim-
plicem, breuem, et dilucidam expositionem cum atenua-
tione suspensionis. in Genere Crimen si possumus, a nobis
remouebimus

remouebimus: Si minus Culpa reicienda est in impru-
dentiam, in necessitatem, ignorantiam, angustiam tem-
poris, occupationes, morbos, pericula &c. Ingenium tamen
honoris est pro loco et tempore rem non modo fateri, sed
petere etiam, ut sibi ignoscat, et polliceri se negli-
gentiam illam facturam temporis &c. auidua dili-
gentia, multo labore, cura, studio, et amore. Cum
se, nonne Comperaturum, per quam festiua tamen et
venusta habetur Excusatio Cum eodem Crimine Conde-
nandum esse dicimus, quo nos Condenare posset ad exau-
sationem responsio adeo modesta erit, ut rem non aliter
me accipere dicam, quam ipse. l. fecerit. l. dixerit. suspicio-
nes quippe sunt penitus ex mutua nostra beneuolentia
tollende. v. m. si in Excusatione diceret. l. pau perem se
se orationis. l. indo sum. l. aliquid simile, id nunquam
Concedere nre etiam modestiq. dicam aliquando iusta
et idoneam esse Excusationem, id tamen ne se pius faciat
rogabo, rationes q. subiciam: ac demum auiditate li-
berarum potius, aut aliqua re explendum esse officium,
quam ostendam Excusationem. Quod si Excusatio minus
probabilis videretur inueniende sunt rationes, quibus
modeste tamen ostendamus non esse accipiendam, amo-
nebimus q. v. f. maiorem imperium, aut utilitatis,
aut honoris

aut honory sui Comodi aliorum rationem habeat

De Deprecatoria, seu Penitente Ad eius Responsione

Cap. 19.

In hac Epistola peccatum, seu Culpa[m] nra[m], aliorumque
quorum nomen scribimus, & lane, aperi[er]it? Confiteri sole-
mus, et hortari, ut nobis. i. illi, venia tribuatur, quam
ut facilius impetremus rem, siue Crimen exanua bimus
hij modis, et rationibus, quod per imprudendam, quod per
Glatij imbecillitatem quod nunc primum ante ac lingua
in illud vitium inciderimus, addemus nos, seu illos pro
quo scribimus in magno merore Et pudore versari, ut mi-
sericordia dignus videri possit ad hec eius quem placere
volumus Penitentem, Clementiamque laudabimus, et Exan-
cedente probitate hominis qui peccauit spem bonam illi
faciemus ut ligasam veniam impetruisse non peniteat.

Vide Plinium Epist. 22. lib. 9. ad Sabinianum. ad depre-
catoriam responsioni laudari in initio poterimus Confessione
Culpe, etiam nos maxime impelli dicemus, ad ignoscendum
siquidem pulchrum Est ignoscere misero, Capere nos quem:
tum in nobis nemi ⁿⁱ proinde irac^{di} meminem punire, sed alio-
rum nos trahi delictis. nihil hominum. semper apud nos
plus valuisse.

plus valuisse mansuetudinem ad ignoscendum, quam
iram ad puniendum nec tam alibetum iniuriis ledere quam
summi placari poscebimus si bene se imposterum ge-
neris nos illum, Charitorem multum habituros, denique alia
non insuavia que in mentem veni.

De Jocosâ, ac eius responsione Cap. 20

Non cum omnibus Jocandum, sed pro personæ qualitate, Et tamen duplex Jocandi Genus, unum illiberale, petulantis obicenum, aut Scurrilitati proximum, quod indignum est Christiano homine, alterum Elegans, verba: Jucundum factum, ac proinde amplectendum, Jocose alium laedere, Et de eo Congueri, quondam a se est Gratiam, Cauendam tamen nedum ridicula nos dicere volumus, in ridiculo ipsi sumus. i. a lios legamus

ad Epistolam Jocosam, Jocose quoque modo nequis offenda-
tur: respondebitur sicut ad Graues tamen viros Et maio-
res habita omni ratione Gravitate, dignitate, et Estatis
modeste est respondendum.

De Flebili, seu Lachrymosa ac eius responsione Cap. 21. *flebile*

Flebilis Epistolarum Genus dicitur, quo querimus, do-
lemus, aut ingemiscimus aliquid nobis, parentibus, ami-
cis, a fratribus. In patrie incidisse incomodi, in quo quidem
Genere rationes nostri doloris afferende sunt, et quam
spem si ulla est, et qua in re, quouē in homine habea-
mus. Solet flebilis Epistola Taudere interrogatio-
nibus, et exclamationibus ut magis moueat, et cogli-
cet nostrum dolorem, in quibus Tamen adhibendus est
modus. Vide Quasdam Ciceronis Epistolas ad Atticum. ut
7. Liber. ad flebilem respondendum est ordine, quo in
Consultando utendum esse infra dicemus.

De consolatoria ac eius responsione

Cap. 22.

In Consultando natura nos docet, ut pri.^m a sterius infeli-
citatem, modestiam, dolorem, et delectamus, deinde bla-
de et amice red damus rationes, quibus amicum leue-
mus cum vehementer hortantes, ut aduersam fortu-
nam fortiter ferat, quod sit forti, ac sapienti homi-
ne dignum cogitet quid Trauitas, aptitudo animi, quid
apta vita eius, quid studia, quid artes ab eo flagitent,
quid ipsa nat.^m quid tempora, quid necessitas. Cum illi
solum id audire ea nos, conditione natos, ut illi quod
homini

homini accidere possit, recusare debeamus, et quod maximum
Est omnium acquiescendum esse in summa Dei volun-
tate, cuius nutu iuste clementer et sapienter fiunt
omnia, cuiusq; proprium est, dolorem, et in comoda
omnia, in letitiam, ac utilitatem mutare poterit, quae
dog; incipere a rationibus ipsi, quibus aliquando
amicus consolatus est fuit. si non poterit aliquid effice-
re suadendo Gratia contendet, et rogando si quid tua
Causa et aliorum velit, ut illy se molestis laxet ea
que faciat et se, et prudentia, et fortitudine animi sui
digna iudicet si quid profecerit, et asecutus fuerit, quae
Voluptatis inde capies ostendens si nihil officiosa-
men amici se functum fuisse significabis, Excusant
se, quandoq; qui consolantur, cur longiores non sint
ne. l. diffidit prudentia illius videantur. l. illum
ostendere si minus et studio delectaretur: in fine v.
Epistole nræ illi operam, Studiumq; pro viribus nræ
policebimur. vide Epist. m. J. Serui Sulpicii, ad Cicer. m.
lib. 4. Consolanti respondebis primum gratam tibi
fuisse consolationem si mihi. Iucundam nec dubium
tibi fuisse quitali ex tui incommodi merore affice-
retur amicus. deinde quem fructum ex illius literis
ceperis, quod illis lectis aliquantulum acquisiveris,
Cum oratio

Cum oratio prudens, ac beneuola auctoritas exempla, con-
 silia Greg. vii, eleganter ac copiose collecta, multam
 adhibuerint medicinam dolori: sed illud maiorem
 quod firmitudinem grauitatemq? animi illius pro-
 pexerit. postremo ut causas tui doloris et flectus
 ex paueris, desiderare te amici patientiam ostendes,
 quam multum in grati tuo (qdo literis tan tumbalues)
 mederi posse significabis. Grati tamen viri est gra-
 tias agere, et vicinim officium suum amico et sem-
 per, et ad omnia promotum, paratunq? ostendere. pro-
 caberis deum ipsum, ut nunquam illi beati opera
 contingat, nisi in rebus cum secundis, tum letis. Si con-
 solatio nihil nobis profuerit, laudabimus animum, stu-
 dium, et ingenium consolationis, quod tanquam bonus,
 ac penitus medicus, nullum remedium sensus non admo-
 rit, sed malum vincat omnem artem, quomodo et Lic.
 ad Attic. epist. ib. l. 10. nocio, inquit, quomodo imbecillior est
 medicina quam morbus

De officiosa ac eius responsione

Cap. 23.

officiosa Epist. a est in qua operam nram studiumq?
 amico pollicemur; commemoratis enim prius si placebit
 amicitiae nre

amicitię nrę, Causę nrę tam promptum Et paratum esse scribe-
mes, quam omnem nrām operam, Curam, diligentiam, auto-
ritatem, gratiam, et facultatem ad omnia, que ad amici
voluntatem, Commodum, et dignitatem pertine cognoscemus.
Deo rogatione, ut nrā quantumcumq; sit opera aliisq;
rebus, et ipse et sui in omnibus vltantur negotiis publicis,
privatis, forensibus et domesticis Cum tunc amicos
ac alios omnium. quoniam hoc nobis. Gratias, atq; opta-
tibus fieri nihil possit. addemus etiam (si ad rem faceribi-
debitur) nos semper desiderave tempus dari, quo et ipse
et alii cognoscerent quanti a nobis fiat, l. soluisse nunq;
datam nobis fuisse occasionem prestandi officii iam diu de-
biti. siquid pretermittum fuerit et cogitate et magni-
tudine officiorū nos reuerturas pollicemur. siquid ad eam
prestitimus non minus breuiter quam modeste commemorabi-
mus, quantum exhibuit studium nrām dignitati amici
laudem. laudemq; nihil preterera nos pretermittun-
ros pollicemur, quod ad utilitatem honestatemq;
eius spectauit. omnia igitur dicem, et postulet a nobis
et expectet cum officii nrę amici cogitatione su-
peraturi

ad officiosam Epist. omni responderi poterunt que
in Gratiarum actione dicem: non minus enim officio-
sa et humani

officiosa et humanitatis plena esse debet responsio, quae
 fuerit Epist.^a ad quam responderetur. Et si minus similibi-
 bi noua fuerunt, quae praestitit amicus grata tamen
 et iucunda declarabit. Cum ea sit amici voluntas
 humanitas et beneuolentia erga te, libenter talem
 te amplecti animum. pollice beris etiam opera tua
 laudandumque esse officii dicas, quibus Equo animo. l.
 vincas illum. l. vincaris ab illo. tuam omnem spem sig-
 nificabis in illo uno. l. illo maxime post Deum ipsum,
 a quo primo bona omnia emanant, positam esse tan-
 tam humanitatem et beneuolentiam, tot tantaque offi-
 cia nullam unquam in obseruationem obliuionem.

De Gratulatoria ac eius responsione

Cap. 24

Gratulatio fit cum cui gratulari de rebus. l. quae illi
 prospere euenerunt. l. quae a alijs de quibus quidem ma-
 ximam illum arbitrarij percipere letitiam. si de rebus
 quae ad hominem pertinent illud obseruare debet, ut in-
 credibilitate ex illa dignitate, utilitate aut, illi non peten-
 ti, non ambientem delata, non expectanti quidem affici
 letitia dicas perinde ac ex rebus. tuis, et ex ipsius cau-
 sa, et tuo quocumque nomine, et quod uideri ea egregij,
 et docti viri

et doctis viris tribui ornamenta, et comoda que debentur. adde etiam non dubium tibi fuisse, quin illam assueturus es res, cum etiam multo maiora illius merita postulent: orabis q^{ue} Deum ut honorem illum, aut facultates fortunet. inseri tamen hortationem ipsam; etiam minus necessarium esse intellexeris. ut et tuum testificoris amorem in illum, et magis hominem ad virtutem, et res preclarissime gerendas inflammes.

Si de alio (ut putas de fratre) erit Gratulatio nimis in modum te laudare scribes, illud te pisse fructum. l. pietatis in tuos. l. animi in remp.^m l. reru bene et prudenter gestar^m, cum assuetus frater fuerit illam aut dignitatem, aut utilitatem. Idq^{ue} te facere significabit, cum fratris causa, tam quod iudicet amicum omnib^{us}. secundisimis rebus dignissimum. quo quidem bene utimur, ad l. quid nobis ipsi gratulamur. l. alio aliqua re nra. Vbi cauendum esse arbitror, ne adeo inaniter, et offensus amicus noster exultet, ut illa lesitia. l. gestiens. l. nimia dici possit.

Ad Gratulatoriam rescribes, gratam tibi fuisse gratulationem, amici n^{ostri} humanitatem, tum beneuolentiam agnosces, cum minimi dubium vlllo tibi unquam tempore fuerit, quin omni ille afficeretur lesitia

Legitima de omnibus hominibus: et ut semper cepti volu-
tatem capturus ex omnibus rebus es, quas ad illius dig-
nitatem. Libertatem pertinere cognosti, cognoscere, et
optare te et sperare ~~optare~~ montrabit, rem non modo
prosperam venturam, sed etiam maxime voluntati fore:
Confidere etiam multum tibi amici humanitatem, et
prudentiam adiutam: probatissimam tibi esse signifi-
cabit rationem, quod ab optimo si animo: de hanc Gra-
tiam agere tuis esse partes videntur.

De Epist. qua Gratias agimus ad Responzione
Cap. vltimum.

in Gratiarum actione que p. m. locud in Epist. si pluribus
de rebus scribendum est desiderare videtur; accurate et prudent-
ter de rebus nostris actum esse ab amico ostendemus. Con-
fectam rem esse siue Conficiendam nos sperare ex ma-
gnitudine: reus? ipsas (si videbitur) que ab illo facte sunt
narrabimus, omnes conferentes non in merita nostra,
sed in illius cum humanitatem, tum liberalitatem,
et diligentiam. id quod faciemus etiam cum de re:
sua nobis donatis erit dicendum, pollicebimurq. non
mediocrem nos adhibebimus curam, ut viros non indignos
amici laudibus, et fauoribus, ac muneribus preste-
mur. v. m.

prestimur. v^m si res forte, fortunam minus ex voto succer-
serint, per amicum non stitisse facti sumus, quo minus
ea ausculti fuerimus; omnia. n. que ab amico proficiunt
cuntur, Grata nobis esse, et solent, et debent. demum
.l. aperte debitas agemus Grati, et si dabitur relatu:
ros promitemus: si minus Deum ipsum orabimus, p^lu:
mulate pro nobis respondeat, .l. per Circuitionem faciemus
Gratiam relationem potius, quam actione opus esse scri:
bentes. dicimus tamen quandoq. non esse amici agere
Grat. .l. pluribus, id agere blandius esse videatur, cum
tam proinde id ex tanta necessitudine, que ad summam
benevolentiam pervenit, sublatum esse deberet. .l. idcirco
non agere Grat; cum. n. re vix referri potest, huiusmodi
non pariter res satis fieri. sic quandam exorditur
Epist. m. facere non possum, quin in singulas meri:
tag. tua Grat agam; sed me hercule facio cum pu:
dore; neg. n. talis necessitudo, quantum tu mihi te:
cum esse voluisti desiderare videt grand actionem,
neg. Ego libenter pro maximis tuis beneficiis, tam
vili munere defungor orationis; et male pro sensob:
servantia, indulgentia, assiduitate memorem me tibi
probare. si ille ingratus igitur actione beneficium,
quod accepimus, erit magis omnibus amplificandus.
nam Sept

nale, p^o q^{uam} retulisse videtur, qui bene gr^{at} agit. amplifi-
ficatur autem his ferme rationibus si vltro collatum est,
si incunctanter; si cito. Cito. Cij. n. dal. qui cito dat. Si in
tempore, si vberius, quam alter ausus sit petere, si nihil pro
merito, si ad eos cui libenter debemus, hoc est ab eis q^{uam}
amamus ex animo.

Agenti gr^{at} respondimus, non misari nos. Sed behemen-
ter Gaudere, Grata illi officia n^{ost}ra, cum hominem on^{is}
partissimum cognouimus, id q^{uod} nunquam non destitisse predi-
care; dolere quod plura pro amico facere nobis non licuerit.

promittimus tunc illis dignitatem in die maiori nobis curę
futuram, licet ad eos eam amplificatam esse sciamus virtuti-
bus suis, ut. l. nihil. l. parum addiposse videatur. preferatam
tam inter amicos necessitudinem, nullam desiderare gratiar^{um}
actionem scribemus, nec eam nos unquam expectare; imo
si mutua fuerunt beneficia, et maiorem partem. bene-
uolentiam, illum non modo gratiam nobis habuisse. v^m
etiam cumulatissime retulisse dicemus. modesti propterea
hominis et presertim si ad magnos scribatur viros, non modo
nullam admittere gratiar^{um} actionem: v^m. Illud etiam adde-
re beneficium accepisse non edisse, cum pl^{ur}. l. Comedi. l.
suauitatis ex illa re in proximis viris illum collocata, ady-
tus ipse fuerit, quam magnus ille vir.

Varia Exordia cum ad Scribendum laceſsimus

Et si noſtrata omnia, nuntij aut rumor ad vos per-
ferantur hi La ſcribam breui, que poſſimum te puto
ex meis litteris velle cognoscere.

Dolui vehementer ac ſepe n. doctiſſime, binas meas ad
litteras proximo ſcriptas hinc perire n. duco, quibus ni-
hil adhuc reſponderis.

Doleo intermiſſam tam diu in nos conſuetudine
dandi litteras, que mihi erat ſucundisſima.

nimum ſam diu eſt, ex quo nihil ad te litterarum dedi
cum neq; libentius faciam quidquam, quam loquar ſic
per litteras; ubi coram non datur, ut tu in intimis ſonibus
ſij inſpexis: ſed indicabo tibi, que mihi raro deternuerit.

et ſi nihil habeam hoc tempore ſcriptione dignum ad te
preſertim cui publicis curis negotij q; occupato, nec temere
ſcribendum quidq; in bucam venerit, ſingularis cura:
mor in me tuus efficit, tot quiduij potius loquerer quod
omino facerem.

non dubito quin tibi addiſſet, ſicut Epistolę quotidianę, ad
preſertim nulla

prestatim nulla noua dare certiore te faciam sed tamen
antibus ad te nostris domesticis, ut nihil ad te de literarum
facere re possum.

pridie quam has scriberam, iam alium quendam litteris
ad te datis oneraueram: verum certius existimaui, si quid for-
te fortuna accidisset, a literis per hunc addere. n. eisdem
quidem verbis, sed eodem pene argumento.

Et si conituleram nihil ad te dare litterarum, nisi me ipse
s. scripto aliquo prouocasset. s. huic certe aliquid Epist.
dignum occurrisset. tamen cum i tunc proficeretur homo. N.
Nostrita studiosus, ut sine meis litteris hinc discesum esse
negaret scripsi has.

Non potui perferre diutius desiderium tui, quin scilicet
ex te per literas, quid ageres rerum ac qui valeres, quod ta-
men Equius fuerat me cognoscere ex tuis litteris, tuisq.
in illis erga me beneuolentia habere testimonium, nunc ta-
men puto me tibi ex animo effluxisse.

reuocarem te ad intermissam nostram scribendi consuetudine
ni metueret ne imprudenter facere viderer, qui tibi homini publi-
cis functionibus occupato negotium adderem; itaq. non per-
tulo, ut tam crebro mecum per literas colloquar, quod
aliquando facere es solitus; interdum tamen rogo te ne
graueris aliquid ad me litterarum dare.

Exordia cum alicui respondemus

Legi tuas literas, in quibus tuum mihi studium pro amore
recognovi.

Accepi aliquot epistol. tuas, ex quibus intellexi quas
suspensio et sollicitudo animo scire acur. quid esset novi.

Variet me affecterunt tue littere, nam partim leta
partim tristitia continebant: leta quod te. triste quod illud.

Uel. m. otium, et tempus scribendi nactus sum, duxi esse
esse respondendum tuis litteris, quas ego ab hinc superiori-
bus diebus binas.

quamquam Trans actionem a non desiderabam, cum
te re ipsa, atq. animo scirem esse gratissimum, tamen
fuit ea mihi satisfacendum est. resp. per iucunda.

quod Censuram tuam tam religiose excusari facis, by quide
humaniter, sed nihil tamen velle mihi purgatum velle. opus
erat, qui mihi negligentiam non me inspectus nunquam fueris.
tanti sunt mihi tue littere (mi. N.) ut nullo pacto tibi
possem illis recribendo satisfacere: tanta tua rursus et huma-
nitas, velle bonis Consultum quid q. a nobis proficiatur existime.

Et si nullam Curis, atq. omnibus ita premor, optime
N. ut respirare vix quidem: tamen velle litteris tuis amantissi-
me aliquid responderem, abici omnia, et officii
um quod tibi

officium, quod tibi à me debetur habui antiquissimum.

binas ab te accipi litteras Mechliniz, datas, quarum
alteri mihi Gratulabare, quod audisti meam pristina
dignitatem obtinere.

Animi tui dotis adolens Charissime, velut in spe-
culo tua representavit Epistola, que, sicuo Marte
Confecta fuit: sicut fuisse nihil ad dubito, ausim tu
mihi cum seculo magnum quiddam de te polliceri.

accipio Excusationem tuam Cur ad nos raro hoc amo
scripseris: sed accipio ea ex parte quatenus, aut negligen-
tia, aut improbitate eorum qui Epistolas accipiunt, fio-
ri scribis, ne ad nos perferantur.

quod te de litterarum intermissione Excusas, facis
te quidem humaniter, sed nihil mihi crede opus fuit ut
te apud me es nomine purgares, qui et quantis occupatio-
nibus destineare non est neg. detur in me amre quidquid dubitauit

neg. negare audeo tibi homini eruditiss. cuius ego plu-
rimi semper amicitias feci, neg. si pollicear, prestare primum id quod
am petis; promer. n. domesticis oneribus, ut vix sustineam: pe-
tu igitur ab te meis occupationibus ignoscas, et voluntatem in
te propensam licet absit res, tamen ames.

Quamquam me nomine negligentis tibi suspectum esse do-
leo, tamen non tam molestum mihi fuit accusari ab te officium
meum quam

meum, quam iucundum requiri, cum prorsum in quo acu:
sabar culpa vacarem

Exordia cum respondemus ad
Epist.^m nobis Gratiam

accepi tuas litteras, imo meros amores, quid enim aliud
sonant. quid aliud spirant

Gratum erat tuum munusculum gratior epistola
tam amica, gratissimus animus.

Littere tuae (mi Sigoni) dici enim potest, quod accepe-
rim Cupide; quibus ad me scribis. &c.

Littere, tuae perbreues sunt si quis verus numeret, sed
eiusdem si quis humanitatem estimet.

quae magis praeter spem acciderunt, et gratiores fue-
runt tuis litteris mihi non semel votis ardentissimis exoptatis.

Iucundissima mihi fuit Epistola mi. N. et videns mi-
hi non infeliciter operam in stillo excolendo posuisse, quae
ne de vetustate sinas obsolescere.

Amice candidissime multo gratissime mihi fuerunt
littere tuae, quibus et si contracte rescribo, et scribis quam
debeam, amo tamen effusissime meum suum.

Epistola tua suaviter, et amanter in primis, eademque
elegantissimè concipita memoriam mihi nostrae consuetudinis,
cuiusque virtutis, et humanitatis vehementer auxit.

grata mihi

Grata mihi est vehementer memoria nri tua quod signifi-
casti litteris, quam ut conuulsi, non quod dubitem de:
tua constantia, sed q. mos est ita loquendo, rogo.

Epistola tua preceptor humanis, qua mecum de officio
dilectionis ex postula, mirum in modum me delectauit.

Gaudeo profecto, mihi datam, quod aiunt, ansam
erubrioribus quam actenus te litteris sollicitandi.

quas ad me proximi superioribus diebus litteras dedisti,
mi. N., incredibili me affecerunt voluptate qd. n. pleriq.
solent egre ferre, id mihi plane iucundissim. fuit, nempe
ut ne obuires.

Littere, fuit perbreues, sed amoris, humanitatisq.
plenis. Et hoc mihi etiam fuerunt iucundiores, quod ma-
nu tua scripte; illud etiam testimonium de quoscri-
bis, nos de perpetuis, et constantis amicitie, grauius multo
faciebant.

magna me voluptate affecerunt tue littere, ex quibus
perspexi vigere apud te, et memoria amicitie, nri, et stu-
dium propensae erga me voluntatis, quam ego habui sem-
per charissimam, ab eo vig. tempore, quod te.

Gratum mihi est, quod mede his, que in Gallia pu-
blice, priuatimq. geruntur, tamen accurati facis. Cercio:
rem, quodq. tua cura, et amicitia, ad me, et meos amicos
littere,

littere perueniunt, cum sumus tam magno terrarum spatio di-
iuncti.

non facile dixerim, plus ne voluptatis, an doctri-
nae tuae susceperim, et n. mihi gratissimam, cum et tri-
a et amari, et te amore in te meo delectari perspicio, ex
quo fit, ut litteras tuas beneuolentibus plenissimas et
officii iucundissimas legam.

reddite mihi sunt ab te littere, gratissimae, ille
quidem et optate, utpote amore in te tuo vere fraterno
plenis. Sed tamen quae mihi voluptate illam, quae
ex tuis litteris capere soleo magna ex parte imminuit
tam attulerunt. Significabant n. te in quartanam
incidisse.

Iucundissimae mihi littere tuae, nec iucundissimae. Solum, in
etiam salutare, quod n. te saluum mihi, et hospitium nunti-
tiarunt, per eas quoque mihi in aequalitatem et retributa
dequare et mihi laudes, et tibi gratulor, Deumque duplex
oro ut te in optimo statu diutius et saluere iubeat.

accepi tuas litteras, quae n. ad me attulit, ex quo
cum per contactus essem de te ea quae volebam, atque
hinc mihi oia se te respondi, et, alacriore animo conuer-
sus sum ad sectionem litterarum, in quibus recogno-
ui animum tuum pristinum erga me plenam bene-
volentiam,

benivolentia, atq; humanitatis voluntatem, quam mihi ni-
hil solet accidere optatur.

Iucundiss.² mihi fuerunt tuae litterae, idq; ipsum la-
ni multae de Causis p.^m qd tuae hoc est. &c. deinde quod
mirificam quamdam tuam erga me voluntatis signi-
ficationem habebant. addo etiam quod per belle scriptae
spem mihi affirmarunt. n. dubiam, talem te aliquo-
do fore, qualem ego te. l. ingenio. l. diligentia scri-
ptae multae futurum predicarem.

Ex litteris tuis, quae me de tua apud Fandman-
sione reliquisq; tuis rebus erudierunt, magna aequi-
voluntatem; propterea quod et elegantissimae sunt, nec
tantum Latinae, sed etiam polite, atq; subtiliter scriptae,
et tuam erga me benevolentiam, quam ego semper
ci plurimum magnopere praesertunt; itaq; nihil mihi
potuit optatur accidere

maxima sum ex tuis litteris affectus voluptate
n. eo solum quod suavis. Et atq; honorifice scriptae mag-
nam tuam erga me observantiae significationem haberent
(quamquam id ipsum mihi pro eo sane, ac debuit, fuit
gratis.^m) sed quod ea verborum puritate, atq; elegantia
essent bellissime contextae, ut meam de studio tuo cur-
su opinionem plane confirmarent, atq; haud antea
vicerent

vincerent.

Gratij. 2 mihi fuerunt tuae literae, quae et vestry
nostre amicitij memoria mihi renouarunt, et doctora:
runt non parum adhuc amorij Erga me ipsud rui de:
re, quo mihi nil optatij, neq. 3. Kudindij accidere potuit;
fibiq. 3. hoc de me esse seruatum volo, si quem mihi ali:
quando locum tibi Gratificandi dederis, magno meabi:
te affectum beneficio. tve arbi traturum. tve tve valeas,
et me diligas magnopere abste peto.

Ego nullius litterarj Equae delecto actui, ex quibus
multiplicium cupio tum fructum tum voluptatem,
p. m. siue mecum litigas, siue rideas, siue lacrimis, dice:
do doctior, nihil certe proficior ades neq. secum qd
alioru quantalibet cura possit Equae. deinde tui
iste sermonij tui torrens meam Experge facit som:
nolentiam, tui ardor meo frigida acuit, tua cogitatio:
quam. n. exuberans, ici vna Exilitatem meam emendat,
atq. 3. Castigat.

Exordia cum quibusdam
Samus de litterarum raritate

videte occupatis. esse, qui ad quatuordecim meae literarj
non respondit

Litteras non responderis.

Seculum mihi exire videtur humanis. N. quod abs-
te nihil reditur.

Doleo tibi Chartam deesse, si prius inopia ad me, et
rarius scribas, et breuius.

miror nihil te ad me scribere, et potius ab alij qua
te de Le pub.^a Certiorem me fieri

quod tamdiu nihil ad me scribas mi N. non irascor
tibi, irascerer tamen si fas esse Crederem.

Jam diu litteras abstenuit accipio; sed ego in te vo-
luntatem Erga me Summam, et singularem Exopto. n. optul.^{tu}

tu licet mutus sis, ego tamen ad Deum frequentibus tibi
optul.^{tu} obsequere, et te amabo si me contempseris etiam.

Demior te Jam diu nihil scribere, quod? n. opinor te diu
occupatum, ut. n. vacaris, neq? tam fortunat. successu elatus,
ut resere Conierrone fastidias.

Vide quid me cogitare velis tanto in desiderio abe latte:
rarum; fac igitur quam primum scribas, nisi quid me vo-
ly suspicari, al q? utinam fallantur suspensiones nry.

Expectanti mihi abste quotidie litterarum aliquid
Seculum pene preterijt, et multas ad scribendum occasionis
e manibus elase, dum a leg. d. semper puto receptu-
rum, cui responderem.

Puto te Jam

Puto te iam sub pudore, cum hec te tertia iam epist.^a
ante opevit, quam te schedulam, aut litterulas; sed non
ego Longior. n. expectabo. s. abste potius exigam.

Itaque, nec liquet an debeam, sed grauius irascor,
quod ate tam diu literis nullis. exorare me potes vnomo-
do, sinunc saltem plurimas, et longissimas mihi: hec
mihi sola excusatio vera, ceteris false videntur.

Et si magnam putem fieri iniuriam, quod fote pigro
prouocatus, nihil responderis; humanius tamen emedaxi
peccare officio, quam silentio retaliare iniuriam: audi igitur
mi. N. in quo staturus mee, sint.

Iam pridie nullis abste accipio litteras, ego v. binas
ad te dedi eodem exemplo, de quibus nihil adu bito, quin
altere saltem sint redite, que eran bene longe, et mul-
tis de rebus, quas ipse ni fallor cupiebas cognoscere.

nimis diu iam videor mihi litteras a te expectare, quod
si nihil habes, quod ad me scribere necesse sit, saltem inter
nos mutuum veteremus? beneuolentiam taciti conseruamus
amoris; si offensus es quibus meis literis, que tecum liberio-
re fuerunt, que so te concedas hoc nature, ac libertati mee.

Si vitium meum non nosem, suspicarer illi excidisse,
quia non scribit: nunc vero de tam cognito, atq. explorato
amico, tantum metuo, ne quid aliter agat quam velit,
quia iam pridie

q^d Jam pridem de illo nihil audio: est. n. amor ~~me~~ miri meti-
culosus; tu igitur scribe, quo mihi hunc timorem adimas.

Jam pridem nihil ex te accipio, quod non contigit sine
magna mea sollicitudine, non quod exiderim tibi, minus. n.
Et mihi abesse meliendum, sed ne incommodiore valetudine
impediari; tu si me amas exime mihi hanc curam seu an-
xietatem verius, si non crebris litteris, crebra saltem saluta-
tione, per eos, qui proficiscentis huc te conuenerint: potuisti
n. intelligere, si modo satis recte animi erga te me affectu-
tum si declarauit, me non alia esse tibi obseruantia, quod
in parentem, quo niam tu non minus me quam filium
amare mihi visus es

Exordia cum nos excusamus de litterarum Caritate

nohim me puti obliuione tui rarij ad te scriberem,
quam solebam. nec sepe est cui litterarum domus, nec rem ha-
beremus ullam quam scribere velimus.

meas litteras, quas requiris me. N. impedior inopia
rerum, quas nullas habeo litteris dignas.

ad te ideo rarij scripsi, quod non habebam idoneum,
curidarem, nec satis scribam, quid ad te scriberem.

si quid haberem, quod ad te scriberem facerem id,
et pluribus

et pluribus verbis, et se pius: nunc quæ negatia vides.

non comitam posthac vltimè accusare de neglig.
gentia suis; tu modo vides eto instantis otis, ut michi par sis.

quod nihil litterarum ad te dedi, non id quod cause
fuit quod scribendi argumento destituerer, quo planè abun-
da bar, sed quod

nollam te existimare, aut neglig. fieri mea aut obli-
uione vtrius nre, amicicie, verarum dem ad te litterarum
n. ea causa fuit, sed quod. &c.

Scripsissem perlibenter Amij.º Card. li. sed necotius
erat, nec argumentum, nec nec ignoro quibus ille negotij
distingatur, quare tulle.

quod à te mi. Jam diu nihil dederim litterarum
non tam meij, quam tui occupationibus multij, et mag-
nij adscribas velim. &c.

Vereor ne litterarum à me offitium requiras, quæ tibi
et jam pridem, et se pi. misissem, nisi quotidie letioras
quæ ad te scribere expectarem.

non ausus sum antehac dare ad te quidquam litterarum;
quod cum res non erit vlla digna, quæ scriberetur in a-
nem sermonis litterarum inuicandum tibi fore putavi.

Jam diu litterarum nihil ad te dedi, quod cum non
haberem firmè quid scriberem (quæcumq. n. hia gerentur
ad te per scribi

ad te pericribi a tuij scribam) nolui te inanibz meij litteris
obfunderi.

caum silentium tamdiu tuium duobz nominibz mihi:
meo excuso. l. g. non dan tur per quos scribas. l. g. totus es
in sacrij voluminibz, nec potes a semel gustate melle diuelli.

tegniorum me facit ad scribendum non obliuio tui,
sed quod me deterreant epist. vestigia omnia te aduersus
spectantia, nulla reuertit; nunc neg. quid ages, neg. in quo
modo ueneris scis.

quod raras adhuc mihi ad te litteras, scito rone esse ha:
bitam a me occupationem tuarum: hac. n. sola impedior
uerecundia ne te sepius interpellem, quam obrem functiuali:
quam debz gra.

non obliuione mutue beneuolentiz me rariuz ad te do
litteras, quam forsitan uis uerteteri me conuinctioni postulat
sed pudore quodam id fit potius: quod uereor, ne tuij graniculis tuij
intempestiuis obtrepan.

quod priusnam meam scribitur consuetudinem intermida
mirari; nihil est qd suspiciuz mali; neg. n. qd sp. sui
tui amantissimus esse. l. desino, l. eo desinam, id mem
ipse mei dum scribitur hos reget artu.

Peto a te uir humanis, ne me putes obliuione tui:
riuz ad te scribere quam solebam, sed aut granitate
uoluntati

valitudine, qua tamen paululum videbar leuari, aut
quod abim ab Urbe, ut quos a te proficiantur sicut inquit.

Cum longo locorum intervallo disiunctissimus,
per litteras solum, quam tu expectabam, id erit cause, quod
non eius gratia, meae sunt litterae, ut ea audea curare et
meri committere.

Diu est quod desideramus inter nos misitare possit: neque enim
inueteratae amicitiae tanta coniunctio talem operam illam,
aut oblectamentum requirebat, nec fuisse alia de quibus esset
opus alterum nostrum, ab altero curiorem fieri.

Cum me videas profer institutum meum litteras ad te non
tam sepe quod solebam mittere, nimium etiam me tacente quod id
occupatus intelligi, terna te dedisse scribis omnes accipi,
nihil amabilius, nihil et elegantius.

Si forte rariis tibi amae quam a ceteris litteris red-
duntur. potest a te ut id non modo negligentiae, sed nec oc-
cupationi quiddam tribuas, quae et si summa est, nullatenus
tanta esse potest, ut interrumpat iter amoris tui et offi-
cij mei.

Et si quidem me post diuurnam cessationem nunc ad te scribere,
tamen non dubito, quin pro tua in amae constantia, meae si qua
fuit, negligentiae benignus interpretis futurus, praesertim cum
nihil esset priuati, quod scriberem publica uero omnia copiose
ab alio ad te

ad te perscribi non ignorarem.

longum intervalum Et, cum litteras ad te dedinallas qd
actum non remissione observantis in te meae, nec oblivione vir-
tutis humanitatis, ac benevolentis erga me tuae, sed qd multum sit
molestis occupationibus immeditatis, salia quoq; officia, per multa de
serere coactus sum.

Idcirco qd nihil ad te litterarum dedi non oblivione amicitiae meae, sed
qd ad nihil haberem, quod scribere tua lectione dignum, nullas volui
potius qd inane esse meas litteras, nunc qd te in hoc officio, et prope di-
cam necessitas quaedam obtulerit scribi ad te libent. hac oportum. vixit.

multum iam mensibus nihil ad te litterarum dedi nec mihi tunc venit
in mentem subvereri, neq; tibi nostra amicitia indigna sui proci-
no silentii mei diuturnitas attulerit.

michi qd nihil scito esse iucundius Epistolae tuae, quas cum
lego delector mihi sic amore in me tuo, delector etiam ingenio,
et scribendi Elegantia.

Ego ad te saepe solito de litteris, qd non dubi tem te, et tunc
qobis occupatum, et gravitate valetudinis detentum, minus
libenter ad exercitium hoc scribendi distulisse venisse; sed nec
amicicia nostra subicentis illis ediget, quibus vulgare
permultum rogo te etiam abq; etiam, ut post hac quibus
michi scriberes quem modum et tempore, et animo sic affec-
tus paucis verbis significes

Exordia, quibus sequi pueri delongi. silentio
quod ad te tam longo temporis intervallo, nihil dederit litterarum

Excusationem

excusatione accipe non peccati, sed silentij; pudet quidem me tam
diu nihil tibi scripsisse, sed profecto tibi, quantis hic detineor
ouagationibus, facile habeam silentio meo veniam.

Epistolae tuae eadem sum abste lacuibus ad scribendam:
sed idcirco sum tardior, quod non inueniam fidelem tabellarium.

quod tanto intervallo nihil ad vos scripsisse, profecto in-
telligi rem mihi deesse, de qua scribam non voluntatem.

Quod tanto temporis intervallo nihil ad te dederim ^{non} litterarum
nec utriusque meae erga te observantiae benevolentiaeque memoriam
renouarim, non mea negligentia, neque adeo obliuione mu-
tui nostri amicitiae, sed potius pudore quiddam accidit.

Tuto tibi male, sed tam esse silentium meum, ac mihi silen-
tij causa longe melior, nam toto fere biennio neque corpori
valetudo, neque quies contigit: itaque qui absentes amicos literarum
salutem colere consuevit, iucundissimam consuetudinem in-
termittere, et in officij cursu laqueum sub coactis quibus
tibi fidem non mea facit affirmatio, tute habes etc. hanc
excusationem probari a te cupio, nec omnino despero.

quod epistolae tuae non responderim, meum non voluntas in cau-
sa fuit, quae est erga te ut potui per cognoscere, profecto summa
sed valetudo aduersa mea, quae per ingentes dolores, tum corporis, tum
animi vires valde afflixit, neque nunc scribere nisi uerere, ne quid
tu de immutata mea erga te voluntate, seu suspicari quod
res habet, et

res habet, et ego vellem: Cupio. n. ut intelligas me in latine
ista amicitia paria tuis favore, et tanto. ^{et} amant. non mediocriter, edam.

Iam diu est ad ego ad nihil litterarum. ^{um} Sed, qd accidit, non obliuio:
ne tu mea, neq. pigritia, aut negligent. nra, sed ipse meis occupationibus
impeditus dubitans, et tuis, veritus sum, ne mea adulteris, foris tan
tibi molestia esset, si te grauioribus, et sanctiori tuis tuis, ina:
nid lectione, litterarum auocaret; et si inanis esset. nungd esse solet,
que ut aliud nihil aserant, festis tamen sunt amoris, et conseruatis
optime voluntis; verid hoc et testimonium ~~latini in litteris~~, neq.
ut ego arbitror, tu a me desideras, neq. ego ab te requiro: sa:
ty enim nostra vetus, constantisq. amicitia testimonij
utiq. nostrum prodest. esse nos quales esse debemus amicis.
animus uidelicet, et constantisq. voluntate coniunctos.

Concordia cum Serius alicui respondemus
noli mirari, si tuis sane iocundis mihi, et suauibus
litteris serius respondi quod egred fuit.

Occupationibus factum est mihi, ut nihil acti:
uus tuis tuis litteris responderim

non est quod succenset nobis, si aliquanto tardior
fuerimus in scribendo, multa fuisse impedimenta.

Diutius tuis respondere litteris, quod ex tuis fuit, ut
presens pntem amplexibus locanij. l. Colonij.

Scripturus era ad te, na ista decreuerat mi. N. Verid inter:
uenere nescio que, que mihi hoc propositum occuberant.

litteras tuas

litteras tuas accepi, tabellariis cui dederas non vidi, si statim
non responderim, omnia in illud culpam refundenda putato.

Tuis litteris mense Ianuario ex urbe datis, quod adhuc non
responderim, iusta haec apud te erit excusatio, quod minus Comodo
valui.

non licuit mihi id quod vehementer optavi, aut te scribere, aut
vobis ad describere, quod adversa valetudo, mens amplius afflictata,
in hunc usque diem conualescere adhuc omnino non potui.

miraberis, et quidem non iniuria, responsum a me litteris tuis
multo serius, quam tu fortasse desiderabas, et ipsae litterae tuae
merito postulabant. id cur ita evenerit, paucis accipe ita-
rum erat istuc Islandus noster.

Epistolarum tuarum, quae mirificam mihi attulerunt volupta-
tem non dandi respondi, occupatus nihil agendo, et ita amiseram
dandis, ut qui olim ad omnia solus sum facere, ipse nunc
negotiorum negotia opponam, sita vobis, et opinione animi mei
simulata, ut vera, ac seria excludam.

noli admirari, si et mea et tua opinione expectatione
serius haec dedi ad te tuarum amicis. scriptarum litterarum moram
pedibus satis facere officio non potui, quo tamen levavi iam
videor. itaque ut si facultate nactus es, non comisi vel diutius
desiderare a me hoc officium.

vulgaris est, ut qui scribere paulo ad amicorum litteras res-
pondeant

respondant, nimis occupationes suas excusent: Ego v.º qui
minus mature rescripsi, non tam culpam confesso in occupationibus
(quamquod ne ipse quidem defuerunt) quam in acerbius simu po-
tius hunc dolorem, quod mihi Patris mei obitus attulit.

Attulit sunt mihi tuae litterae, aliquanto brevius, quod dierum
latius postulabat, quibus in litteris facile, et amorem tuum ergame
et memoriam vestri meae consuetudinis recognovi; sed quod mihi nuda
eas tunc celeriter responderim, publica haec negotia, quae nos hinc an-
xios et sollicitos habent, aliquandiu retardaverunt.

accipio tuam de intermissione litterarum excusationem: sed
ea demum lege, ut me tibi eodem nomine purgatus esse velis: neq[ue]
n. ulla negligentia mihi officio defuisset videor, qui quod scribere
rem mihi plane habebam: sed v.º l. te. l. late aliquid, unde
scribendi argumentum nasceretur in dies singulos expectabam.

Et ratio officij mei postulabat, ut post tuum a nobis
Duceum Crebrae ad te litteras datam, quibus et de rebus publicis,
et de privato rerum statu fieri certior; nescio tamen, quo pacto
factum est dicam, ut eam diem nulla dies, quo non id facere legi:
forem, omnes tamen, re utiliter dicam inspecta elaborentur; sed v.º
tandem me diuturni silentij suppuderet, comitatus venia? omnino
in posterum huiusmodi negligentiae maculam epistolarum frequentia
delet; regem redditis et mihi a te fasciculus.

Exordia cum nos purgamus de litterarum brevitate
ad litteras

ad litteras tuas mihi longe gratissimas, tribus verbis respondebo
velut occupatissimus.

Taribus teus verbis agere non licet, ita multis distrahor,
vnde, hoc Franciscus nos ter.

Copiosissimam ad te scribere epistolam quae fiebat animi,
ni et otium deceret, et prope diem vixi videri decrevissem.

Ita est quod scribam, ut nec in initium inueniam nec exitum prop-
ter hanc dubitationem, sed haec breuior epistola.

veretur, ne putidum sit scribere ad te, quod sum occupatus, sed to-
men ita destinabat, ut vix huic tantulae epistolae tempus ha-
berim, atque id exestum ex summi occupationibus.

nihil unquam accidit mihi mi. N. cui litterarum melli-
tius: ad quam si breuiter respondeo, facile tunc quod si nosces,
si scias quantis studiis laboribus peris confectus sim, a
quibus simul accidit ut scribam epistolam aliam.

Expectanti mihi quotidie a te litteras N. nos ter sub-
ito denunciauit, ut ad te scriberem si quid vellem: ego
vero, et si quid scribere non habebam, inane autem sermone
litterarum tibi iniucundum fore audiebam, breuitate sequi:
ut sum te magistro.

Sero mihi frequenter ad te scripsisse, doctusque atque humanus
N. sed, ita laconice, ut tibi videar non scripsisse, ita cogit
studiorum melior quibus obruo nam si rationem in aliquid
dandum sit

quid dandum sit pietatis officijs, quid somno, quid valetu-
dini, quid scribendi recognoscendi q^d libri, facili colliges,
quoniam superis temporibus, q^d exijt. Scribendi impeditur
quod non perinde ac de ~~ad~~ tui traditionis exijt.
velim estimas nulla id mea negligentia factum esse,
sed occupationibus hinc necessaria. Dehinc in maximis
suis muneribus per fungendo: quos facit, ut frequenter hinc eadē
rem ignoret, et lunctationi, et breuitati litterarum mearum
quando iisdem de causis, quibus in hanc deueni tarditate
adhuc impedior, ne sim longior, iam v^o id quod ab te roga-
tus sum facias scilicet, ac perspicenter.

Exordia cum tuis in amicis beneuolentia
Contestamur

Illam sane rem, et tibi ut opinor, auditu iacundissimam
non potui non ad te scribere.

nunc ad futurum putarem, ut omnino mihi verba deessent,
quibus tibi gratias agerem, sed nunc ut video desunt, nec facile
reperio verba humanis, quae verborum forma tibi explicem, quan-
tum tibi debere velim, quando tu vir ita auct. et praestantia
tantum laboris mea causa adieris.

deerat omnino quod scriberem, et inaniter exijt. impellere
re nolebat, mihi tamen illud est gratissimum, ut exijt tunc nul-
ly adhuc meis litteris meum in te animus atq^{ue} amor satis
esse testatus

esse letatus: tantum enim est, ut de illo magis extipio:
sua uult. ingenij, quod ex oratione, et infantia iudicari te uelim
Cummeg? habere, quo tuo magnopere intereres et a me
scribi et te si uis sumi occupationibus assidue dydictum, tamen fa-
ciendum mihi putauit, ut aliquid omnino ad te litterarum. ^m dard: ad
meum enim officium ualde pertinet sed et nobis optimi meritum
intelligere, et quae te studio colat, et qua tuorum in meritorum memo-
ria. ^m intelligio. Conseruem, quod et spero consequar litterarum. ^m dono;
nec ut remunerari uingam possim, sperare uix audeo.

Quonia iam annus fere a nobis abest, quid quid ^{fit} inter
nouorum et uetus, puto, et me tibi debere scribere, et te scire uelhe-
menter cupere. audis igitur a noua quidem permulta, haud uia
leta tamen; non ignoras reus mortalium conditione nihil ita
beatus in humanis negotijs, quod non aliqua incommoditate
temperetur.

Exordia petendi quidpiam ab amico

Ingenij tua humanitas, mihi hanc fiducia ministral ut fa-
miliis nihil promeritis, audeat tamen tuum officium libere requirere.

Ad et mihi Coniunx, quae te facere, et tuum erga me beneuo-
lentiam expertus essem, non dubitauit ad se petere.

Uide quae quam sit insigni impudentia tuus, ^m Apollus,
nuncquid illi Nicini in mentem uenit, nisi cum eger opus est mi-
hi ad pauculos dies Aristotele de preceptis ^m Aetholonis;

nisi ^m Cerebrano;

nisi tibi Cognoscatur non s. m. erga me sumus benevolentia, p. m.
et in dno tam est alieno bonae litterae. Studioso non vulgare
benevolentia, verum profecto mihi. in alieno pro se negotio huius
diorum tuorum tranquillitatem temere appellare, v. m. cum scid qd
non illibenter pro amicitia subinde renouanda ab amicitia sollici-
tarij, audacter te pauca pro amiculo sollicitaturus accedo.

Gratia agendi alicui Gratas

Gratior erat tunc munusculis, gratior Epistola tam amica gra-
tissimus animus.

Jam non ago tibi gratiam: Cuius re vix referre possum huius
verbi non potestur re laty fieri.

in mortali ago tibi Gratijs, agam qd dum viuam, nam relatu-
rum me affirmare non possum: tantum tui officij non
videor mihi respondere posse, nisi forte ita senturij est, ut me
refere gratiam putes. Cum memoria tenebo mirari se videri
sic quod tu docuisti. Epist. Cum magnifico munus dederis ad me
nichil ad te scripserim, ut ex nris salam litteris Cognosces, qd gra-
te obla, quae fecisti essem in laeo. sed tu quid mirari? de fue-
runt, si nescis mihi verba, quibus tibi mirari agerem gratias,
atq; hodie de iunt. praestit tibi animus quod putes gratia dno
tuis in me beneficiorum memoria, vultq; tibi debere qd maxime

Gratia cum amiceo consolamur

Optimi tui patri

Optimi Patris tui mortem, ut doleo vehementer, ita omni:
no felicem existimo, qui sic obierit, quod hac sorte nascimur omnes
nihil? diuturnum in rebus humanis, ne deus perperet.

De Patris obitu consolaber te vir ornatiss. nec penitentiam habere:
rem equitatem istam, quam in alij senil, admittit? tempus
ipsum in te singulari tua prudentia esse sospitam.

audire te morbo decubuisse, sed neg. morbi causam, neg.
genus intelligo; tu si potes de his ad me scribito, et fac ut istud
quid me facere velis. nam si pecunia opus est, siue domesti:
corum ministerio, utrumq. tibi presto erit. quin et ipse i. huc adu:
labo, si mea potentia tibi utilis esse potest. vale ac quantum potuerit
ipsum cura

Exordia ad quid amico nuntiamus.

quo in statu hic omnes simus accipe.

quid hic geratur scire poteris ex eo qui litteras attulit.

nullo libro, quem desiderabis: serius tamen, quam est illud iu:
ti, et ego debebam. ita me distinguor occupationibus, ut neg.
interpretandi sit locus.

Coram te eadem haec agere se ego conans deterruit
pudor quidam pene subrusticus, quae nunc exponam absens au:
datus: epistola enim non erubescit.

Ornatiss. Vir nihil erat hoc tibi magnopere dignum
de quo consuetudine tua interpellarem. sed ad scribendum
inuitauit.

ad scribendum inuisitavit oportunitas tabellarij, cum Centi, summoq;
reuerenti.

Exordium scripturæ ad ignotum
quod ignotis ignotis mihi litteris inexpectatè intercept:
lare, si Maury, diroptime, non tam debet improbi factum meo
accusare quam beneuolentiam

Exordium ignoto responsuri
Bonæ Consulæ auctoritas tua vii humanis. e, qui igno:
tus ad ignotum scripseris, si tu vicissim boni Consulatus, qd
occupas. talis parce respondeo, ut pene nihil respondeam.

Elegantè phrasè, quæ epist. scrip:
turæ frequenter sunt vsui
Cruz ponitur ad phrasè distinc:
tionem

Epistola elegans et multis humanitati preterens. X. plu:
culare Epistola, scribere, conscribere, exarare litteras. sin:
dere, consindere, concerpere, lacerare epist. am. + complicare
litteras. l. epistolis. + obignare, l. coniignare epistola,
vulgo claudere. + obignare litteras publico signo. + resig:
nare. l. redire litteras hoc aperire. + inscribere alicui ep:
tolam, vulgo scribere supereripiend. + perferre, deferre
ad aliquem litteras. + hanc epistolam velim reddendam curæ
cui inscripta

Cui in scripta est .t. tabellarius, tabelli, grece grammatophorus,
qui litteras perferit .t. littere eleganter, belle, facete, iucun-
de, suaves, humane, grate, amabiles, expectate .t. littere
amicę, amantior amantissime, benevole, humanissime, iu-
uiss. .l. honorifice scripte .t. littere inane, superuacane .t. episto-
la recens, epistola perulge .t. accipi a te litteras, que mihi signi-
fica bant, indicabant .t. reddite, sum ab te litteras, qui .l. ex
quibus intellexi, perpexi, animaduerti, didici, cognoui, recog-
noui .t. quibus me facit certior, declaras, significas, ad me
scribi, erat scriptus, perscripsit, quibus sum factus certior,
quibus lectis cognouit .t. a me tunc plures otinactus, pro uberior
litteras expectabo .t. litteras tuas expecto valde, vehementer, au-
de, maxime, mirifice, suspensio aro, curio, multo de rebus .t. te
ipsum scilicet, maximas tamen etiam tuas litteras antea expec-
to .t. fac ut scias, tu fac scias, fac plane scias, ut scias curas,
fac me statim certior certiorum, ut certior ter scias da opti-
ram .t. littera cognosce, audis ab .l. et alii, nolote ignorare,
nocte scire, voluit non te preterit, non te fugit, non ignorat.
jam diu ignoro, incertus, sed quid agas .t. credo te memoria ten-
re, te meminisse credo .t. fac scire, prouocare alige scripto.

Epistola nobis iucunda, et
accepta

oblectauit me tua epistola .t. delectauerunt me multę tuę
litterę

litterarū. vehementer tui litterarū sed electarū + litterarū tui
incredibiliter me d' electarū tui. + incredibilem mihi letitiam
attulerunt litterarū tui. ex litterarū tui legi multiplicem fructū.
magna ex epistola tua legi voluptatem, letitiam de gratia mi:
disfructū tui litterarū. + nihil mihi esse potuit tui litterarū gra:
tiam. + gratiam mihi iucundam q' litterarū omni suauitate refer:
tis iucundam, suauem, bellam, elegantem epistolam. + litterarū tui
tanto fuerunt gratiores, quando diutius diuiderat. + summa me
voluptate tui litterarū affecerunt, perfuderunt, extulerunt. + litte:
rarū summa voluptate, letitia, gaudio, iucunditate mihi attulerunt.

raro scribendi Formule

raro ad me scribis + raro ab te accipio litteras + miror te ad me tam
raro scribere + crebrius a te litteras postulo + crebrius uellem ad me
scriberes + non satisfacis officio tuo crebrius a te litteras.

RESPONSO

id Circusum tardior, quod non inueni fidelem callidarū + ad tui
varius scribo, si non habeam idoneū cui litteras committā + plura habeo
quæ ad te uelle scribere, q' ea sunt huiusmodi, ut non audeo committere litteris

ad varia respondendi formulæ

rescribo tibi subitatus + reuerentia tibi ad ea, quæ quæris + perurbati
animo non potui ut consueueras rescribere + faciendū mihi qu:
taui ut litterarū tui ordine responderē + qd postremū fuit in epistola
tua, qd ante proxime accipi ad id p' respondebo + qd scribis te bene
uolere uehem. gaudeo qd scribis te uelle sciri de mi negotiis enacipe.
Formulæ

Nulla formulę admonendi aliquid ut sepius scribat mmm.
velid qđ sepius mecum per litteras colloquar + crebris nos litteris
appellato quibz omni sermo me trudit + si quid erit qđ intersit me
scire, perscribet ad me + absentia mra crebris litteris sarciamus +
tu quoque crebro ad me scribas. qđ in buca venerit + tu velim ut
quid agas, et quid acturus te putes, facies me quod diligentius. Cacio:
rem + velim diligentius oia que putaueris me scire opus esse
perscribas + fac scire quid agas, qđ sine sollicitudine sumā nesci:
re non possid + facito nos statim, qđ constitueris, et quid agas,
si tibi videbitur Caciores.

formulę petendi aliquid

Peto quęto, peto oro, peto contendo, rogo oro, rogo obsecro, oro opto.
oro, oro obtestor, hoc abste peto et summi contendo + illud vnde
a te vehem? contendo, pluribus verbis rogo + sic a te peto quasi in
eo mihi sint omnia, singulari studio, quod possid, studiosissime
studium hoc abste peto + pro amicitia nra, pro coniunctione,
pro nostre amicitie fiducia peto a te. &c.

Et hec de Epistolis &c.



[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]



[Faint, illegible handwriting covering the page]

25

Exordium in Laudem N. Laurean-
di in sacra Theologia

Phures aliquando viri, aut clarissimi Imperato-
res optimi, (#) aut accepto victoria nuntio, aut
in portarum certamine contendentes, preter spem
premia retinendi, aut nimio quoque gaudio, in ser-
vatis gesticulis illecebras vitam, si non feliciter ac
certè dulcissime epularunt. Cum enim exultan-
tia viderent theatra, sentirent fauentium plausus,
persiperent gratulantium voces, modulantiū discor-
phos audirent flores, palmas, coronas induerentur,
quid efficiunt? tanta impotentes letitia viventes,
videntesq. subito exanimati cecidere. Quid ego ho-
dierna die non maior preletitia cum te videam (sicut
omnium doctissime) nobiliori In certamine non por-
tarum, sed doctorū, doctoratū Laurea peroptatum,
cum me ipsū suspitiam amplissima in consione, ad
tuā omnium pre excellentem doctrinā celebrandā
destinatū quid tanto delibetū gaudio non ex gis,
cum te inter doctores sapientissimos laureatū inueas,
non tantū virtutū quatum sapientia floribus admi-
randum? brevis nihil omnium, et visio tua (heros
Amphicimē)

Amplissima] hodierna die hieritas atq[ue] assisiam coro-
nat, tanta in academia consecutay dignisè obtenat, à
degray felicissimè.

Hic vero nunch
6



25

25

25

25

5

25

25



5

25



5



5

25

25



















2

Prescola de ...

...

...

...

...

...

...

...

...



[Faint, illegible handwriting on lined paper]



Precepta ad Praefationes

De Praefationis Distinctione

Cap. I.

Praefatio si ad nomen, Etymologiam, verbiq; huius nomen
tam attenderit, nil aliud esse videtur, praemia quaedam actio
seu praecedens, ac per se legans narratio pro re aliqua deinceps
agenda ad auditorum animos consiliandos, fauileq; reddendos.
Aliter praefatio est alicuius peculiaris consequentis sermonis
circa materiam aliquam, praecedens dispositio, ex quibus sane
definitionibus certe colligitur praefationem orationis exor-
tium imitari, cum id qd in oratione praestat exordium,
hoc idem in aliqua re literaria peragenda, praestet igitur praefa-
tio. quare nec imitatio ab aliquo libello florido in quo tota
rei consequentis pondus, et vis quiescere debet, appellari solet.
praeterea ab alio sustentaculum et consequentis edificij basi,
et fundamentum similiter nuncupatur.

De Praefationis Partibus

Cap. I.^m

Prefatio siue prelectio ex tribus coalescit partibus Comu-
niter; propositio scilicet, Confirmatione, et applicatione; pro-
positio cum scilicet, cum prefationem ipsam exordiemur ab
acutissimo alicuius auctoris exordio, siue prestantissima
sententia, deinde ad aliquibus rationibus, siue sententiis,
siue aliquo alio exemplo. I. similitudine Confirmabi-
mus. tandem omne quod in prefatione propositum et Confir-
matum est; materiam siue personam de qua in prelectione
agimus applicabimus, quibus prefatio ipsa concluditur, et
perficitur. aduertite tamen quod non semper prefatione ex
tribus his supradictis constare partibus necesse est; sed frequentis
propositione tantum, et applicatione continetur; et licet ex
tribus istis quas retulimus, aliquando coalescat partibus, ne
quaquam applicatione a Confirmatione precedi necessa-
rium duco: sed optima erit prefatio et iuxta referenda
nonne, licet applicationi proponatur Confirmatio dum
modo semper eam prefationis propositio precedat, quod
ad retissimam prefationis structuram omnino requiritur,
Cum uniuersa oratorum phalange iudico.

De multiplici Prefationum varietate

Cap. 3.

Innumera fere est prefationum varietas, ad duo tamen
genera

genera reduci solent, p. m. est illarum, que generale, siue communis:
pre agellantur, et mutati mutandi, sicut a reud tractand aridra:
cionem, et pro cuiusq. orationis Capta varijs materijs possunt ac:
comodari: alie uo. pre fationes uocantur minus communis, et spe:
cialis, que particulari b. rebz, sentencijs, et personis, ita apta:
ri solent, ut pre p. r. e. ad quas spectant, alijs applicari potui:
bitum sit, et de his tantum agendum agredior. pre fationes er:
go specialis sunt in multiplici differentia; alie uocantur
simplices, alie mixte, alie morales. simplices sunt ille que
tantum modo animorū dispositioni, et audientis beneuolen:
tiz capta de, inseruiunt. quales existimo, que frequēt in
scholis haberi solent anti, scientiz. l. alicuius auctoris ex:
planatione. l. ante philosophicard; l. theologiarū et hu:
sium disputationes ad pre fationis seriem reduco. pre:
fationes illas, qas benedicendi Magistri ante declama:
tiones. l. ante aliqd litterariū certamen recitare solet:
in quibz pre fationibz quid quid in studio illo, et littera:
rio bello continetur, compendiosi uerbi, et politioris tr:
mone explicari oportet cum breui aliqua exortatione
ad auditores ut grato anime bellanti acipiant, fauore
fulciant, auxilio tueantur, splendore ornent, et benigni:
tate foveant. ad hunc etiam locū reducuntur pre fatio:
nes nuncupationis, siue dicatoria, de quibus infra.

Mixte pre fatio-

Mystic prefationes sunt illæ in quibus non solum animos
disponimus benevolentia Cap. tamus, auditores q. attentos reddi-
mus: verum etiam simul ad prefatione ipsa, et profectione ora-
torio modo et perpolitij Verbis Conectimus id, quod in dyspu-
tatione, siue scientia tractamus; quod sepiissime et maxime
hæc tempestate fieri solet acuta aliqua auctoris exponendi
sententia, siue aliqua alia explicande scientie dysputa-
tione proposita.

Eandem morale prefationes sunt, que ad animi mores
spectant, quales sunt que n. Soc. Tyrone tyrocini in initio
prehæbere et recitare solent: id eod. dicuntur morale q.
sp. ex alicuius ethnici auctoris sententia, siue poetæ
carmine tales prefationes ducantur, nihil hominum quid-
quid in illis dicitur ad animorum mores, et ad vocationis
beneficiu solet applicari.

ad finem huius Capiti aduerto esse etiam alias
prefationes, quas vt superius dixi, nuncupatorias siue
dedicatorias compellantur Vherorici: quibus obitur ad
opus aliquod. l. quascumq. theses aut omnipotentis
et Santissimi. & Virgini. l. alicui mortali principi sacra-
mus. et de his cum passim nobis eandem accurrat,
specialiter a qd.

De Prefationibus Muncupa.
Cap. 4
duplex est

Duplex est, ut nuper attingi, nuncupatoris, siue' dedicatoris, et
soli, siue' prefaciuntis, genus. p.^o ad opus alicui alicuius
regis et illi. principi dedicamus, ut sub eius auspicio protega-
tur. s.^o genus est ad thesaurum aliquam cuiusvis scientie, fidei, sa-
cultatis alicui siue' principi, siue' prestantiss.^o viro sacramus utitur.
Ergo genus eisdem fere partibus, eisdemq.^o regulis constituitur.
1.^a maioris Charitatis gratia huc fere tribuitur. servum ten-
precepta. in p.^o genere, ad librum, siue' opus alicui sacramus
has observat regulas. p.^o erit commemoratio Causandi:
rationis propter quam ageretur est opus, ut tunc ab inopente
estate in librorum studio ardentiss.^o amor. s.^o erit, si opus
cui opus sacras, dignitatem explicet, et maxime sibi talis, si ut
cum sanguine nobilit.^o et nobiliss.^o maiorum prosapia ingenij
gloria, et litterarum disciplina simul excedat, ut in literis reli-
quos, ut inter hystoria philosophos et mathematicos. 3.^a regula erit,
si ingenio, quos in opere conficiendo dolerant, et labore inu-
entis, sed. hoc ne in librorum membris et hominibus operem-
sionem incurramus, sustinuisse affirmatis. 4.^a erit petitio,
petens. a prestantiss.^o illo viro, ut tutissimum eius preidio
non modo sacras tibi protegal opus, v.^o etiam sine cease fu-
rit ab ante genij carum incuria vindicta. v.^o debet addere
eum monendo, ne ita talis opus tutelam, et protectionem susci-
piat, ut preclarum eius nomen, et celeberrimum apud omnes existi-
matio videatur

exiguitas videtur. quinta regula erit, si tibi illius privi:
dio, et precipue illius operis protectione, ad maiora, et por:
tantiora opera conficienda excitandis operaveris. tandem in
prelectionis fine, sive epilocho exhibiti beneficii magnitudi:
nem, et ipsius materoferentis libris, voluntatem applicabis:
quibus prefatio concluditur. in 2^o dedicatoris epistole, pu:
refactionis gratia fusius est et amplius eandem conficiendam;
libertat, ut in sequenti cap. attingemus: nihilominus di:
citur conficienda desideramus sequenti reg. a. immita binur.
1^a erit litterarum, sive conclusionum deducendarum magni:
tudine, propriarumque viriis imbecillitatem ingenijque tenui:
tate explicemus. 2^a erit Popugnantiis hostium multitu:
dine, et acerrima argumentorum tela, excellentisq. argumen:
tantium ingenium propusuerimus. 3^a reddemus rationes cur
potius et non alteri dedicentur literae: ad quod explicandum
p. obligatum defendentium morem afferemus, deinde
sollicitam illius, sed litterarum, sed in litterarum studio
benignitatem, et amorem narrabimus. praetera adis:
sed ad tutiss. ^{um} studiores assilum, et sacra littera:
rum anchoras omnes confugere affirmabimus. tandem
non exiguae nobis existimamus praesidio oriri viri ingen:
tiamq. animus accrescere dicemus: quo non modo ex adur:
tantium felix liberandos, v. m. etiam ex ipso litterario bello
victories

victories suasuras, et maximas illi acturos gratias sumadq.
allaturos Floridasteremus. hac et alia harud prefatio:
nec precepta oratoris cumulant; ita ut incerta ferit sit
eas conficiendas methodus. unde varid a variis benedi:
cendi Magistris pro reru varietate tales prefationes
comportantur. v. m. ut Completa et perfecta vobis profan:
di et prelegendi ratio in hys cal varia Arguuntur.
et vtiliora loca ex quibus prefationes deduci possunt, appret.

Ex quibus locis deduci possunt prefationes.

Cap. I.

Dupliciter philosophari potest de prefationis structura. s. n.
de ipsius prefationis initio sermonem habemus. De in hys prefati:
onis conficiendis materia loquimur. si ad p. m. attendimus, prefa:
tionis varijs ex locis, capitulis ducere possumus. p. a. proclarijs alicuius
autoris sententia. 2. a. b. egregio aliquo et insigni alicuius pre:
stantis. i. facinore. 3. a. prefationis scopus, factus, carmen. lora:
toris sententia sit, tunc ab illius autoris laude. s. a. Carmi:
nis aut sententiae prestantia prefatione exordiemur. 4. a. ab an:
tiquorum symbolis, emblematicis, picturis, ceremonijs, sero:
glificis, et empirijs. s. a. portand fabulis, et phimentis.
b. a. agris, et mty

6^o a presentis diei in quo habetur prefatio Celebritate 7^a a
mia aliqua, sive ad aq. 8^o tandem ab aliqua alicui re et ab
Excellencia, et prestantia Matris tractande, ab eia difficultate
fate ab inventore alicuius scientie. l. ar. l. tandem a qu.
adq. alio, pro temporis, et materis oportunitate, prefationis
inibus et sumendum.

Si autem de integra prefationis materia loquamur licet
nuper dictum reliquimus, non parum perfecte prefationis
tunc insensual, nihilominus amplius, preter ea, que reulimus
ad ipsorum ampositionem requiruntur. in primis, in prefatione
dedicatorie sint, et hec alicuius operis. l. thes. tunc principis
Stigmata, et insignia, quibus dedicantur Contemplationis
tel, et ex his quid in prefatione intendimus educere debemus
Preterea principis munera, ipsiusq. ethymologia, et perso-
ne dignitate perpendemus: ut si signa principis sui
librum. l. thes. dicamus sic thes. alicui dicemus
Davidicam esse turrim inumeris Circumstantiam Typis, om-
niq. fortis armatura munita, ad quam aduas huius
defensuros thes. Confugisse, et inuictissimi adversus
totacerrimos hostes murali armis. Si autem signa
fuerit sol tunc si quis aliquid dedit illud Thom-
ni status simile fabricatur, cuius principis fulgentis

solis

Solis fulgore illustrata opus sonans in uniuersis terrarum
orbem emittit, et fundit voces, et de reliquis pro Nomine
uarietate idem est iudicium. Et hec de preceptis prefatio:
nunc nunc ad ignarus exempla et paradigmatia transsumus.

De aliquibus Prefationum Exempulis

Cap. 1.

Traditis iam breuioribus prefationum consuectis regulis
opere preuid duxi, aliqua hic prefationum exempla apponere.
p.^m est illius generis prefationum, quod superius morale nuncu-
pauimus. p.^m illius quod dedicatorum, siue nunciatorum uoci-
tatur. 3.^m tandem est illius quod simplex appellauimus.

Exemplum prefationis Moralis

Per uarios casus per tot discriminarum
fundimus in Latium sedes ubi fata quietas
ostendunt. Virg. Eneid. 1.^m p.^o

Post bellum, post certamen Corona, post nubila Sol post
temporalium seruitas, Et post naufragium portus uel dicitur con-
uulsi. N. P. En ego post armorum Atque post tot accenti-
ma huius mundi contamina, coronandus uideor coronatus adu-
erent tot Caliginosa tentationum nubila. Diuini omnipotes
Et solis reperculus fulgibus rubens, a patre, en ego post
tot satanas

Satanicæ domesticorū hostiū phalange victor accedo: in portu
procelosa et turbulenta in Mundano Equore per perna naufragia
intutus primo Iesuade religioni portu tranquille et felici-
citer quiesco. unde non incongrue præ fatos Virgilianū in
Troianos Elogiū apte præciū dixidecantere.

Per variū Casus per tot discrimina terū.

ne merito: quos. n. pa. optimi, per hoc amplum et turbulon-
tum nauigant Equor inumeros Subiui Casus hinc blandienter
demulcentes, hinc Cantu Paternæ scilicet maternæ. hinc
hic ferimus parantur amor, inde factum et consanguini-
rum singultus; hinc tandem Syllæ rabie inante leguli
et Gellia saxa (inimici. n. homini) me ab incerta et
annū expetita navigatione, totū viribus, totūq. pectore de-
ferre conabantur. v. m. proh Deus immortalē, diuino suffu-
sullū numine, et secunda diuini spiritus agitatū aurā,
et paternos demulcentiū euasi Cantu, et immamū muni-
ni domesticū Equorū effugi monstra; et tandem per variū
Casus per tot discrimina terū ad sanctissimū Cuius vexillum
tranquillū, nec non eunimū dei. Deū portum, calcatam
de renitente mundo, reclamante carne, et stridente dia-
bolo Quolam Colenter, quiesco dulciter, et securū, et ut
spero feliciter requiescam. dixi.

Exemplum

Exempli 2i gene. Prefationis

Quid segetibus trituranis tribulo? quid messibus
congregandis horreo apto magis magisq. necessariis
excipiari possit? En ut poeticae ludam post aliquot mea
grata videri Contemplor aristas, En post tot indefessas in-
iuncto mei ingenij solo, studio in aratione aureas ad
viviq. Palladis segetes, et pedipatheticas, sophis musas, non
snatas modo, sed ad areas preparatas pendo. v. quoddam
trituranum tribulum? quod pariter, in quo congregentur
horreum? anceps diu notuq. huc illucq. vaga baluarum
messis hic in area positas, hic me ad trituranum tribulum, et ad
custodiam horreo dentium contemplantur. ast nescio quid, di-
uinis arbitror te mecum ansem iungere, fultoreq. Compellit
Compellat. aruit fortuna, et dextro Ercole accidisse
puto, si fulgentia illustrijs. & tuor. maior. prosapia per-
pendo stamata, in ey. n. ob tribulum quo areas in hoc
aureo turris exorta solo messis tend, et horreum simul
quo trituranis, in turritana area congregentur segetes
et fulgerit. quid. n. per antiqua et nobilit. Sibi illud in iug-
na? quid preclara et illustrijs. Castiluinorid decora? illa
ad trituranum tribulum, hinc v. ad messes congregandas or-
tentat horreum? o me felicem quos quos has meas segetes
Secti. et arid

Scetillarum trituratas tribulo, et Castelluicorum Congregatas
horreo prouentus reditura spero. sed quid haec. In nulla pro-
fecto: Situas trituratas olim tuo me Scetillarum tribulo in
Turritans philosophus area Conspectio Segetis, quos non modo
aureus hoc turrid roselinum potitur solum, v. m. etiam Conspectio
et ueneratur; in quo non solum fuit florem faustissima illa Al-
xandri Cerua auri precincta monili, sed Magabund sed au-
rorae Salustij Ceruam, et te gloriosissimi sectantem, et tuas hoc
aureo turrid pacem terram campo Segetis sergendo. haec ergo au-
ras tibi maximo Scetillarum heredi aureo tuo Scetillarum tri-
turandas tribulo Segetis dico. haec tibi Castelluicorum nobiliss.
materno sanguine Castelluicorum Congregandas horreo messy
ofero. unde si filius sapiens, qui Congregati meae, a Salomo-
ne nuncupatur, uocatur felix merito Sapientior filius, cui auras
haec ingenij mei Segetis non illis tribus. tantis et Sapientiss.
Scetillarum tribulo triturandas premite u. m. etiam tuo Cas-
teluicorum horreo Congregandas adico et eternus uale. dixi.

Exemplum 3. Generis
in austerone de sanctiss. Eucharistiae Sacram.^{to}

Præfatio

Non immerito ineffabilem Eterni genitorij Sapientiam
humana

humana mortalig? Circūventilam natura matris nomen si:
ti vendicasse factū esse existimo. xplū. n. non parturien:
tem modo, sed ad ubera lac tantem matrem non solum per
vetera sacraz. m. literaz. m. monumenta, verū etiam sanctorum
Patrum volumina referre et adumbrare conty tantur. qua
propter Isaia. 6.6. Orph. 20. David. 109. mamma, uterumq?
Deo tribuere minime dubitarunt. et sic sacre paginæ ac
tot. N. m. Patrum, veterū poetarū, ac diuinarū mentū di:
uinis. m. Orphēū, sicut Clemente Alexandrino permittit
pupillarū oblutibz contemplari. sicut est, non solum Patris,
sed etiam Patris et Matris nomine iniquitū reperimus.
Orphēū. n. rerū omnium plasmatorū Mundi matris patris
appellabat; quæ omnia non incongruè lactanti præcipue
Matris matris nomen in hoc sanctis. Euchariæ sig. sacramen:
to. existenti, et distenta ubera ostentanti, xplō domino con:
uenire, vobz omnibz propalare opte precū duxi: qui par:
turiēti profecto Matris instar spiritū emittens accuba:
lancee Cypide, apertis latere innumera Benoni genimina,
sicut. l. Cum Geronimo loquar innumera biles genuit, et par:
turiuit. filios. hinc. n. virginū casty, hinc terribiles Veli:
gionū castroz. acies, hinc tandem sanctissimaz. viduar. m.
Sphalanges exsecundis. velut xplī in Cruce parentis, et
parientis utero emanarunt, quorū felix, et beatus filiorum
partū

perit, ne, dulcissimi lacte nascentis pueri, deo, de, tribueretur
omnino, tunc, di, tentis, lacte, mamillas, velut, primipara, emixa
Mater, ad, ipsos, nutriendos, reliquit. quod, quidem, diuini, ille,
theologus, dilectissimas, xpi, pectoris, mamillas, sugere, aus:
tibus, diuinum, metamorphosum, principium, nobis, ostendit, indicauit
vidi, inquit, similem, filio, hominis, circum, ad, mamillas,
Zona, aurea. quibus, apocalipticus, verbi, xpi, dicit, in, huius, u:
cro, sancto, Eucharistia, sacramento, varijs, interpretatur, sensibus,
relictis, alijs, lactantis, Matris, lactantis, effigiem, exprimit, et
adumbrare, est, in, propatulo. ides. n. mamillas, ostentat, Zonaq;
aurea, prociat, huius, a, Corona, fidelium, eucharistica, huius, et, lacti:
flua, ex, diuino, xpi, pectore, pendente, manibus, prementis, xpi,
apert, et, scriptis, lactantis, matris, munere, fungi, cunctis, fili:
tribus, Eucharistia, huius, mamillar, et, submissi, lac, manan:
tium, sugendi, cupidus, inuolat: qui, amatoris, et, columbinis,
lactantis, huius, matris, xpi, videlicet, oculis, timidis, Columbe,
mortalis, scilicet, animae, ad, plenissima, fluentia, hoc, est, lacti:
flua, et, sacrosantas, matris, xpi, pectoris, in, Eucharistia,
hoc, sacramento, expressas, mamillas, a, trahuntur, et, pellic:
ciuntur. ibiq; ex, dulci, ad, Columbar, os, producta, et, ex, po:
rrecta, pagina, manante, lacte, Columbe, loty, et, de, ab, boty,
in, sanguine, agni, seu, ut, Bernardus, in, hoc, sanguine,
lactis, candido, et, rubicundo, resident, Columbe, et, educta,
fluenta, plenissima. i. plenissimas, xpi, pectoris, mamillas,
et, linbar

ob inter lacteis scendenti riuuli papillas Comorantur; diuinoque
tanto Plouis (inter vbera mea Comorabit) ubi non nectare, et
Ambronia (si fas sit postar fieri mentis fidem adhibere) pascuntur;
Celestia nedicat diuina Comenticia reficiebantur nurrina; sed lac-
tus lacteo hoc Eucharistis Sacramento sugente nectare Regis
vel Irais vel veris) lactantur mamilla nutritio. Regis, ad Sa-
cramentali Ipsi pectoris papillas accedente si si sorruuntur.
quibus dulcissimi de pectus mamillis non Comenticii, sed verissimi
non humani sed diuini, non caduci regis. Vicissitudini obno-
xii, sed Eterni Regis, et perpetui sugenti Mathinatoris et
fiiuntur Heros. Et si ex omnium Philosophorum sententia lac-
mutato colore pectoris sanguis: lacteus est materni Ipsi pecto-
ris sanguis in his Eucharistis mamillis licet sub aliena
specie mutato colore eos sugentibus, deus regis parentibus non tantum
vel Chrys. inquit) illis regis reddit imaginem, deus indelebile
regalis eos induit stola ym etia sanguineu Eucharistis lac tu
lacteus sanguis sicut purpura dicitur regi juncta canalibus su-
gentium animas, non solum colore purpura, sed etiam patet fate.
Regis. n. (ut Ambros. testatur) facit et melius Regis, quibus regis
donat Eternu: sic. n. in vultu deaurato, seu ut Ieronimus vertit,
in diadema te deaurato, Circundata varietate regia purpura,
regalis redimita stegmate, Regis fideles videlicet animas
pectoris huius sanguinei mamillaru deuate sugente lac et huius,
Palmographus

Psalmographus Contestatur vobis. ex quibus dicitur xpo dno in sanctis.
 Eucharistia sacram.^o ad vbra filios lactantis matris, non modo no:
 men v. r. p. h. i. a. m. facta conuenire, luce clarius constat diuidi. h. i. s. t. e. n.
 ueniunt. n. factis. numina sepe sui. quam obrem canoz. cantoz.
 venia, liceat mihi hodierna luce Apostolor. principij. Verba vobis om:
 nibus ante oculos ponere; quasimodo geniti infantes, rationale lac
 concupiscite. En auditorij infantes in sanctis.^o Crucij purpura
 clamore valido ex diuino x. h. i. g. u. t. e. r. o. seu melius ex aperto latere
 geniti: en x. p. h. y. lactantis Matris instar in hoc Eucharistia sacra:
 mento lactis mamillas ad oia fidelium ora exorrectas ostin:
 taf. vos infantes si rationale lac concupiscitis, hanc mamil:
 las sugite, hoc non rationale tantu, est enim vobis vita, et in:
 telectus, sed purpurea regium ac diuinu depascite lac. sic
 Ergo his regum depasce mamillis, hoc lactes purpura si sangui:
 ne, hac regali per hornati purpura, non solum (ut Petrus canit)
 creataz in salutem, veru etia genus electu regale sacerdo:
 ciu, gens sancta, populus acquisitionis vocari appellatis?
 dignemini. dixi.

Tituli unicuique ordini Tribuendi
 ad Deum optimo Maximum
 Supremo vobis dno, et officij Deo, humani genij
 Plasma totius summo, potentiss. Angelicę mirandę principij
 Supremo totius

Supremo totius Mundialis machinæ Imperatri, & eterno reg. ois or-
g. et Singulori vbiusq. orbis Monarchæ.

... ad Deum Homine

Unigenito omni. Dei, et integerrimo v. Mariæ filio sumo:
niq. vindici, et Adempto. Summo, fortis. iust. predatori peccati
mortis. triumphat. gloriosi. orbis vbiusq. imperati. sempiterno,
Dei hominib. mediator, N. ois exempla. inuitis. Martir. principi
Et antesignano, Supremo ois Angelor. Capiti Xpo.

... ad Beatam Virginem

Sanctiss. & Beatiss. integerrimæ, et immaculatæ Dnæ,
& terni & incarnati Dei Verbi Genitrici, Supreme ois et
Angelor. Regine, et Imperatricis sumæ, digniss. & terni Patris
filie, inuictibili N. ois decori, et ornamento, candidiss. vir-
ginitatis lilio purpure, Martir. rose, et inexhausto gratia pulgore
Mariæ

Ad Martires

Deterimo Christianæ palat. Militi, Idoloz. acerrimo Anthe-
gonistæ, luctatori inuictiss. tyrannor. triumphatori, Generoso
athlete fortissimo illustri, et inclite Martiri Sardiniæ Pa-
trono, et defensori meritis. Anthio. co.

ad N. mos Ecclesie Doctores et Pontifices.

vigilantissimo

Vigilantiss. Amici Gregij Pastori, factiss. xp̄tia. Ecclesiz Principi
et Doctori, fulgentiss. militantiss. soli, orthodoxe fidei
propugnatori, et acceris. Heresibus expugnati. Sanctiss. Presuli,
et Episcopo. N.

.....
Ad Summum Pontificem.....

Pontifici maximo xp̄ti vicario digniss. Apostolor. Principi. Successori xp̄tiani
Gregij Pastori, Supremo in terris Ecclesiz Capiti, Sanctiss. Romane Urbis
Clariss. Episcopo, et salutiss. Sacerdot. omnium Antistiti.

.....
ad Cardinales.....

Ill^{mo} et R^{mo}, Excel^{mo}, et Eminent^{mo} Romane Ecclesiz
Principi, Sancte Marie maiori Cardinali meritis.

.....
ad Episcopos.....

Ill^{mo} et Reuerendiss. Dno.

.....
ad Inquisitores.....

Illustri admodum a Reuerendiss. Dno vtriusq. Iuris Doctori Ca:
tholice maiestatis Capellano digniss. ac in hoc Sardinie Reg:
no violatae Religionis vindici Entegerimmo.

.....
ad Abbatem.....

Reuerendo in xp̄to Patre ad quicquid nobilitate, tum virtutis
laude Clariss.

ad Imperatorem

Augustiss. xp̄tiane Reipublice Tutori Romanor. Imperatori,
Dno Cesari

Divo Cesari, et inuictis: orbis Duci.

ad Regem

Potentiss: Catholico Imperatoris Monarche, et inuictis: Regi Philippo.

ad Principem

Potentiss: inelyto Ser.^{mo} et Magnanimo Principi.
.dixi.

Grarum Formule Varię

Gratiarum Actiones a

[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

De arminib; ad vete
rum imitacionem
artificiose com
ponendis
tractatus
Proemium

Poetica facultas, quæ ad dicendam agredimur, fateor
quidem est exquisitè inveniendi, et exquisitè pime dicendi:
qui Valeriano teste ex arcano Dei sinu procedens, paucis ut
arbitror illabitur mentibus, paucorum. Conceditur vobis. huius
itaque seruius est inquit Plato, mentem indesiderius
dicendi compellere, præcipuos canendi modos exquisitè
questitos verbis pondere ornare, et velamento aliquo fa-
buloso, ficto. Sub Codice contigere veritatem. huius est
ut habet Herodotus, Heroes in bella ducere, deducere certanti-
bus metum, inducere cogentibus animos, fugientes reducere,
desideres

deinde inflamare, temerarios retrahere, dignosq. palmis
insignire. hęc es quę, melifluis resonante Choro sacra?
Comitata Musis, urbes ingreditur, vestigia populis,
legum alta Palatia scandit, ascendit Legalem Chororum
monumenta Cruiis, strigensq. premebat. deinde ur-
bis gloria tumulibus, lacos syliuag. pererrat, scruta-
tur nemora, nemora diiquit montes, montium rima:
tur antra, arborum argenteos fontes, fontium riuulos,
riuulorum limphas exstat, variisq. dicendi florulis illus-
trat, nil tam additum, arcanum nihil, qd non planino:
rit, et intuspicit. ad hanc quicumq. oculis lustras, in-
uictaris, digna quicquere, quacicumq. Cura, quocumq.
ingenio, quibuscumq. votis, adquirenda. vnu tantum
statuendum, tibi ingenios, videlicet in hac re opifices
imitandos: Homerum, Catullum, Horatium, Terentium, Tibu-
llum, Sophoclem, Iuuenalem, Lucanum, Pindarum,
Lucretium, Plautianum, Martialem, Mantuanum,
Boetium, Maronem, et Statonem. a quor. uberrimis
fontibus tetuam quantumuis maximam sitim egle-
turus Confido: interea ex hoc riuulo aliquot salub-
leuiter pro bare non negligas, no sicientibus quide
fauibus proluendis, sed primariis labris modice
dum faxat irrigandis
. vale .

Recepta perutilia in Car- mine servanda

Cum poëti quædam sit musices species, quod musicis in Cantu hoc poëti in Carmine elaborandum, atq; enitendum est: videlicet, ut aures sono permulceant, mentem suavitatis exsistent, animos dulcedine captent. nihil est. n. neq; fastidiosius aurium sensu, ut ipse qui in iucundo. l. verbo. l. sono facile offenditur: neq; difficilius quam ad mollem animorum orationis harmoniam accommodare. nondum igitur subito ingenij impetu fundendi verus (ut putant ignari quidam) sed primum arte formandi studio elaborandi, assiduitate limandi. Et quamquam ingenij impetus, non est nimis retardandus, cohibendo tamen est precipitantia ad hanc. n. a se facti plures efficiunt verus novus, spiritus, æquitate carentes. dumq; facilitatem sequuntur, que maxime in Carmine est laudanda: subtilitatem que nimis est fugienda, consequuntur, hæde causa Horatig. omne, inquit, Carmen semper reprehendite quod non multa dies, et multa litura concrevit, atq; perfectus decies non captivavit ad unquam.

Sic Virgilius Maronem elaborasse verus accessimus, qui scintilla Cur paucos una die ederet, respondit. Equidem vni
no more

Vbi in more Carminum quae no. lambendo Effringo. Vbi dicitur. *Forma*
 huius exemplum imitari debent qui in hoc genere studij
 sanctus totius ingenij viribus conari, ut quibus partem arte formam
 studioque officium quantum possunt. nimium Poetis querenda est
 sermonis Elegancia quae sita est in formulis loquendi ab optimis
 aethiis desumptis, sunt enim diligenda verba illius dicitur
 tanta propria, et ad numerum exquisita, fugienda sunt oratio
 dicendi modi ut potest a poetarum modulis ducunt. Vbi dicitur
 orator afferre calamitatem, accipere beneficium dare filio uxorem.
 Poetae dicunt ducere fata obsequium ferre, sumere nomen
 fugienda verba sordida, sordida, inquit, non tantum quae a sordi-
 bus sumuntur rebz, sed etiam quae humiliora sunt, quae ut graui-
 mant dignitatem rei significat, hec. n. verba vnde dicitur
 mant. *Trig.* Carminibus nihil est, nebulum quidem sulu-
 lentius. vitanda tamen sunt Graeca uocabula. Quamuis la-
 tini talia donata, nisi a Poetis vsurentur Poetis, Virgilio
 Ouidio Ceteris?

De periodo et punctuacione

Cap. I.

Cum recte legendi ratio periodi discriminatione sit
 sita, nec lecta quis bene intelligat, quin sensus distincta suis partibus
 videat: necessarium ad metricam naturam Enodanda dixi, quid per se
 quae sint

quodue sententia partis explicare. est igitur periodus circumscribitur quidam-
vnde quo sententia ducitur explicatur, absoluitur, et puncto notatur.
hoc modo. puncti tria sunt genera primum
absolutum, quo periodus absolute perficitur, notatur
sic. Secundum, quo interrogatione perficitur, et
sic notatur. Tertium, quo admiratione, vel exclamati-
one finitur, et notatur sic. Rursus periodi dup-
sunt partes, colon et coma; colon est pe-
riodi pars, que licet finito verbo consistat
legentis tamen aliquid non expellet, sed adhuc
suspendens tenet et gemminato puncto notatur;
sic. Item quo ita verbo aliqua oratione
causabit etiam sequenti coniectionem dicat ad
puncto, et coma notatur sic. Coma notan-
da est instar semicirculi, ac faciliorem
lectionem adhibenda: manus eius est periodi
partes distinguere, et sic notatur; Paren-
thesis, et clausula, qua sententia aliqua, vel
dictio a reliqua oratione seclerit, et ita
notatur. () que ora in his virgilia-
nis versibus sunt videnda.
Quisquis est amissos hinc Jam diuise
gravis

noter eis. mihiq; hęc discere uera roganti
quo molere hanc immanit equi statulle? qui autē
quidue petunt. quę religio? aut quę machina belli
dixerat: ille dolis structus et arte Pelasga,
rustulicę extor uinctis ad sidera palmas:
uos q̄terni ignes! uos non uiolabile uerbum
testor numen (ait) uox ere enserę nefandę
quę fugi uittę deum quę hōtia gępi?
Quinq; hic periodus colis caritatē con-
matidandę quatuor garenteri duplici guntiti
regem, absoluto uno, interrogationib; quinq;
latere quod per exclamationem ostendit quę om-
nia in superiori exemplo suisq; obignata no-
tulis gemonstrant.

De accentu et pronuntiatione, cap. 2^o

Accentus qui legitima pronanciandi ratio
gemonstrat multę de causis esse adhibendus: primo
ambiguitatę tollendę causa: unde illa aduersari
quę a nominib; nullatenus dicriminant. nota-
tur accentu, ne noia uel uerba uel pronomen
uel participia uideant. Huiusmodi sunt mā-
gōne

ponē tō aliquo, illo, falso, sedulo, continuo
uel forte, hie, qua, quo, tm, multis, et alia
huius generis. 2^o dictio illa accentu recipit,
quae inuisa est ut huc, illuc, istuc pro ad ducē
illucē: Item dic, duc, fac, pro ducē, ducē, facē
etia getit pro getiuit, amarat pro amare
rat, Deu pro Deoru, diud pro diuonē, uind
pro uironē. 3^o est comparata dignoscatur, dic
tio, ut subinde, eundē, deinde, proinde, perinde
aliquo, nego, dainegi, dētaxat, dēstū, qui
nimo, nimirū, incaper, decaper, hactenus, qua
tenui, etia. 4^o illa notant. accentu quae
sunt longae, nec adeo oib. nota et adlectha

De epithetis et appositione. Cap. 3^o

Verbum ab epithetis nudum est et
incompletus: Verba igitur epitheta inseri debent, non
enim desiosa sed necessaria et uaria pro rei uarie
tate, circa quod nomina sunt symphonendae.
Carmen quod ratione materis, de qua agitur,
lucē est grauioribus non est epithetis oneran
dam, sicut ne graue leuibus, sed leuia leuibus,
grauia?

grauia grauius sunt Epitheta, uersibus ad-
quanda. Ius duriora sunt aut grauiora car-
men reddunt soluta, argens et inuaua; ut
sunt tonantis sonus, stridens, stridens, uenusti
collocari solet uicetud per interjectas orationis
partes uicitudine quoad ut hoc modo.

Beata est fenata ceruilla pice tectis

Hec minus habet uenustatis, cum Epitheta
collocat. in principio, in fine uel noen cui
opponit. Ut

Puluerulenta loquit maturing solibus etas
Hic foa in binis uersibus, ex longe uenustis
ut apud Ouid.

Fertilis assiduo sine non renouet. aratro
nit nisi cum spinis, gramen habebit ager

De numero et concinnitate c. 4.

quod sit numerus et concinnitas metri peroptanda, l. ex eo Conji-
ci licet, quod ex hac numerosa concinnitate carminis totius suauitas
profluit. illud magis concinnum redditur carmen, quod illustri-
ribus connectitur uersibus; cetera uerba illa dicuntur illustra
que uocantur translata. hec (Cicero auente) tamquam Helles
Lacens, et illy trant oratione. hic perijimud illuminand sunt
uery, ne

vegy, neimmedico tñ, sed ita quemamodū in p̄sura obel,
quod vmbis relinquitur locy, quo magis id q̄ est illumina:
tū splendē videat̄. Egdō sic Virginiā illa Naig.

Pallentes violas, et lūna paguera largery
narcisid et florū dūngit v̄che lentij anethi.
tunc Casia atq. alijs intexens suauibz hortij.
molli lacteola pingit vacinia chaltha

ipse autem quo maiori cum grā continuentur acomodauit v̄bz
et salisfacere aſtibus dedit, idcirco natura pedū, et vocū con:
sideranda est diligenter. spondei sunt n̄tra graues, ac tardi, ideoq.
que v̄bz, ac lacteibz acione; nimia. n. grauitate reddunt̄ numeri
sub v̄bz; maxime v̄. s̄udent spondei vocibz mono. glabz. al. ter:
nij: harū. n. paucitas syllabarū grauitatem auget, et in lamen:
tatione, quōdam quasi singulibz referit v̄t apud Virg.^m

tū demū amissis stagna expletā reuigunt.
meme (adū) quid feci in me conuertite ferre.
non hic o' fāla.

Contra dactyli syllabarū dictionibz sunt volubiliores venustq.
properatione, hilaremq. velocitatem gr̄ referunt. hi continuon:
di sunt. l. quando aliquid iucundū exprimit̄ v̄t apud Virg.

pone metū lytherea manent immota tuor.
facta tibi. etc.

l. cum aliquid festinanter dicit̄, v̄t apud eundē
turbati fugiunt

turbati fugiunt Pubuli fugit acer Atinas.
quadam dante pubem huius qualis unguis Campid
terra tremis. etc.

De nexu et colligatione Cap. 1.^m

In compositione metri nil secundum pulchritudinem peripicitur
quod sit pedes, quasi catena quadam nexu colligantur, ut in hoc
exametro videre est.

Semper honos nomenque tuum laudesque manebunt.

Item in pentametro

Atta quollares tardat arena pedes
penta uerecundi culpa pudoris erat

Non tamen debent esse desuper oēs uniformes ne
similitudo (sicut ait Julius) et mater satietatis, fi-
tidium pariat. Quare immulanda aliquo et hec-
forma, tametsi elegantia sit. Interdum igitur laxan-
da sunt uincula quibus pedes continguntur: laxari
autem compositio possunt ante secundum, et tertium pedem.
Missus etenim proleptis arundine rivas

Laxantur uero item uincula, non uero ante quintum et
fingit iter semnon, ueniunt ad pedes amantes
nimio tamen solatio uictoria est, qualis est hęc.
Longa mensura terrarum impedit Annibal armis.

Item 2.

Hic veritas nimia solutione tamquam deficiente aliter
quid quid sonorum habet, amittit.

Nec tantum in quibus, sed tantum in periodis etiam
ista est querenda conexio, aliquo vero expletur carmine ut
Sciellides Musz paulo maiora sanamus.

Aligdo Venis, ut.

Titile tu Patule recumbans sub tegmine fagi
siluestrem tenuit Musam meditaris avenas.

Aligdo glunibus, ut.

Uos o, clarissima mundi

lumina habentem celo, que ducitis, annuum
liber, et alma feret, vobis si munere tellus.

Caonain pingui glandem metavit aristas.

poecula que inuentis de heloia miscuit auri.

ut vos agrestibus gratia nummibus fauli.

munera uestra lato.

Interdum etiam multis periodis conuenerunt uerbus
tandemque arguntur. ut.

Loma dat Autumnus, formosa est mesitay etas
ut prebet flores, igne leuati hie res

Item. Pauper erat, fieri uult diues, cogitat unde
uendat uxorem, Mentius emit agrum

flumina dens forbes rufus uaga flumina riuos
riuulus irriguit defluat omnis aquis.

H 216

Hæc periodica continuatio maxime probati in
vitijs, et conclusionibus.

De vitijs in Carmine vitandis Cap. 6.

Decem in carminibus vitandis sunt vitanda.
Primo ne quidquid barbarum aut incompositum admisceatur.
Secundo (quod maxime laudari debet) ne quid laudandum adhibeatur, et quidquid quocumque atque ipse, illud, et id genus particulae poëti solite in suis versibus inseri que frustra leguntur. Et si tamen carmen integrant, non sententiam explent, non vim adhibent, non acuitatem ingerunt. 3.º ne quid male transponatur. 4.º ne sepius confundatur. 5.º ne syllabarum qualitas violetur. Sexto, ne nimia licentia usurpetur. 7.º ne suavis antea litteris, syllabæ aut pedes ingerantur. Et in hoc versu videre est.

U. site tu te tati tibi tanta tyranne tulisti.

8.º ne quid sepius dictum repetatur. 9.º ne nimis similiter cadentia nomina aggerantur, et uesti cauterantur, flentes, lachrimantes, et miserantes.

Tandem. ne minime probati stultioris carmina imitentur, neque fugiendi scripti, qui horrida, duraque metrendis tenent. Quare ridiculi iudicandi sunt qui tales versus admirantur, quippe ut propter imbecillitatem

ingenij nequeant, Quisiam aspexi venustatem
huiusmodi ruditatem laudant, rudesq; durities
Comendant

De figuris à Poetis usurpandis. c. 7.

Cum nimium uarietas oblectetur aius
hanc autem figurata locutio uarietatem pariat
uersibus figurat inserit; Unde decor iste nascitur,
opus est, quæ uero uarietati plus affert si cum
alijs conferat; iteratio est hęc, maxime locum
habet ubi omnis feruet oratio, ac in primis Iuuen-
da est iteratio in initio, qualis est hęc.

Semper erit magni decus immobile Mæonius
Semper in gurgitibus ibunt hæc flumina Venis
Semper ab his ducti decedunt fontibus autus
Semper odorate fundent hęc gramina flores
Item: hoc tenuat dentem terras Idæiis arati
hoc rigidos silices, hoc adamanta terit
hoc etiam squas paulatim mittit ad iras
hoc minuit litus, metæq; litora leuat
quæ cito gorgureos amittit terra Colæi
quæ cito formosæ populus alta comas
Allego aquo obliqua hęc in initio iteratio alterius
uersibus uarietas est aquo Peridius.

tempus?

Tempore varicolas patiens fidaurum aratri
lysoat et injecto colla pyramida iugo
tempore parat equis lentis animosus habenis
et placido duro accipit ore iugas
tempore pavonis compefitur ira leonum
nec veritas animo quae fuit ante manet

Stans Ah quibus illo veterens gestante per agris
vicini occurrent erubuisse soror

Ah quoties autem caneret, dum valle sub alta
rumpere mugitus carmina docta boues

Est alia iteratio, cum pentameter versus desinit
in eadem voce, vel duas, vel plures, a quibus
inchoat hexameter. ut.

nas. Phobus adest, sonuere lites, sonuere phalanges
signa deum nosco per sua phobus adest
militat omnis Amans, et habet sua castra iugos
Attice crede mihi, militat omnis amans
glia pone metus, tibi nostra regia irra patebit
teq' colent omnes glia pone metus.

Alia est figura huic iterationi quae Similis, quae
Epitaphica dicitur, sicut cum carminis, vel
heroicis, vel pentametri initium ac finis id est, ut.

Pharo. multa super Priamo loquntur, super Hectoris multa
ambo florentes, et abibus Arcades ambo
ante.

ante etiam Septuaginta diebus Regis, et ante

uictus amari tui cognato sanguine uictus

Accidit etiam, et separata, quod non initium et finis eiusdem
Carminis tantum sed etiam sequentis idem est: ut -

Arma sacerdotum animi flagrantibus arma
arma fremunt &c.

Interca est quaedam initium, et finis iteratio acrimoniae
et uenustatis plena, haec sit in hunc modum.

Quid cebat Phisba Chetii, quo Carmine rupto

Nonio; siluere deq: maris impius egit

quod spectis audax, cuius petit arma furentis

est uolucris, pugnare aut et equos, maris impius egit

quod Cornis nullam deserta per opida Ciuem

nec lampis errare greges, maris impius egit

quod ligo, quod uoxer, quod sarcula, rastro bidentia

in glacios abiere truces, maris impius egit

Penultia et quoque iteratio, ubi posterior pars perbrevitatis

initium et sequentis ex amato: uer-

ut mihi sunt toties maxima uerba mori

uerba mori mea sunt &c.

Uel ubi dictio, quae claudit precedentem uersum ex ame-
trum incipiat sequentem ubi

Uni diuisio uero diuisio sequentibus instans

instans sed progerat Iuuenis pulcherrimus Alter -

Alter -

Aliter equo ferens &c.
Alia est iteratio quae dicitur simplex, sed uenustatis
plena, ad idem uerbum sepe repetitum, uno atque uerbo
interjecto ut apud Virgilium.

urbant bella horrida uolant.
Apo Ouidium.

hoc si crimen erit, crimen amoris erit
una fides, unus lectus, et unus Amor.
Conuenit illa mihi, conuenit illa tibi
altera tela arcus, altera tela facies

Translatio est figura, quae repetit idem uel nomen uel
uerbum, ut Poetis obuia, nec ueritate carens, quod
eiusdem nominis geminatio aduertentium est mutari
casum ut apud Virgilium.

littora littoribus contraria fluctibus undas
impator arma armis, et gila mirantia gulis
heu quantum scelus est, cuius uiscera totum
ex oculis oculis, ex sinibus sine
caeca caecum diuiso pandito diuiso

Eodem modo quod idem geminatum uerbum fit non
habita ratione eiusdem modi, et personae. Ut apud Ouidium.

Est bene non potuit dicere dixit erit
et tibi si non uis parere, parce mihi
quid poterit sanum fingere, sanus erit
Nescia sui ceteris uiquid habent Amor

Causa fuit multis, noster Amori Amor
quam sine te legis uiuere, lege mori

Negabitur? Et in hoc genere omnimoda prorsus, nec
immutata geminatio: ut?

Si nisi quae facie habeat de digna uideri
nulla futura tua est, nulla futura tua est

Porro inter figuras quibus Carminis forma ma-
ximè exornati, ac ueluti coloribus distinguitur
attributus est, attributum uero ad singulas uocessitas
quae interuallis egra oratione distinguitur hoc modo

Pastor, arator, Eques, puer, colui, siferuui
Caprae, ruc, hostes, fronde, ligone, manu

Uetat huius artis artificiorum quoddam Epigramma
nuncio quid in la mirandum magis acuitas, ne-
ad uetustate, ac uenustas ad acuitate: ut -

fulgoris, feruent, insignis, pauper, abundans
prodigijs, Zelo, moribus, Eie, Deo.

Sumisit, Docuit, pauit, Contegit, Emit

Se, Populos, inopes, uimindenta, golum

fulget, amant, gaudet, clara, Juuandus, Amens
praua, bonum, felix, horruit, Egit, ent

rem, uitium, tunclo, spreuit, punit, amauit
Carmen, uana, Deum, fegit, abegit, habet

Hec de figuris

De Licentijs Poetis Concedendis. Cap. 8.

Varij sunt Poetarum ex gentibus, et
dudum licentij: quarum alij inter standendum,
alij in ipso carmine neque reperiuntur. Rejicienda
si non omnes plures, non quos licentiosos uos esse uel
suo cauto, sed docto, et quod sagienti, quandoque Poetas
ex licentia carit, necessitate motus, uos leuitate
ducti, non ex ignorantia dictis suspicemini; has
licentias inserat, ut qui poetarum studiosi imitari
quidem uitari debeant, dignoscatis. Scilicet uocalis
natura breuis, aliquando fit licenter longa, quodosci
sicut partem orationis terminat, ut uidetur est apud Virg.

Omnia uincit Amor, et non Cedamus Amori
Quod mori, licentiose producit. Ad hanc naturam breue
aliquando syllaba item breuis, longa fit, quod uel duas
uel tres uocales breues precedit aut sequitur; tunc
quippe ex negligentia, una, uel altera longa fit, ut
apud Lucretium.

Italiam Galia primus, exclamant Achates.
ille arce subit, ac tremebunda superuolat arce.
Apud Lucretium ueris syllabam longam breuem fieri
nulla habita ratione ad figuram scholasticam. Et,
Insignita ferunt tum milia, militibus octo.

Aliquando

Aligdo fit colio, seu Elipit ubi minima facienda
videbatur, et apud eundem.

aut Cuius fatus, aut uentes culpa capelle
Interdum prior vocalis, per aliam sequentem, non eli-
ditur sed fit breuis, que alioqui erat longa, ut quod
Virgiliane

Et longus fatus vale, uale dixit Iosa
Interdum etiam manet vocalis inuariata, que po-
tius notandum quam imitandum est ut nec su-
perioris regule exemplum; nam sic est poetarum
etiam probatissimorum nimia licentia, et apud Hato-
jactari quon cernis in Ionio immenso
Inuenit nonumquid vocalis producta, et apud Virg.

Statlet Juniperi, et carbanes hirsuta
Legit etiam apud Poetas, deaxus syllabarum
naturaliter diuisarum in unum contractio: et bigg
pro bigg, scibat pro sciebat, &c.

Itemque sequentibus hinc, cui, die dehinc, dein, deest
semianimis, semiabus, proit, deorsus, ii, iidem que
modo diuisa, modo unita inuenias. Sit exemplum

Huius conjus Sijchus erat

Asurrexit huic loxit, quod torridus haurit,
Ius exemplo habet uocem hanc, hinc, modo et dissi-
labam, modo, et monosyllabam accepta. Item.
Ile.

Ille cui terminis Capitolia colla triumphis
cui pendere sua paterenti in arbore poma
Tandem licenter Dactyls consonantem liberis uoca-
lem reddunt. ut apud Oratid. Sijlia, quae dissi-
la est trisyllaba regenti. A quo Catullus soluit,
fit per Dactylus, apud Quidium Pat hoc exemplum.
Hunc quoque de dixi persoluenda mihi
quid sit metrum et de eius nomen?

claturas. cap. 9.

Corde, quae mente sanctissimas omnis nostrae
expositio fit, uel soluta oratione uel pedibus conce-
pta. Soluta oratio est illa, quae posam uocamus
quasi promissam, quae eo lege ferat. ut precedentem
nulla cum positionis necessitas retorqueat. nullius
conexioneis uincula conuertant. quamquam et haec
suis numeris incerta tamen lege in clausulam de-
currit; aliquando mentis, animique passus eadem de-
lectat oratione quae ceteris composita numeris ceterisque
pedibus obuoluta, quae Graeci metrum dicunt, Latini
uersus carmina, et modos uocant. Primum omnino
de hac nobis agendum est.

Est igitur metrum, Mantuano teste, oratio-
structioni secundum lege coepta, metrum dicitur. ubi com-
positionis.

62.
Compositionis series, et totum poema, tota Elegia
totum Epigramma, in quo sensus est perfectus. hoc
autem aliquo per plures versus expressi, aliquo per
unum ut apud Virg. 3. Aenei.

Atque hae Vedantur uictoribus arma.

Huiusmodi dicendi genus, hae diversorum modus
Porro conuersio, diuersa sortiti nomina, dicitur enim
medius eo quod certa pecun mixtura metri solet.
Carmen dicitur a canendo, quod aptum sit cantibus, non
quod Canticum. Quocis cantanda sunt carmina, sed
cum quodam afferenda pondere, cum quodam gravitate
pronuntianda nam (aliothore Crare) qui bene legit
carmina, bene canit, quid uero bene cantat male
legit, dicitur uersus, quia secundum uerbi debeat quantum
serpui perficiat. uel quia uno uersu finito, uersus ad
principium uertitur.

DE VARIIS CARMINUM GENERIBUS. C. 10.

Cum sit multiplex metrorum diuersitas, unde gēte
simis tanta, tamē uaria sit orta distinctio, disquiren
dum est. Et quidem in quibusdam, non nisi a materia
sumit, de qua tractant, sic Horatius dicit, quo Crōd
id est Illustris uirum res geste ad laudem scri
bitur.

Bucolicus, quo miseram calamitates enarrant.
Bucolicus quo res Pastoribus exarant. Georgicus quo
Agricolam curam enarrant. Satiricus quo nullorum
vita tangatur. Tragicus quo res felices canunt.
In aliquibus sumitur ab Hecateo et Inuentibus
ut Alcaicus ab Alceo Sapphicus a Sappho Pindaricus
a Pindaro. Ab Iliadibus ab Iliade Phalacrus
usium a Phalacro. Sapphicus etiam sumitur a frequen-
tiori pede, ut Anapestus ab Anapesto pede, Dactylus
a Dactilo, Jambicus a Jamba, Tracicus a Troqueo
pede predominanti. Sapphicus a pedum numero, ut
Senarius. Item a Scantionis mensura, ut monometrus
unicum habens mensuram. Dimeter duas habet trimeter
tres, tetrameter quatuor, pentameter quinque, hexa-
meter sex. Item a lecto pede et spondaicum,
cuius quintus pes spondeus est, Item a syllabarum nume-
ro, ut Hendecasyllabus, continens sine interemptione
syllabas undecim, ut apparet in in Phalacro, et
Sapphico: pentasyllabus quo continet syllabas quinque,
ut in Iodico. Item a numero versuum, ut monos-
ticus, si unus est versus, distichon si duos versus
habeat, tritichon si quatuor, Octichon si sex, octo-
stichon si octo, decastichon si decem sint versus. Item

Item à Specifica carminū diuersitate, ut monachor,
quod unio genere constat. uig. Enchiridiana. Vi
teator, duobus generibus constari, ut Saffica ad Romi
com. Tricolor, id est triū generū carmen. Item à nu
mero recundi, ut distichon, qđo post recundum
uorsum ad primū genus redimus. Trichon, qđo
post quartum uersū fit regressio ad primū, et sic
de alijs. Sunt alia genera metrorum genero, quibz
breuitati consulens supercedendū duxi: accipite hęc
et quibus in speciali uniuscuiusq; natura indagandis
agendum erit.

De Carmine Exametro Cap: 11.

Exametrū Carmen inter omnia metra principem
obtinere locum, ita dictum apud Gręcos, quia sex pe
dum ictibus igitur metimur; Compositū igitur ex Hex,
id est, sex ^{pedibus} metror, id est, mensura quasi sex habens
mensuras; hoc idem apud nostros sonat; quod Enim
Gręci exametrū dicunt, Latini senariū uocant, quod
sex habeat dimensiones. Sit Exemplum

Arma, Viramq; cano Troijs, qui primus ab oris
Paradisū interea domus Omnipotentis Olympi
Cuius metra uaria circumferunt nomina, pater commune
quod.

quod est *ayamestru*; dicitur etiam *heroicum*, quia
 ut inquit *Manutius*, constat praecipue pro *heroo* qui
 est *Datylus*, sed verius est, quod habet *Omenis*, ob
 id dicitur *heroicum*, quia gesta *heroum* hominum, uirorum
 namq[ue] *salutem* continet, nimirum *Stercullii*, *Achillis*,
Alexandri &c. dicitur etiam *pythicum* carmen, ob hoc scribitur
 est, quod cum *Apollo* *pythone* *Serpentem* *Delphis*
 in *matris* *utero* *interfecturus* *arud* *intendere* -
Neole *loci*, uel *Nimpharum* *grotium* (ut scribit *Fabianus*
Strabo) cum hoc cum *primum* *composito* *carmine*
animarum uel *Pythiae* *fuisse* *dicitur* *putant* *nonnulli*.
 si, quia *videlicet* *tripadis* *oracula* *et* *Pythiae* *Apollinis*
responsa *exametri* *carminibus* *reddebantur*. Aduer-
 tendum est *quinta* *regione* *pondeus* *pedem* *legge* *regi-*
us *adhiberi*, *namq[ue]* *dicitur*. *Spondeicum* *carmen* *fit* *q[ui]*
per *poeticam* *licentiam*, *quod* *tauebis*, *nisi* *tantum* *feceris*
quartus, *si* *apud* *quos* *talis* *licentia* *regenti*. *raro*
occurrit, *nisi* *nisi* *in* *magnis* *operibus* *illorum* *Poeta-*
rum *qui* *extra* *omnem* *indidiam* *aleam* *positi* *sunt*
ut *apud* *Virg. lib. 3.*

Corua *uolatans* *obuestimus* *antennas*
 lib. 2 *constitit* *etq[ue]* *oculis* *Phigia* *agmina* *circumspexit*
 egl. 4 *chara* *deus* *Soboles* *magnus* *Jouis* *Incrementus*

Pro

pro melli uicula pro purpureo narciso
Ita utitur Poeta, ad rei gravitas et maiestas.
significat. cum ingror, aut trabe aliquid exprimit.

De poemate caput .11.

Cum Superiori capite de natura yametri
deq; nomenclatura dixerimus, id ad species paulatim
disponendas ad hoc quincipe dimorantes modo tran-
sundum est. Et quidem quod primis occurrit est.
Poema, quod nihil est aliud (ut vult Macrobius)
quod una mihi rei descriptio. Vt (ut inquit Hora-
tius) est una mihi actio. dicitur. una mihi descriptio,
ne ad historia confundi videatur. quae non modo
sed plura respicit, nec eiusdem sed diversi temporis.
gesta recenset. duplex igitur poematis genus assignari
simplex namque, aliud mixtum. Simplex poema
aliud dicitur quo narratione simplici Poeta tantum
vel factum narrat vel facinus extollit. Habes exem-
plum in Bencio de quinq; Martiribus in Hiero-
nimo Prosa de Christi. vita.

Mixtum Poema dicitur. quo modo Poeta modo
alij sermonem inserunt, cumq; tota poematis actio
et diversis diversorum modis dicitur. Geographia
sunt

sunt Maronis *Enide*, et *Homericæ Iliadæ*. Circa
poemata (sive *hæc* *docti* *alloquor*) nonnulla sunt ui-
tanda, primò nullatenus profana diuinis interenda
fuerunt item, de deo sacris agit. summopere sunt
fabulæ; rei quippè diuine, et potè summæ ueritati-
inmixte, non à fabulosis ueris sacramentis emendi-
care ueritatem sed eandem quæ in te continent debent
aspicere. Præterea nauquaquid fallaces inuocandi *Dei*
aut *Deæ*, nunquid circuitus aut gratias extra choros
ut aiunt, dandi; non etiã ex profanis *fortibus* hauri-
tus hauriendi, sed et ut ipsi sacre sub quibus dultibus
delictis non spernenda, largi effereq; suppeditent

De sententiis cap. 13.

Metronum omniũ, quæ in *facem* exeunt duo
sunt genera. Alterũ quod ex proprijs *arbitrijs* uerbi
alterũ, quod ex alienis efficit. Porro, hoc quod ex
alienis est distingui solet, uel enim aliorũ *sententijs*
ad propriũ accommodamus metra, uel aliena metra ad
nostra profelendas *sententijs*, assumimus. Postemur
hoc metri genus ad *sententijs* gestinet. Et igitur
sententijs, et habet *Augustinus*, uarijs de locis sensibusq;
diuersis *collegta* *Carminis* *structura* itaut in unum
uersum

versum coherant, aut exi duo, aut integer unus-
cum dimidio sequenti, non aliter ac fietur ex diuer-
sissimis lapidibus egregie peragit opus, et simulachrum
aliquod fingit. Sic nam ex uarijs, uel Maronis, uel
alterius cuiuscumque carminibus, quae ad rem nostram fa-
ciunt excerpere, unamque scilicet partem operis efformare
possumus. Attamen aduertendum est, dum numquam
uersus iunctim esse locandos, nec uero una serie inte-
rendos ridiculum est. Sed ex eos duos, uel unum inte-
grum, uel eum integro, medijs coniungi posse, quod fi-
eri poterit, cauendum est, ut ea, quae ipsum antea nato
potius, quae quaesita ad eum solum uideantur. Sensus
etiam, si diuersi in unum congruant; aliena, nec inter-
sueant, adducta, nec uim uerarguant; densa ne nimi-
um protuberent; huiusmodi tamen nequaquam pateant.
Centones scribere nonnulli, apud Cicero, Lucio, apud
Latinos probat Falconia, et Ausonius; recentior uero
Julius Capitolinus, ex quo potius exempla, quae infra pate-
bunt, derumpimus.

Centuli Capitolini oratio ad Deum.

- An. 2015. Salus sancte Parens summi regnator Olympi
An. 2 et 6. quem primi colimus ceterosque potentem
An. 1, et 12. semper honoris nomenque tuum tua magna uoluntate

En. 1. 1.

En. 6. 8.

En. 2. 6.

En. 1. 4.

En. 1. 3.

Geo. 1. en. 4.

En. 6. 2.

En. 2.

En. 3. et eo

ep. 5.

ep. 8. 4.

ep. 3.

ep. 1.

ep. 3. 12.

ep. 4. 11.

ep. 12.

ep. 9.

ep. 3. 12.

Angeris sine fine tuas laudesq; marebant

dona laborante Cerenti noctesq; diesq;

da deinde auxilioq; leues quascunq; labori

debita emit notho; iam fas est parere genti

no tua progenis; atq; hęc exempla sequitur

atq; idem casus miseris succurre disco

nec segnem patiēre animū tentare pigrando

erige me his inuicte mali; hęc omnia firma.

Eiusdem de Bombarda Canto

Tuo motem hanc Musq; qui nobis gubnat

unde noua ingressus horū experientia cepit

sternere cęde uiros, et magna cingere et ubiq;

laborū ingenisq; opus, que machina belli

modū horrendū ingens armata chimera

triste malum, quo non aliud uelocius ullum

tormenti genus et memoranda inuenta magis

Germani in lacem Angij; emissa tenerris

que regio interris quę hunc tū babara mor

attulit ipsa uinis id rebus dofferit unū

feruet opus spiritū animis ignobile uulgu

in medias acies audeat se cędere pugna

audeat adire uirū, et cęco contendere Marte

tristis, aut ullis modū uisit oia late-

- Er. 7. 12. Isthiferas aperit fauces opera oia rampit
 Ger. li. 3. Continuoq; audivit ubi subita flama metallis
 En. v. 6. nutrimenta dedit, rapuitq; in fomite uires
 En. 6. spiritus intus alit totosq; infusa per artus
 En. 8. 12. ignea rima micant partes rimati. agestas
 En. 3. 12. nec mora fortinus uastis ad uiribus exit
 En. 12. l. 1. Solvens et celere incognita transiit aura
 Hor. 3. 9. Mare loco nesit fomitas recludere canoro
 Gf. 2. 12. terrifico seiet, let circa loca sulfura famat
 E. 2. l. 4. trite migniterid memoraanda inuenta magniti
 E. 3. Sed fugite o miser, uastosq; immergeite porto
 En. 2. 4. mestrud horrendu igent donu giciale Minerus

De Galloca Cap. 14.

Elogia propria nois Ethiq.
 mologia peripeta, non ita aliud quã reuã parteraliuã
 sermacinacio quamuis latiori significatione quãdã alio
 rã etiã est accomodata loquutio. Unde iuxta diuersa
 rã reuã materias, diuersas etiã eglorandã species -
 quã nonnullis nec infimi nois Poetas ugerit. Quã
 dã ad Pastores pertinet, quia tñ in illis colloquutio
 nibus huius muneris, uel dicta, uel gata memoran-
 tur hã Eglorã parterales nuncupant. aliã uero
 rã.

alij uenatorum species referentes, quos huius artis
sunt propria expriment, et dicuntur uenatorij, nonnulli
quia magis sunt agricolis accommodati, aratorij uo-
cantur. Tandem alij piscatorij sunt appellati quia
muneris piscatorij materia in se continet. Epilogos
autem omnis, uel in singulis narratione conscribitur
in mutua sermocinatione deorum uel sanctorum continetur.
fitque quo uel forte uel concilio duobus uel uel ad
ripam fluminis uel ad arboris arborum conueniunt, et
per emulationem exortati siue pastoris siue aratoris
siue uenatoris siue citra piscatoris personam assumunt
sermonem inserunt de illa uidelicet materia cuius est
persona quod referunt, et representant. posterioris Epilogi
exemplum quod in mutua sermocinatione conscribitur
tis suggerit Maro, priore quod simul et inuicem
alterius huius exemplum ad iudicium

Epilogus quod scribitur. Cronis cuius obitus
Dolorat Sincerus Pastor
Pauca sub aestiuo studebat sole Cicada
et grauis auricornis faucebat longus arctis
Cum Sincerus aquis quartaria prata requirens
festus ubi ombifero uicereet tegmine solens
hic deo felici distantes lacte capelle

Agla per herbosas tendebant parua ripas
Desit et hirsuta deo capta figura ramo
Et uada dulcissimo perterrita unda suscitato
labitis in somno feruunt in gramine corpus
gaulatim loquat, nec ois bene lumine somno,
Concipit in hylis pastor eis protinus aures
uox inopina cauas tibi resonabilis equo
concutit, abruptis, que nuper funere Chroni
ingemit inoigno, et subito loquit ille sinistres
alluat in cubita, cupidasq; ad singula tendit
aures, cum suis, crudelia fata sodalis
causit, si effuso galleria sanguine membra
concidit exanimis fluctibus, repperit anhelo
ora diu parat, longo tandem posse tempore fatetur
Cequit aboy terris, quod iam mors linquit in auid
aut queis dita manus non injicit auras vagaces
tu mater, edii, tu raptae matribus agnos
nec parciis Senio, nec parciis spua iuuentas
sic ha sic nobilia populares, tuusq; honores
spudda sic tenera, Charo Pastore, sagellas
sic iudore greges, sic huc nos Chronide priuas
Chronide nos priuas, crudelis Chronide ab illo
Chronide quib; crebro nobis modo nuper in alui

Joleo qualem fundebat melle loquellas
nunc adeo peritura negat, nunc vivere cunctis
illius in bibula ueligia luctat arena
nunc inter salices, nunc inter amina requirens
non audiri repetebat nomen amici
et uoluit sentire adhuc Chroni, agnoscere Chroni
et quid ades? clamat nunc oculosque tueri
se putat amplexuram ferens, amplexuram
mor ubi se falsa deceptus in imagine sentit:
tunc demum extinctis miseranda morte sodales
ingemit, et lacrimis uicem impredientibus inquit,
ergo si qua mei uox tangit cura doloris
fugete o mecum colles, fugete quernus
In quo Pastores sectamur gaudia ruris
In quo longinquos straximus magalia in anno
ora terribili mors summa diripit hora
hæc ait, et facta rauit de fronte cornos
et naua de tristi sibi nectit lecta cupressu
tunc salamos fago lugens uinorum senora
suspendit ac tali reperadidit ore
o mea perpetuo pendebit filula ramo
sæ læti ualeant cantus ualeantque chore:
et ualeant festi iudi uersusque Jocosi.

Incipe funereas mecum filomela querellas
Nam non purpureis depingat floribus arua
Iste novo sanguine dicitur. fugibus stas
nigra per insuetos consurgant lilia campos
Et pro cadenti nigro del terra liquetud

Incipe funereas mecum filomela querellas
sic Apis sic hyblis peritus iam floribus orna
liuida pro fauo producat molle uenena
det spinas sine terra rois, sine grammine praes
lit: sine flore niger, seu sit sine fronde cingressus

Incipe funereas mecum filomela querellas -
sistite id uini rapidos, iam sistite uertens
fluminaq; in lacrimas subito prostrate quentes
hucq; meis recinent, responde questibus equo
Mesthaq; per raucas gemina iuguria ualles

Incipe funereas mecum Philomela querellas
dehincq; felicit condidit solatia raris

Et non insauti Pastori magna uoluptas
lugete o mecum peccata lugete capelle
Hic ait, et finem fecit mox ille canendi
sed non legendi: infelix sine chronide Pastor
uenit in arrugta regem et mox lilia deslens
et nigra uiclas spargens mesthaq; facinor

tala sub inciso conserpsit collicae carmen
Atque facies in syluis Chronis uere notus Iberis
gloria Pastoris quondam dulcisq; utlagras
nunc gemitus latus et mishi causa doloris

Exemplum eulogiae mixtae

- Melibus Coridon, Despici, Alexii, Menalca, Titulus
Melib.
Tudendus queni tudendus estentid. euan
Saltando o Pueni Saltando robora crescant
Alex. at Melibee tibi cur verbum deficiat unum
Melib. die. o. Alexi. ualuit fortiter sua quemq; uoluntas
Alex. Cenandum queni dixisset o Melibee
cena mihi tantum mihi cena, et robur, et etas
Tit. Huc omnes procite foras, quis uoce, quis arte
ad numeros Cytheramq; ualut Corij quis Alexim amant
ad choreas que Cena Juaat cui tibia sordet
Alex. talia uoce loqui Coridon melionibus audes
Menal. Incipe parae, quer uoces imitaber Chordis
nos illum carimus, quo Titulus hospite gaudet
nos illum choreis, in amica hie secula uocamus
Melib. audiat ille suos hinc usq; ad sidera notus
formosi geconie ductor formosior ipse -

Coni. Dulce sopor fessis uernante in gramini herba
Dulciteret nobis modo uelle quiete campis
Dulci leuare sitim saliente in fonte per gressus
Dulcius est pectori tua uerba audire silenti
Alig. an qui quid nobis tali sit munere maius
dicere te nostri magnus quod ruris honorem
Men. ipse etate fuit cantari dignus in omni
innumeri alij ueniunt tunc laudibus amari
Tit. si taceant omnes dicent tibi carmina reges
ipse te salices, ipsa te arbuta sonabunt

De satyris Cap. 15.

Inter meretricia genera, unum est male iocum
et ad carpendum improborum, proborumque hominum
mores accommodatum. Primo apud Romanos fuit in
uentum, apud quos satyra dicebatur, sic dicta a sa-
tyris qui in scenis ridiculas, ac iocosas proponebant
rei, inde qui in firmine sales, ac cinere aliorum
que dicta uel facta carpere uidentur. satyricus loqui di-
cuntur. Nonnulli satyram dici uidentur a satyris
sance, que referta uarijs multijsque primitijs in
sacris Cereis inferabantur, et a copia et saturitate
rei satyra uocabatur. Alij satyram dictam putant

à lege satyra, que uno rogatu multa simul congre-
debat et genus hoc metri, unde deo carpit hominem
aliquos in loco vitiosum damnans, omnes, quos quos
vitio irretitos agnoscit, carere videtur. Unde à De-
nisio sic definit. satyra est ceteri generis ex variis
rebus conditum; vel satyra est lex ex multis alijs
gibus refecta. Tandem satyra genus parvum est,
ubi multorum carpitur. moris vitiosa vita damnata
Avertendum est, in quocumque metri genere satyricas
pote carmina condere; unde quodlibet carmen in
quo quisquam corrigat. satyricum nuncupat. Sed im-
prie, progre tamén ad exametrum satyra reuocatur
nullus enim, vel pergaueso uerbes Doctas, qui in
alio metri genere satyras condiderunt, nullas habet
determinatos uersus, nullis ascribitur numeri, sed
tantis, qui edere potest, quantum materia sufficiet
Exempla inuenies apud Iuuenalem

De Achrostichide cap. 16.

Inuentum est hoc metri genus ad uiros quos
liberos exhortandos, quamuis ad dedecus nonnullis
satyrici hoc metri sint abusi. Et igitur, acrostichum
quoddam compositionis genus tali carminis artificiosa
serie

25

serie digitorum, ut illius nomen cuiuscumq; sit in
 aude, uel anticipationem, uel semel, uel saepius uel in piinci-
 pio cuiuscumq; uersas, siue ita in fine, uel in medio legatur
 cuiuscumq; metri structura, in primis debet esse breuis-
 sima sententia ^{circum} scripta, non amplius, quod excipit nomen
 cui inscribitur diffusa, & par ut aucta. Ac tandem
 unico conceptu terminata iuxta diuersarum figurarum
 structuram solit esse diuersa Acrostichia positio
 Alij enim in plano hoc metrum affingunt nomini qd
 inscriptio, uel positio in primis litteris in quibus in-
 chatur uersas, uel in illis, quae totius carminis dictiones
 inchoant, terminantibus tuncq; inchoans nomen metrum
 prae continet. Alij Acrostichum in sphaerico formant
 eadem nomini serie in farnine seruata ac in plano
 et haec Acrostichi positio longe pulchrior est. Alij aliter
 inueniunt formas, et figuras uenustas, & satis, et his tri-
 ue subiectis imitantur.

Acrostichus in plano

J. dicit in signis, tellus ditione maeriet

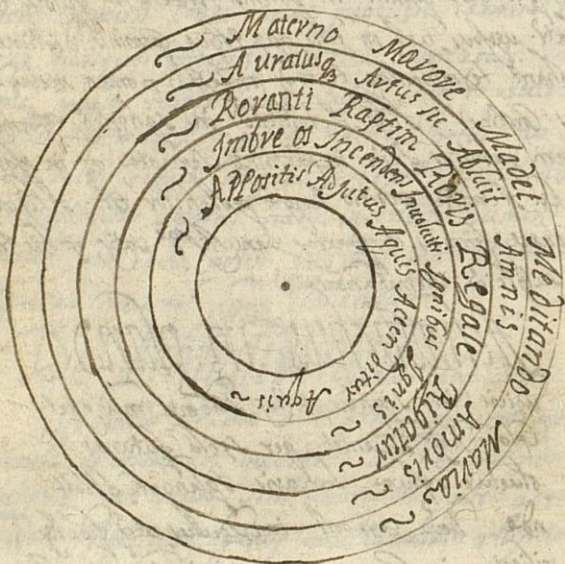
S. glo Reg adueniet, per secula futurus

S. oblectur exult, saharis splendor obibit

V. nde Deu cernent, in excubis atq; fidely

S. ciliect in farnem praesens, ut Iudicet orbem

Materno	Merore	Madet	Meditando	Maria
Auratusq.	Attusie	Abuit	Amnis	Amoris
Roranti	Raptim	Roris	Regale	Rigat.
Imbre o	Incedens	Inuoluit.	Imbrisy	Ignis
Appositis	Adjutus	Aquis	Accendit.	Arbor



De Enigmate Cap. 17.

Enigma, quod graeco nomine deditur
quod obscure loquor, origine dicitur ab oppidis Ethnicorum
Conuiciis, in quibus solita erat velata questio proponi et lra-
ferri (ideo a Quintiliano velata questio dicitur) quam quibus
uiset plus alii bibere donabatur, qui ignorasset, amarum hau-
rire poculum coquebatur. varie definitur Enigma a aliqui-
bus obscura sententia per obscuram rem. Similitudinem dicitur
a Suida dubia oratio rem notam ambagibus tegens exponi-
tur. a Diomede Confusa sententia per incredibilia fertur.
ab alijs tandem aliter definitur: in hoc uno conueniunt
omnes, Confusum esse sermonem. huiusmodi solet genus Enigmati
signari: Unde est elementale quod in elementis tantum
conspicitur, et obscuritatem in litteris inuoluentis quiddam intendi-
tur per elementa et litteras significat. 1.^m est verbale cuius
caligo tota in ~~illis~~ uerbis, Similitudine, et nominibus equiuocis
est sita. 2.^m Enigmati Genus est reale, seu materiale. sic
dicitur quia non in litteris ut 1.^m, neque in uocibus ut 2.^m sed
in rebus ueris, ac realibus. quam obrem 1.^a quia obscuritas talis
in elementis et litteris. 2.^a quia in uocibus et uerbis. 3.^a quia
in rebus et materia. hoc tunc enigma dicitur ex his subiciat.

Primi Generis Exemplum

Dimidiis lunę, Luna cum principe domus
postulat a nobis diu. ^{nu.} Conditor orbis
2^o Genij Exemplum

intelligi
Cor

Vir non bis percussit auem nec auem inque cadente
Ligno non ligno ut agide hunc nec rege lapillus
3^o Genij Exemplum

intelligi
Crun:
cum uerpeti:
lignam, fru:
La, pumicem

Mater me genuit, que eadem mox gignit ex me
De Carmine Pentametro. cap 28

intelligi
aq. in
Mue et ni:
uaminaque

Methon dicitur propriè perspecta materia, varias, quas sibi adiungit
species protulimus; proxime nobis seorsum spectantem proponit pen:
tametri. qui uerby idco ita dicitur a verbo greco pente id est
quinque, et methon id est Metonura, a quinque pedibus Cor:
tal, et totidem mensuras habet utaque Ouidius
arte lauey Curry arte regendy amor

Qui uerby quinque pedibus, factus quatuor integris, et Coridus:
by ex quibus componitur quintus. desinit pentameter ueniy:
tissimi indicatione syllaba, ut Ouidianus illud

nil nisi cum spinis gramen habebit ager
in trisyllaba aut tetrasyllaba in sillabam duriter in pentasyl:
labam aut hec asillabam, durissime in monosyllaba in:
tolerabiliter desinit. unum de Angulis afferat exemplum
huius sit penibus nota fides animi
interdicta mihi cornitur Italia

Catullus
Naso

Contactu nulli ante cupidini bey Propositiu
Protinus ingentes sunt inimicie. Martialis
aut facta hec arte dictaq; factaq; sunt. Catullus
tolerabiliora in fine duo monosyllaba quod si gredat ly.
naloghe uenustate preterit, utiq; dat Ouidius de me.^m

premia studio consequar ista sal est
et solum constans in leuitate sua est.

nulla est compositionis qm, qd ex pentametris sibi liquide
constat, ab eterno preunte hexametro in varias metror. pe:
cies soluitur. hinc elegia, Neria, Epigramma, anagramma
Epitaphium, et Epitaphium de quibus in partibus dicemus

De Elegia cap. 19.

Elegia, a quo potissimum cepit exordium incertum est
inquit Horatius: quam qd tradiderint nonnulli Theocle-
quenda qm Elegos fuisse et Euripem. nec minus nomen dubium
est quam inuentum. quidam n. a uerbo Greco Elegos, Elegia dicta
putant sumpto a Comiserationibus nomine ob qd Elegos mi-
serabile dixit Horatius. alij ab aue querula et nocturna
traxisse nomen affirmant, quod ululam uocamus. cum qd
hoc semper uideatur hanc aue imitare, ab illa desumptio-
mine Elegia dicitur. aliter uult exponi didimus, ait n.
eue Elegia instrumentum lugubre ad Comiserationes
aptissimum

aptissimus. sit undecumque nomen exceptus: Elegia
nil est aliud, quod lugubris inflictiis tristibus sermo de:
ploratio. Elegia p. non nisi luctus, et que rimoniae claud:
bant: translatu postea versus a tristibus ad letum in luctuo:
si, ad alia longe diuersissima, ad plausu videlicet gratu:
latione, cohortatione, fabula, et historia: tum sine
ulla vera imitatione, tum sine ullo certo imitatore.

Elegiae partes duae sunt, expositio et clausula princeps
exponitur. i. animi affectus, modo seruidigo loquendo, modo
cum altero sermocinando. deinde orce teles filii dabitur:
piter et sine cum initio coherent, tota Elegiae serie cau:
ditur. Elegiae fluxus debet esse candidus, molli, nitidus,
ingenuus, cultus, affectibus anxius, non conquisiti, fabulii
obscurus, sed rotundus, clarus. Sententia perspicuus. Excla:
mationes in initio amat apostrophe in fine, repetitio:
ne in medio, ut sic legentis mentes accendat, motus exi:
tel animos inflectat. mirum. n. est quantum delectet
et alluciat Elegia, si formas omnes dicendi in ea concu:
rant: quas meminit Prudius hoc uno venustissimo diuinitate
forma decens vestis tenuissima vultus amanti
in pedibus vitium, causae decoris erit.

Elegiae exemplum de B. M. Maria
lena ad sepul. xpti dñi
ut Maria

Ut Maria infelix, marmor. Conspexit inane
Sensit et extincti Corp^{is} ab^{esse} Dei
illicet ingenti mente percussa dolore
Causa Super tumuli Concidit exanimis
inde simul sensus aliquid menti q^{ue} recepit
Sedit ut Effigies saxea saxa Super
morte premit nodatos mitra Capillo
Et Jacet impresso Candida mitra pedes
non humeros populum non pectora velat amictus
ante ipsos fluctant, hec quoq^{ue} sagitta pedes
Vdo Alabastris solo tyriis effundentia nardum
Voluuntur diues proteriturq^{ue} liquor,
Sed non illa vicem mitis non curat amictus
non populi, aut nardi non memoria sui est
icta dolore furit toto sed pectore Iesu
toto animo tata perditam mente petit
O quoties vacui res petens orba Sepulchri
Saxa nouis genuit saucia vulnerib^{us}?
O quoties vacua tonanti questibus curas
implorat aperuit verba parata dolor
ergo (quod reliquum est) imo suspiria ducens
pectore singultus ore sonante Ciel
et palmis palmas, et quibus pectora gangens
dilaceratq^{ue}.

dilaceratq; Comas dilaceratq; genas
at simul effusus lachrymis dolens & resolutus
inuentq; suos frigida lingua sonos
ingemit et celo surgentia lumina altu
attollens, mentis vocibus antra replet.
Cruetiles homines, tamat, crudelia saxa
Cruellem demens sequoq; ipse vocat
interea seip inclinans, introspicit antrum
et lustrat madidq; omnia luminib;
Ecce duos Iuvenes in veste torosa
qui flentem roseo quid gemat ore rogant
Congemita illa graui pectus labefacta dolore
erigit aduerso lumina, mensa solo
non illas tangunt vultus oculiq; nitentes
non species, nam vox alitit etherea
vno mente petit Iesu, vnum querit Iesum
hunc urget lacrimis, hunc queri vnda vocat
Iam Iesu Iesu antra sonant, responsat Iesum
vally, et exoptato iactat in astra sonos
abi misera et Dominus veia est audire vocante
dum vox notat dei Credula in aure sonat
quinetiam interdus fallaci ab imagine capta
c quod madidq; oculis subji cit lacrimas
dum ipsum petit aut tenues amplectitur aura
aut saxa, aut rigide rodora sua Crucis
verum ubi se salu sentit sub imagine facta
addit amor lachrymas ingemita habetq; faces

illa autem merens viduogq; affixa sepulchro
tota ablit in querens tota ablit in lacrimas

De nenia Cap 10

Quamq; origo q^a et vetus institutio, nulla distinctio:
nem Elegia inter et nenia, ediderit usus t^r et assidua Docta:
sed sententia diuersitatem inuenit: licet in materia conue:
niant tristi videlicet, et lugubri; forma t^r et ordine discrimi:
nantur; quippe luctus, qui in Quocunq; Casu. s. infelici euen:
tu fiebat a Veteribus nuncupabatur. nenia v^o longe aliter
accipienda est erat. n. Cord defuncto Corpore deploratio: an:
siquitus. n. et propinquus praeibat unus qui defuncti me:
moriam lugubri Carmine celebraret. hoc. metror. in scriptis
est diuersa materia diuersissima. Elegie. n. dactura quilibet
vel infelix quilibet euentus materialis praebet lacrimar. ne:
que vero Corpus defuncti et exanime Cadaver qd praesens ha:
bet lacrimas dat querellas submini trat. hic memorari
soler ~~remedia, heroga gesta, pia facta, et pita~~ ^{remedia, heroga gesta, pia facta, et pita} fauorosa
facta Trophaea et alia que dolor internus, et vehemens
affectus solet suggerere. huc vetus nenia instituta, ab
Pontano, Iouini ~~ab~~ teste usus. s. abusus nenia vocem adnu:
tricia Cantilenas aduxi, sic dictas, ut opinor, a Cantumculis,
quasnectere nutrices solent nectere, ut plentid infantulor.

Lacrimas, et dormire facient.

neque exemplum

has ergo luciolus mammas, hęc ubera seruo

dextera mamma tua est ipsa sinistra mea est
Siquis tibi sed luciolus: mutare licet
ipsa sinistra tua est dextera mamma mea est

utraq; sed potius tua sit iam desine flere
desine dextera tua est, mamma sinistra tua est
visit luciolus mammamq; utraq; momordit
tunc meas mammas crudelis tu ne meas.

Iam quid; que dico meas: nec Candide sequi

hec atq; illa tua est utraq; mama tua est
nunc luci, nunc suge ambas nequius malus illas
auferat, et pauca scit reconde sinu

alia

Puppe meus pupille meus Completere Matrem
inq; tuos propera pupule chare sim

Puppe ~~et~~ bone en taga chare tuas mi pupule mamam
pupule belle meus, bellule puppe meus

Suge, Cand tibi neniola, ne nenia non te
nate tibi nota est nenia neniola!

puppe meus puppi te meus, ne nenianonne
nate tibi nota est nenia neniola

Belle meus mellite meus: ne nenia non ne
nota tibi nota est, nenia neniola
Lomniculus tibi iam lajis obrepit ocellis

Dum tibi

dum tibi nate placet nezia nota nimis
quippe meus dormire natus ne nezia manu
dat noctem nato nezia somniferam

De Epigramate cap. 21.

Epigramma, quod Latine in scriptis dicitur, breue est
compositionis Genus, cum simplici cuiuspiam rei. s. persone,
s. facti indicatione à quibusdam propositis nouis aliquid
et inopinatum deducens. duæ sunt Epigramatis partes,
expositio et clausula, quod e. d. agentis de Elegia inuimus
expositio assumitur. s. are ipsa. Pa. simili. s. ab exemplo.
clausula fit. s. graui, et arguta sententia posita. s. compara:
ratione maior, minor, aut paritas adhibita. Epigramatis
virtutes peculiare sunt breuitas, et argutio: breue erit si
ternis, ternis, quaternis, quinis sumis distichis constat quod.
uis emonostichon apud Martialem, et longiora alia inue:
niantur. arguta erit si inexpectata. s. et contraria expecta:
tioni conclusionem finiatur: breuitas est velut materia, et
et quasi corpus Epigramatis, argutia vltima forma et qua:
si aetna, que tota in cauda consistit. Caute oino ab in:
sultis, et ineptis quibusdam; cuiusmodi recentior videtur
multa; quorum vix, si est vlla, in p. inuiniatur versus
perficitur in 2. do, in reliquis v. idem repetere necesse
est. hæc non verum Epigramatis facient, sed mentitum
et umbratile

et umbratilem preesertim diximus. triplex est epigramatum
Genus, altiloquium humile et mediū: quod alij nominis
Effertur, narratiuum videlicet, ad alij poeta loquitur.
Dramaticū, alij personę inducuntur: mixtū. i. mediū
Cum parti poeta loquitur, partē interseduntur. in quocū-
q. hōgenere sunt epigramata quę ad mollia tenu-
ra, laxia, et affectus continentia quor. efficaciam est
nullam efficaciam habere. huiusmodi sunt plura Catu-
lli. alia contra Vruidā uegeta, acia, amara lenta,
obiurgatoria, et maledica, qualia Martialis. a
quibus tamquā ab obrenis fontibus haudquāquam no-
bis exempla sunt horrenda, sed a recentioribus, et reliquis
vix vix et limpidissimis, et perennis vidualis.

Epigr^a narratiuum de S^{to} Alexi
Ceca dolore parens in Alexi quirit Alexim
et non amissas perdita lugeat ope
Dum videt ardeat, pauca teneo dolorem
vera que nutantem fallit imago fidem
Quid faciat? ad alne domo? vertiget in orbem?
veset? at hec equi cauia doloris erunt
o amor et qui te tecum neget, improba Mater
non credit nata q̄s videt esse suum

Epigr^a dramaticū de Ag^o ad Ag^o in horto
huc ades o Iuuenis manantem sanguinis imbre
Ecce

exige ad hoc venit fortiter iste Calix
Exige, et sermo refer hęc mandata parenti
Sunt pater, hęc nati pignora certa tui
Statq; moi, immerita semis effundere vitam
non quog; fururus, si placui set erat
est tamen interea missas pater exige guttas
Stas tibi quod reliquum est sanguinis ille dabit
Alitudo mixtum de illi. ^{Verbo} ^{Imitatione}
vix homines insigni simile sibi finxerat arte
Cum subito est hominis factus amos. ^{Seu}
Ut tamen aduerso fugientem vidit amorem
qualis precipites dum rotat amnis aquas
Quid faciam, dixit quatenus mihi Iungere vnus,
Ex oculis toties euolat iste mors.
an perimam? est hominis nimis succendor amore
an sequar? at fugiet quo magis ipse sequar
haud sequar, haud perimam, ne de mihi subtrahat vnquam
neue vnde fugiat mox erit ipse ^{Seu}
alia circumspectis ingenio ^{egor.} ^{studium} et ^{peritiam}
labore inuenta que venustate et argutia, longe super-
riora antecesserunt, et sunt Leoninum, serpentina, reu-
quid, et echinid. De his in particulari
Leoninum ^{epig.} ^{ma} est in quo voces ita sunt communes
vtrique

ut hinc veni ut ad Carthana pavin inquirere sequenti vi.
desinet exempla.

ut canis } indyluis } venator } et omne } fuerit }
sic lupus } depit } et omne } vorat }
Serpentibus quod instar serpentis per arbus, nodos, incendia
Solel e. ad dicit hoc effig. articulatus, q. dictiones inse
ipis diuisis, dictionibus, hinc finitij correspondent. ali:
quando verby nomina, aliq. nominibus verby: ut illud
Pastor, arator, equus, pavi, colui, superavi.
Capras, rux, hory, pordi, lignu, manu
reciprocam dicitur, quia eor ordine partibz positij
sicuti ab initio ad finem sic a fine ad initium
fitur idem imutatis dictionibus retro. Citoq. legendo
semper inhoru euadit effig.

precipiti modo qd decurret tramite flumen
tempore consumptis. Ita cito deficiet
ordine retrogrado. sic leges

deficiet cito iam consumptis tempore flumen
tramite decurret quod modo precipiti

quoridda t. ingenio factu est ut legenda una
referatur species nempe laudij. relendo contra:
na facies appareat nempe vituperij. ut

Laud tua non tua fraus virtus non copia reru
Teandae tefellit hoc decus eximius

retrahendo ordine vituperat.

Quintus decem hoc fecit se scandore rex.

Copia non virtus, fraus tua non tua laus

quem modum circumferunt et tam operosa virtute
elementa recurrant, tam ingeniosa ut non ad quicquam
quod a Demone fuerint inuenta. Sic est illud

Signa te Aqua tempore me tangit et angit

Roma tibi subito motibus ibit antea

De Echo re. Cap. 22

Echid egit. illud est in quo respondente inducing.

Et vnde suavitatem tam precipue quod est amoris. s. doloris
affectibus imitatur, ut est illud Catulli multa laborato
Argento multa arte, multo labore, sed nullo pudore, idcirco
initium tantummodo separata

quidam clamor. amor. quidam talis sermo. vnde
nonnulli voluerunt unica et formali syllaba Echo, separata
Circumpecte sequi sunt: quanto namque plures, tanto
acutius, ut in his dictionibus. Vnde est. faule aue. mago
agnus, plaustra, audis, aeris, et; maximus, imus;
Geminis, mina. serpe, hospes; fuit, vnde. Clamores carum;
Vnde Echo fuit; s. in principio. s. in medio. s. infra.

Echo in initio

et qui in hoc tumulo sibi est diuallus? Baptista
ista tenet tantis parvula tumida viris
in medio

hic Jacet Hirsang fuerat qui ridiculus mihi
in fine

dic mihi nimpha cuius habitusque vallibus echis
semicafer, Faunus, Cur ita leamur? amat
que tamen illa fuit cuius malis amor
diuitis hanc Codri filia dicitur ai

est opulenta quidem sed turpibus obrita rugis
debut hanc triformi ducere Janus, anus
Candida me vero Phaumanitias vril amantem

Cuius forma decens, ut generosa, rosa
Cuius amor flagro: sed sic reuerentibus flecto
que res ergo graues sunt in amoris more,
ver est conueniens blandis et amoribus aptus
Vere nouo sponsum me fore reij. erij

De anagrammate Cap 23

Anagramma quod est mihi, quo sententionis quid est
argutus deprehendimus ex illius nomine quem lau-
dare intendimus: solet autem multi in odium effingi,
primo nominis allusione, ut Maria, et Marisa tra-
ducto acenta, et virginem significat, et ad pelagus
alludit &

alludit 2^o nominis diuisione ut illud de Craymo, Craymo
Craymus, Rothherodamus, rodens mus. 3^o litterar. inuersione:
ut illud de Bellarmino Card. Robertus Bellarminus:
Tu nobis Marcellus eris. difficilimum est anagr.^{ma} si fiat
ut par sit: debet. n. esse argutum, peripicuum et sententio:
suis, ideoq. Concedi solet poetis, ut una, duasue litteras im:
mutet, non t. n. plures; que litterar. mutatio non sic est
facienda ut binas assumere totidem reppuere liceat sed
.i. h. y. t. illi uti duabus: ceterum esse quatuor litterar.
abuti. reliqua in anagramata ad epigr.^{mas} Int. Comunes

De epitaphis et cenotaphis Cap 24

quemamodum ad heroul laudes inuicita propaganda
antiquitas inuenit epigr.^{ma} ita ad eadem post mortem
epitaphia sunt inuenta. que sepulchris insculpi ubi
ossa humantur, mor erat in qua epitaphi supt.^{ma}
in inscriptione, persone, laus, Genus, patria, et facta bre:
uiter memorantur. fitq. t. simpl.^{te} Carmine. i. altero
sermone in modo dialogi. unu. i. alteru supponat epito

Piomei Epitaphium

hec tibi Piomes domuy et eterna sepulto
parua quidem Ino Plamen acta ho
dex ubi parat poteras concurrere in armis
nunc Pallamedeo vltuy ab ongue dacey
fili a

filia tuq; tantum fuerant. Subtilia vitz
neret ea ut speculi detrib; una soror
setamen ut tenuis discipit forfice lanam
hecque vix potuit filia videre scidit.

Cenotaphius idem ferme est ac epitaphius diffe-
runt in eo qd; epitaphius ibi ponitur ubi sunt ossa, Ceno-
taphius v.° tumulo in illis memoria crepto inscribitur. *Altere*
de Cenotaphio, nunc de Ode

De Ode Cap 25

od est Carmen est Constant aut uno, aut plurib; versibus:
nub; qnra autem versus dicuntur cola. unde si de
uno solo qnre versus fiat, dicitur monocolon, si duob; dicib;
sticy autem quoadyq; p. m. qnra Carminis reuertamur, di-
citur Strophe, si post duos distichos ad p. m. qnra dicitur tri-
stichos, si post tri-
stichos, ut videre est apud Pindarum, et Hora:
tud, qui hui; ody; odar. qnra; vni sunt. difert ab Elegia qd;
fractat de reb; letis et iucundis: sed adeis species de eadem

De speciebus Odar. Cap 26

De Carmin. Olymnicis
Carmen Olymnicis constat 3. pedibus, pri. spondeo, reli-
quy dactily, ut est illud Boetij de Consolat. philolog. hui;
lib. 1. metro. 6.

Cum phœbivadiis grauo
Cantcri Lydy intēluat

De aelisygiado

hoc gng sic dictum ab Aelisygiadeo, constat quatuor pedibus
p.^o spondeo duobus Coriambis. deinde ultimo per ychiu. s. p.^o
spondeo, deinde dactilo, postea quatuor et tandem duobus dactily:
ut illud Boet. de Com. philosp. lib. 2. meto. 2.

si quantas rapidi flatibus incitus
aut quod se missis edita noctibus
de Adonico

huic t^m constat dacti. et spon. ut Boet. lib. de Com. p^o meto. 7.
nubibus astris
condita nullis
fundere possunt
sidera nullis

De Phaleuco

hoc gng a Phaleuco dictus. s. hendecasyllabum, id est undecim
syllabarum, constat s.^o pedibus p.^o spondeo, 2.^o dactilo. 3.^o spon.
spon. trocheij. s. Choriij ut Boet. lib. 1. meto. 4.

qui qui Composito serenus quo
factus ~~superbus~~ dedit superbus
fortunaq. tuens utramq. rectus
vincit potuit tenere vultum

De Pherecratio

Versus Pherecratius constat 3.^o pedibus p.^o spondeo 2.^o bac:

3.^o Spondeo ut Boet. de Consol. metro. 3.

Celo Lydera fulgent
pontis vertit arenas

De anapestico ad. l. Pindarico

Carme Pindarico, siue anapestico à Pindaro dictum con-
stat quatuor pedibus qui ferè sunt dactili. l. Spondei, per-
mixti anapesti ita ut secundo, et 4.^o loci absit dacti-
lus. ut Boet. de Consol. lib. 1.^o metro. 5.

St. Miseri Conditor orbis

qui perpetuo nixus solio

De anapestico partheniaco.

hoc Carmen constat 3.^{is} pedibus, et Cesura p.^o et 2.^o ana-
pesto. l. Spondeo. 3.^o sp. anapesto, postea Cesura ut Boet.
de Consol. lib. 1. metro. 6.

felix nimium prior etas

Contentat fidelibus aruis

De alematico p.^o genii

Constat quatuor pedibus, et Cesura duobus primis dactili-
bus. l. Spondeo, deinde Cesura, 3.^o sp. dactili, 4.^o Spondeo
ut Boet. lib. 1. metro. p.^o

heu quam precipiti morsa profundo
mons habet, et ppria luce relictæ

2.^{us} genii constat duobus primis dactilibus. l. Spondei. 3.^o
Semper

Semper dactily. 4.º Spondeo. ut illud Horatij lib. i. ad
Menanctus

3.º Constat quatuor pedibus duobus primis semper dacti-
ly et duobus ultimis Chori. 1.º Trochei. ut Boet. lib. 1.º
Cornet et rincei Sagillij

Luxuriz Non Siquientij.

4.º Constat 3.º pedibus dactily et syllaba: admittit etiam
anapestus illa ut non sit ex metris spondeis. ut Boet. lib. 3.º
metro. 6.

omne hominum qñq; inferis
unq; n. reru pater est

5.º Constat quatuor pedibus qui possunt esse Chori. 1.º
Spondei ita ut non sit metris spondei, ne trochei. ut illud
Boet. lib. 4.º metro. 2.

quos vides Lydere letis
purpura clares nitente

6.º Constat quatuor pedibus, et Cesura p.º Spondeo. 1.º
Choro. 2.º Iambe. 1.º Spondeo. 1.º dactilo. deinde Cesura

3.º Semper dactilo. 4.º Spondeo ut Boet. lib. 4.º metro. 5.

si quis arcturi Lydera nescit
propinqua sumo Cardine Labi

De Saphico versu

hoc Carmen Constat quinque pedibus p.º Choro
2.º Spondeo. 3.º dactilo. 4.º Choro. 1.º Spondeo. Cuius
tertio Carmini

3^o Carmini aditur adonicus qui & dactilo et spon-
deo constat ut supra dictum est. Horat. lib. 2. ode. 17.

Stiv diuos rogat impatienti
prenjy ^{Speo} Simulacra nubes
Condilit Luna neq? Cerla fulgent

De Spharico

Constat quatuor pedibus. 3^o primis dactily 4^o pirrichio
ut est illud Boetij lib. 3. metro 1^o

quy serere ingenud volat agnus
falce rulos filicemq? rreccat
est noua fruges graui correat

Dicolon metrum constat & Saphico, et gliconico ut
lib. 2. metro 3.

Cud polo phobuy rorey quadrigis } Saphicus
lucem spargere sperit } gliconicus

hoc constat asclepiado et ferrecratio

liquant rapidi flatibz incit } asclepiadeo.
pontuy veridat arctay } ferrecratio

hoc constat phaleuco et Saphico

quos fallax ligat improby Cateni } phaleuco
fer senos montes hebetary libido } Saphicoy

Carmin dicolon, dystrophon altero versu endeca:
Sillabo

endecasyllabo, altero Elegiaco pentametro consistat
Boet. lib. 4. met. 4.

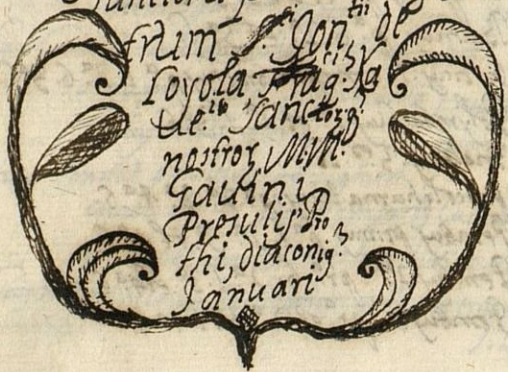
quos tanto, Iuvat Excitare remoty
et propria factu sollicitare manu
Inmortem petiti propinquat ipsa
sponte sua volucres nec remocatur equos

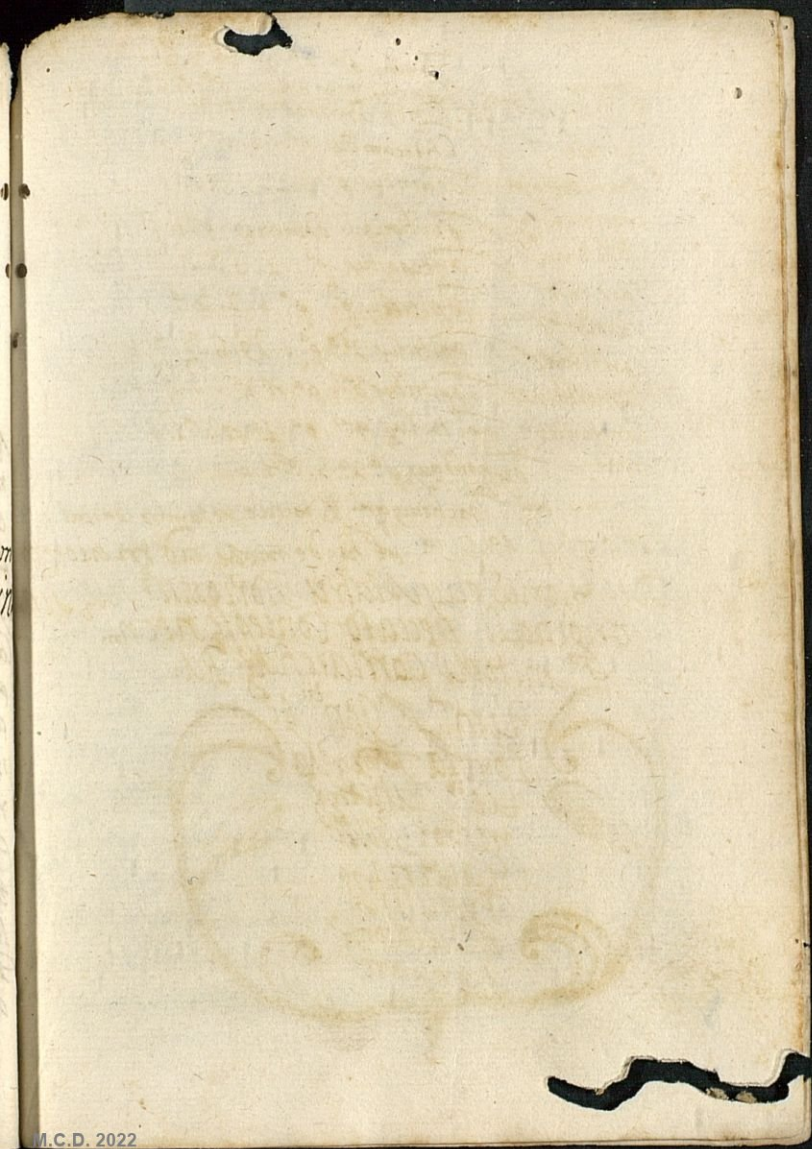
Caput vlt. de varietate pedum

fuga	Pirrichy. 2. et 2 ^a 6.
vires.	Jambuy. p ^a 6. 2. 6.
metra.	trocheuy. l. choreuy. p ^a l. 2 ^a 6.
Esty.	pondeuy. p ^a et 2 ^a 6.
breuia.	imbracuy. 3 ^a 6.
lydra.	dactily. p ^a l. 2 ^a et 3 ^a 6.
Carina.	Amphibracuy. p ^a et 2 ^a 6. l. 3 ^a 6.
prato.	Anapestuy. p ^a et 2 ^a 6. 3 ^a 6.
acesky.	Bacchuy. p ^a 6. 2 ^a et 3 ^a l.
inuile.	Creticy. l. antephribracuy. p ^a l. 2 ^a 6. 3 ^a l.
natura.	Polymbacchuy. p ^a et 2 ^a l. 3 ^a 6.
Enoy.	molosuy. 3 ^{es} 6.
zuicula.	proclerumaticuy. p ^a 2 ^a 3 ^a 4 ^a 6.
legitim.	Pembuy primuy. p ^a l. 2 ^a 3 ^a et 4 ^a 6.
colonia.	Pembuy 2 ^{us} . p ^r . 6. 2 ^a l. 3 ^a et 4 ^a 6.
Menedemg.	Pembuy 3 ^{us} . p ^r . et 2 ^a 3 ^a l. 4 ^a 6.

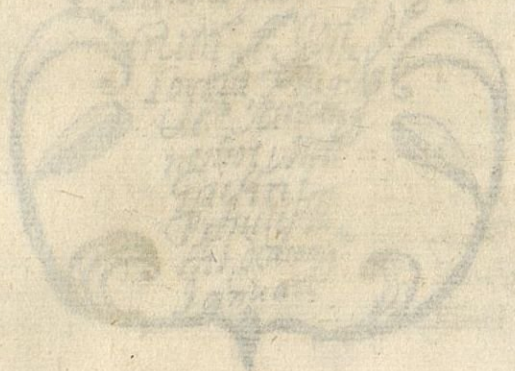
Celeritas p^a 2^a et 3^a. 6. 4. l.
 Junonis p^a 2^a et 3^a. 6. 4. l.
 Jovis p^a 2^a et 3^a. 6. 4. l.
 Jovis animal p^a 2^a
 Jovis p^a 2^a. 6. 3. 4. 6.
 omnipotens p^a 6. 2. 6. 3. 6. 4. l.
 propinquitas p^a 6. 2. 6. 3. 4. 6.
 Catilena antequam p^a 2. 6. 3. l.
 Sardinia p^a 6. 2. 3. 4. l.
 sacerdos p^a 6. 2. 3. 4. l.
 conditor p^a 6. 2. 3. 4. l.
 Demosthenes p^a 2^a. 6. 3. 4. l.
 Constantinus p^a 2^a. 6. 3. 4. l.
 orator p^a 2^a. 3. 6. 4. l.

parentaverat dochenig qui & bacio, etambo Constal
 p^a 6. 2. 3. 4. 6. 1^a et hae de modo ad maiorem
 Dei Gloriam eius Martyr Nostri sui
 originali peccato concepti nec non
 Sanctorum patriarcharum Pa:



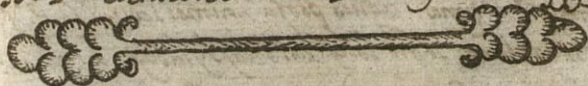


[Faint, illegible handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.]



Breue tratado del arte Poetica Española

De la cantidad de las Syllabas



Porq³ el verso que es objeto del arte poetica y fin
della se compone de Syllabas largas y breues, para en-
tender su naturaleza, es necesario explicar p^omo que
coisa sea Syllaba larga y breue. Syllaba es una letra
vocal, que suena por si; hora sea, este rodeado de
consonantes. Como, tres, mar; hora sala como ay, o;
de donde se sigue, que haura en cada vocablo tantas
syllabas, quantas vocales huuiere, sino sig³ por al-
gunas figuras, que abajo diremos pierda la vocal
su fuerza, o se iunte con otra y de dos vocales se ha-
ga una syllaba; para conozer la longitud, o breuedad
de las syllabas non son menester muchas reglas,
sino una sola, clara, y facil a todos, esta es el asom-
to que cada dición tiene, por el qual como por señal
cierta sacaremos la cantidad.

Del acento

Del Acento. Cap. 2

Acento es un sonido, Cong. y leuántamos una y:
Daba q^{do} la pronunciamos. Y no desñemamos en que:
lla, que en qualquiera de las otras de un mismo vocablo.
Como q^{do} dezimos: agudo poeta herimos la u. y la e. y
las leuántamos sobre todas las otras syllabas; y habia:
qui del acento que predomina en qualquiera dictione
del graue, ó Circumflexo que ponen los Latinos, lo que
no nos importa para lo que al p^{nte} tratamos. Este
acento predominante, non puede ser mas q^{do} uno en cada
vocablo, ni se puede habitar sino en la syllaba ultima,
como perdi q^{do} e en la penultima como mano la:
grada, o en la septima como prospero de.
Llamo syllaba ultima la penultima de cada diction pe-
nultima, la qual es la mas cercana a la ultima y ante-
penultima la que es tercera comencando de la ultima
supuesto este fundamento; aquella syllaba es larga
que se pronuncia con el acento predominante, y todas
las demas que estuuieren de ante, ó de siguiente de:
pues desto en un mismo vocablo seran breues, como
Canasero: la e. es larga, y las demas son breues.
entre las q^{do}

entres laiq.³ Estan delante Contamos muchas dicitones
las qtes non tienen acento predominante sino son breues
como las demas del vocablo a quien se arrima: Como
La lo, me, te, se, son, con, a, de, pro, en, &c. así como en
vda, amparo, la, en, y la con. notien acento par si sino
son breues como los demas a quienes se ayuntan. Podria
ser alguna que no los q. llaman breues y enen igual:
Oad extra si, porq.³ mas parece q. corre en dignis. lali,
q. no, la de, y la misma prouicia en todos los vocablos
q. fueren acento en la te penultima; Pero no es así
sino son iguales y la causa a que se llama breue q. las
otras, es el haueer precedido inmediatamente la so-
ga en la qual como se subia la voz y quedando baxa
la breue que se sigue, parece que se despeña y que cor-
re mas por esta q. por las otras, como en realidad de ver-
dad gante con un mismo tiempo.

De las diferencias q. ay de vltimos cap.
visto en una oracion atada y allegada siempre a cierto
numero de syllabas. ay nueve maneras de versos. segun:
dillas mayor Italiano y su quebrado. Redondilla me-
nor, Italiano y su quebrado. de arte mayor, finalmen-
te verso latino imitado, de los nueve generos de versos
(que algunos

(q.^o algunos llamian pie). se componen todas quantas
diferencias de Coplas se usan en España. por lo qual p.^o
trataremos de la Cantidad y Syllabas de cada pie. y despues
de la variedad de Coplas, que de ellas se hazen.
De las vocales q.^{as} se hazen consonantes
o liquidas, o ditongos Cap. 4.

La y, y la v. son vocales quando suenan por si, como
vno, y lya, y son consonantes, q.^{as} tienen tras otra vocal,
a ala qual tienen, como yo, mayo, viuo, verdad. demas
dentro la v. q.^o se sigue despues de. g. ode. f. o des. esti:
quida, y no se haze syllaba; como en lengua, agüero quan:
do, persuadir. Tres maneras de ditongos halla en nra len:
gua, de eu propias. como eulogio, eulogio; de ei;
como buiej, Toy, etlys &c.

Cada vno de estos ditongos, se reputa por vna syllaba.
de lo dicho se sigue, q.^o para hazer el verso consonante,
es menester, q.^o las vocales, q.^{as} se excluyen, y las q.^{as} se
contrahen, y hazen ditongos, y las q.^{as} se pierden la fuer:
za de vocales. pongamos un exemplo

Dios es causa, y vida de las cosas
Este verso es consonante; pero si todas las vocales se hi:
gieran syllabas, y no se excluyere ningunas fuviera
quinze syllabas, y por el contrario este no es tan con:
sante, o por

Constante, o por lo menos no es Sonoro.

Quien quiere salir victorioso

Porq. no haze Contradicion En victorioso donde la ha
ma de hazer, asi se haze falta en una Alaba.

De los Sonetos Cap. 5

El Soneto es la mas grave Composicion, q. tiene en la
poesia Española, y por eso este nombre, que parece q.
anun a todo genero de Coplas se da por sinonimas
a esta. de ordinario no lleva sino un Concepto, y se des-
pueso de tal manera, q. no sabe, ni sabe nada. Describe
paraciones, semejanzas, preguntas, y respuestas, y ocupa
ya quantas cosas quisiere; no usard el para adular, dis-
sular, para suadir, adisuar, para conlar y animar
y finalmente para todo aquello, a que sirven los Epigramas
Latinos; ay muchas maneras de Sonetos; conviene a saber
Soneto Simple, doblado, terciado, con Cola, continuo en-
cadenado, con repeticion, retragrado, de dos lenguas, sep-
tenario, con bñelo.

del Soneto Simple Cap. 6.

Soneto Simple, es el q. comun. vian en el spano
el qual se compone de Epico de bueltas. Los ocho ver-
sos p.^{tes} son los pies, y de los seis ultimos se hazen las
bueñas de

Las bueltas de cada tres una buelta; Los pies han de Con-
 cordar 9.^{to} y 4.^{to} Quinto y Octavo. 2.^{do} y 7.^{mo}, Sexto y Sep-
 timo. Estas bueltas non han de llevar a las de los
 Consonantes, q.³ valen los pies, sino es el Soneto Conti-
 nuo, y pueden travesarse en una de nueve maneras,
 como se vera en los sonetos q.³ adelante pondremos
 en las lineas, y letras deste Exemplo.

Hay refugio del favel humano — a
 q.³ agora es da de cara, Los reyes — b
 por mas q.³ aspire y fauoralla sea — b
 q.³ os sirva, Los adere el Mundo vano — a
 La fortuna es Seria y para vfane — a
 + Sumada — b
 Su rueda os suba Juanes se dozga — b
 y alli Lateng queda vras mano — b
 tendras la vida el tiempo, y la memoria — e
 que no pane, ay q.³ no pane presto — d
 que el tiempo vence, y sigue la victoria — e
 sitado en bieue tozga de otro gusto — d
 buscad la celestial, y eterna gloria — e
 Y en tra aquesta emorera echad el resto — d
 Del Soneto doblado Cap. vii.
 Hay tres suertes de Sonetos doblados. dizen
 doblados

Doblador, porq. suelen concierren doblados doblar, ore:
petir algunas de las Comonanzas en ciertos puestas, en
medio de las veras divididas del Soneto. Porne gam:
plo de cada qual.

Amar es Lage en tierra salada
Ladron disimulado
poniña entre la dulce miel metida
serpiente entre la hierba fresca escondida
que da mortal herida
hondura en el Seguro y ancho vado
Leon junto al camino agazagado,
De la hambre fatigado,
Sentella entre las pajas escondida
entrada sin salida

buolta. 1.

2. Castillo q. de baxo, esta minado.
Gelada de enemigos de la tierra
fingido samento de codrillo
Lana de la sin pausilla
veleta de tejado variable. Buolta 2.
De Lana sin torcer delgado hilo
Briñaño mani fiesto y deleitable,
Calentura incurable
Promete paz, mas es la misma guerra

2.º modo

Doce sonetos doblados a los
Innocentes

Nuevo escuadron de gente armada
tierra y no acostumbrada
ala exercicio duro de la guerra,
los filos de la may sangrienta espada
q. fue en el mundo vida
sin as dexar poner el pie en la tierra
batalla atroz sangrienta y desastrosa
publica o la privada
y fuerte Compañia es quien se encierra
La fortaleza y gracia aneguada
y dad la vida amada
q. vna Madre en defendella hierra
el niño q. ha nacido ja esta ala mira
Y por vuestros mira
mirando q. vosotros degollados
qual vittima por el sacrificados
de Padre mitigays la iusta ira
Y quanto mas se ira
El Rey con sus ministros desalmados
mas son vros triumphos afirmados

Terce Genero
Debajo de un aliso, donde el viento
suavemente

Y tercero, Quinto y Septimo, entresi, Y Segundo Y quar:
to, Sexto y octavo entresi, aung? Las bueltas de los
terceros son libres, Conforme a qualquiera d'ellos. g.^{ul} mudo

DEL SONETO de la CIRCUNCISION

Jesus Circuncidado. Dios herido
Sabido con pronuncias de la muerte.
de Sangre. el laborioso por vida
Sangrado el cara, enflaquecido el fuerte?
Sugeto el libre es venado rendido
Con summa dignidad, tan breve suerte?
herido el Rey, el Reino esclarecido.
O Dios, porq? mi quito de uerite.
Sin duda, humana fuerza era. Cantara
iuntar en una. Estremos tan distantes,
mas Estas tan heroycas hazanas. bail.
Cercubren el ardor de sus entrañas
q? para sermos mil. Mundos son barrientes
Y dan de ellos infinito arroyo. libran

DEL SONETO CON COLA

El soneto con cola, es el que cada versada dos versos
de los por tercera, un quebrado, y en las bueltas
unbro tras cada, de los, pero han de ser des uerte,
g.³ Los quatro

q. Los quatro q.^{ros} quebrados concuerdan entre si sin tener ninguna comunicacion con los pies ó venos mayores del Soneto, Y los dos quebrados de las bueltas tambien concuerdan entre si, de suerte q. no tengan correspondencia con ninguno de los demas del Soneto todo, Y porq. puede de este modo de Soneto con Colas de varios modos, un mas, o menos Colas Cuyado, terciados continuo, no quiero poner mas q. el exemplo siguiente.

Exemplo
Cálculo

Los ojos de honestidad Palomas — a

o del octavo Cielo Las Emillas — 6

reclam blancas — e

La frente de Aurora q.^{ta} Aurora — a

Las granadas Las mexillas bellas — 6

semejantes — e

Los labios qual marfil de echo Cingomas a

Palabras y venos de Congellas — 6

no arrogantes — e

El pecho qual Confesionada poma — a

Los pies quales rubis q.^{os} dan sentillas — 6

ó Diamantes — e Bueltas. 1.

La Estatura qual de una hermosa palma — 7

Y de marfil

Y de marfil el blanco cuello y manos — C
 Son lotes de este cuerpo sacrasanto — F
 O e Maria — 9
 porq³ las interiores, y del alma — D
 venid d^o e hambres soberanos — C
 a los cantos, q³ dano queda santa — F
 mi Italia — 9

El Soneto Continuo. cap. I.

Llamanse asi eno genero de Soneto, porq³ las
 consonantes de las que se van continuando en las
 oueltas. Como queda. Exemplo.

Eniza Espirituada vil mixtura — a.
 hom bre formado, Y lagrimas formado — 6
 por ley diuina ~~condena~~ muerte Condenado — 6
 porq³ no pones fiens a tu locura — a
 Comienca ia a llorar con amargura — a
 Lo mucho q³ a Dios has ofendido — 6
 La mala vida es temporal gastado — 6
 Sino te quieres ver en apretura — a
 llamandote esta ia se sepultura — a
 Lugar estrecho do estara enterrado — 6
 Oylete honra, mando, y hermosura — a
 Y quanto en esta vida es estimado — 6
 el alma

El alma es immortal y siempre dura — a
en sola ella completa tu Cuidado — 6

El Soneto Encaide modo cap. 10.

Dizese aqui, porq. 3.ª sea declarada el 1.º verso
con su principio con la final del q.º 1.º y este tiene
el principio q.º 3.º conueniente con el final del 2.º verso
terciados no toda del q.º 1.º y 2.º q.º 3.º sea la misma,
para q.º principios y fines se vayan correspondiendo.
El exemplo lo declarara. en el concordar de finales.
Puedese tomar el modo de sonetos q.º mas pluguieren,
los terciados salen mejor.

Exemplo

Para la vida

Pluguiera a Dios q.º entre seducidos — a
guia del alma y celestial lumbrera — 6
Inuiciera lo cumplado el largo dia — a
la fria noche el tiempo q.º perdiera — 6
Inuiciera con tu dulce compañia — a
alegría en lo aduerso, y paz, entera — 6
Vestra lo q.º no vi quando creya — a
q.º veya lo q.º ver jamas quisiera — 6
Venido de ignorancia pobre y ciego — c
en fuego

entrego á ti el ingenio enuejeado — d
perdido por su gran desasosiego — c
su sosiego he de hallar á ti rendido — d

Del Soneto con Repeticion Capri.

Este se dice así porq³ repite la última dición del ver-
so precedente en el p.^o del q.^o siguiente de Juan, q.^o Log.^o
se repite trase, y haze sentido con el verso B. n. q.^o esta, y
con el precedente. Se puede hazer en otras suertes

Exemplo

Quida mundo fu falsa fama — a
fama de la ena no la quiero — b
Quero seguir á aquel en quien espero — b
espero hara de valle mi flaqueza — a
flaqueza en la virtud y gran vileza — a
vileza no es Coniente de Cavallo — b
Cavallo en la sangre, no la dinero — b
Dinero q.^o escurra la nobleza — a
nobleza verdadera endia se halla — c
halla el q.^o animismo despreciando — d
preciando al Solo Dios en la honra — e
honra Dios á los siglos quando calla — e
calla, porq.^o en silencio esta ayudando — d
Quando paciencia, y honra en la deshonra — d

Del Soneto

Del Soneto Retrogrado cap. 12

Hendra Cada verso deste soneto tales dictiones, y sentencias,
q. Leydo al derecho, y al reves, por baxo y por arri-
ba, saltado, o arreo haga sentido, Conuenga Con las
demas V. se guarden las consonancias, y numero del
soneto, de donde en un soneto puede haver muchos. su-
len ser mayores los continuos.

Exemplo

Sagrado Redemptor, y dulce esposo
Peregrino, y Supremo Rey del Cielo
Camino Celestial, firme Consuelo
Amado Salvador, Dios gracioso
Prado ameno apaisible, y florido
fino rubi engañado, fuego en hielo
divino acañon pasajero, y santo zelo
Ochado perfectissimo, y glorioso
muestras de amor, y charidad subidas
Oistes Señor al mundo haciendoos hombre
tierra pobre, y humilde á vos iluminando
nuestra vida, y miseria mejorando

Del Soneto Retrogrado Cap. 13
(En dos lenguas)

En una de dos lenguas se puede hacer, o Compo-
niendo

Componiendo los versos En una Lengua Y otros en otra
o loq. es mas dificultosa, componiendolos de ambas
ciones, que iuntamente pertenescan a ambas Lenguas.
Exemp.^o del p. modo en frances **Enrico**
Y en Italiano

Plus qu'il meurt del enemi. Se prend
qu'importe piu si recoue. del sus bene
moy, q. s'esperito, q. de amicio viene
cha fait basier Cum engles attent.
De play passer no he de far lament
chi mal ricordar al Re. si conuene

E come il maro ripose non tiene
en si ma anetur. Gorsans droit content.
Sempre si torce il homo, q. s' fallose
da mar penser, que de far de bon soy,
claramente, ma non fue ingace.
membre pitel lingua entre foy,
made gran fait lingua spesso faci

Exemplo 2.^o Latino Y Español
Miseria Francia, que sustentas gentes
aportadas, hereticas, viciosas
que maquinando fraudes caute losos
perturbant infinitos innocentes
predicando

predicando doctrinas diferentes
falças, immundas, leues, perniciosas
Cautamente allegando Cautos Historias
Historias peregrinas, e apparentes.

Quantas angustias, Quantas turbaciones. *Psul. i.*
Causas dando tam perfidas personas
Que contra puras animas, sinceras
Sacrilegas inuentas opiniones.

Si Francia tales Principes Coronas
Quales fines de gente insana spera.

Desoneto con ecco cap 14
Ja la florida, y fresca Primavera
Era llegada ya de su teoro
oro daua la tierra, y el de oro
oro de Apolo andaua en la zibera

Los Sonetos con ecco han de ser de suerte q. cada
verso acabe con la voz de ecco, la qual ha de ser
termino de la dicion, q. precede, y entra en el nu:
mero de las silabas del mismo verso; pero se aduier:
ta q. la dicion cortada ha de tener entero sentido,
y por decir de una vez los dos de los versos, q. son
endos manras, en verso, y en prosa. en prosa es
Libre

Libre á quien quisiere hazerle entrar en cada lu-
gar, como este: hablara, callara, miserable ha-
ble; Quien mi triste suspiro oya, oyado lo & eres
aquella ninfa, á quien el bello Narciso echo
dese; q. tal te dexa aquel ingrato, Y seco eco. estala
lee en las Comedias bien, y con gusto á su tiempo.

Hazense tambien en qualquier suerte de verso, y pue-
den entrar las reflexas en los q. medios, y fines. et supra.

Exemplo de los q. se tiene en medio

Virgen Socorre: corre no ay preserço
Sñti Señora: ora una alma fria,
quieres q. clame: ame porq. via
q. el deseu me sobra, obra.

Algunos tambien se hazen, en los quales non entran las
reflexas en cada verso, ni tienen en el mismo lugar del
como el Poeta quena, al principio, al medio, y fin. Y
se hazen algunas vezes, reciben reflexas de otras palabras
q. el verso italiano, y no solo en el principio, sino mucho
mejor en el fin. Como en la siguiente. Versos se exemplifican.

Mi desconosco	Es Conosco
mi descansar	Es cansar
mi desgenar	Es genar
mi desaliento	Es aliento?
mi decamar	Es amar.

Y nunca

Y nunca me desengañe
Y acabo de entender
Que se compra con el dano
De un eterno placer?

Los sonetos, octavas, y canciones son las que vienen
Las cosas mejor q' qualquier verso

Exemplo de un soneto a la Circuncision

haura alguna alma en tan blandura	dura
que con el ley nose cambiada	billada
viendo tu carne tan querida	herida
por aplicas a su locura	curas
Sangre q' haze Satierra impura	pura
de el alma pobre, y sin mandado	amada
por quien la muerte introducida	ida
Entre la vida, y la ventura	duras
buelve mi Coracon de Gimundo	mundo
Se ha llamado celestial, de imano	sano
Y siempre en el que te enamora	moro
enti mi bien desde el profundo	fundo
pone en mi ayuda dulce hermano	mano
qualquier devason, qualquier destora	escura
Proviene q' la reflexa del eco de algun vocallo simple, y no conqueiro y asi se pone toda la dición	

toda la Dicción Entera, Y me tenga a las menos Samsi:
ma significacion de la palabra Como en Este verso. Y
de Color, que no medicho duello, duello recibo sin leuante.
Y ha de entra el Suerce en el verso, q. quede Constante,
Y entera, sin q. sobre ni falien Syllabas, ni se heche de
por menos la Cantidad Ciento e numero del verso.
De donde se sigue, que el verso Italiano no puede ser:
6. en medio, ni en el fin reflexa, q. no sean de dos
Syllabas, q. tres, y estas q. acaben siempre en vocal. Aun:
q. las demas vezes Comienzen Como presiado Estado:
en el principio si q. recibido tres Syllabas aunque
Comienzen en Consonantes: despedido pedido: Y una
Syllabas; Como: pedi ti. Y en las redondillas Caben
reflexas de dos, tres, Y quatro Syllabas: Como desam:
bento e. Contento. La una Syllaba reflexa tampoco
al fin tiene lugar aqui, por q. destruye la Con:
tancia del verso faltando qualquiera destas Condicio:
nes no valdria nada al verso, Laung. el Cero natu:
ral responde a toda dición: el artificial tan:
solamente corta un pedazo de dos o tres Syllabas
quels lo sea elegante, q. ay a las dichas reflex:
xas: otros sonetos ay, que entre los Italianos suelen
Correr. Losquales lleuan versos de siete Syllabas, Y
a otros llaman anapostaficos: ay otros q. parte
de los versos son de siete Syllabas, Y parte de. XI.
Y otros son de. 14. versos, en qualquiera de las dife:
rencias, q. admite el soneto simple. otros ay q.
llaman retornello q. son dos versos añadidos
dezpuerde

Despues de los catorce, Y otros Concuerdan entre si a
Velas diferenciando de todos los 14. de Seneto. ay otros re-
tornello, de un solo verso despues de los 14. Y quando
este es solo Concuerdan con el ultimo de los 14. de Mo-
neta. ay en la Arcadia de Sanazario muchos Exam-
plos asi sujos, como del Petrarca.

de las octavas. Cap 13

Dizese assi, por q. se compone de muchos versos y es:
un ocho, cada vno de los tiene. 11. Sy labas: los 6. versos
p.^{ros} Concuerdan terciando: esto lo p.^o y 3.^o Y quinto en-
tre si: Los dos ultimos, esto 7.^{mo} y octauo entre si, y dife-
rentemente de los otros, Y otros dos han de rematar la oc-
taua con alguna sentia, o dicho, q. de loyle, Y deo con
labor al q. lee. Es muy a proposito en las Comedias, pa-
ra razonamientos, y oraciones, Y fuera de las paradis-
cripciones, encarnis, Y glosas, Y para historias seguidas.

Sea el exemplo vna del insigne don
Alonso de Brilla

Salga mi voz trabajada dos y rompo
El son concluso Y misora lamento

Con eficacia, Y fuerza, q. interrumpo
el celoso, Y errado movimiento

La fama con sonora y clara trompa
Dando mas fuerza a mi canção a sienta

Qorame

Corrame entodo el orbe de la tierra
 las armas, el furor, y nueva guerra
 De la Sexta Rima Cap. 16.

Tomase asi este modo de componer porq. Nueva Canto
 Cap. 6. versos, y aung. no es tan usado como la octava, qm
 todo sirve para todo aquello, q. sirve la octava. Y tie-
 ne el mismo modo de versos: por la octava tiene 8. Y esta 6.

Exemplo

Suele el Pastor sagaz y diligencia — a
 viendo el Cordero flaco y carnalido — b
 para que agna Madre los sustente — a
 vestirla de la piel de la perdida — b
 y desta sueter remediar el dano — c
 con agucia discreta, y cuerda enga — c

De los Quaternos Cap. 16

Hay en el verso italiano tambien quaternos, cuyo
 consonancia es semejante a los quatro p. versos del
 soneto: si se continuan muchas coplas, la segui-
 ente no ha de llevar los consonantes del pre-
 cedente, sino diferentes. sirven para Epitaphios,
 titulos, Letras de Emblemas, y para Cartas, como
 el exemplo siguiente lo muestra.

Exemplo
 Aqu sacen de Carbas los dos ojos — a
 La parte principal subiese al Cielo — b

En ella fue el valor quedoso el Nuelo — 6
miedo en el Coracon, Moró Endos ojos — a
De los tercetes Cap. 17

Dizese assi este gñro de Compocicion, porq. Cada
tercete, ó Copla, se de solos tres versos, es la uonados de
tal suerte, q. el p.^o y el 3.^o Conciuden entre si
En todas las Coplas: y el primero y el 3.^o y el 3.^o
de la Copla q. se sigue con el segundo del p.^ote,
y asi se uan continuando. son todos consonancia y
no concuerdan entre finaly, y no may quitando el pri
mer uerso de la primera copla, que la solamente tiene
por su consonante al 3.^o de la misma copla: ha se sep
ara cantar, para istorias seguida, eglogas, lamen
taciones, cartas de amorosa materia, funebres, y esto
en tanta cantidad, quanto quiere el poeta: algunos
dizen, que el conueniente a de acabar en cada tercete sin
que se suspenda para la otra copla, y realmente es lo mejor
y mas acertado, aca que otros se suspendan. La ul
tima copla lleua quatro uersos, y el ultimo a de co
ncordar con el segundo de la misma copla.

EXEMPO

¿ Sintome ala ribera destos rios — a
donde uoy desterrado ylloro tanto — 6
que les hacen crecer los ojos mios — a

2
Si alguna vez para Consolar me Canto — 6
Esora para mi de tanta penas — c
Que tengo por mejor volverme al llanto — 6
quien puede Consolarse Entierra agena — 6
Si de su dulce cara patria el dulce nombre — 6
Cada momento en sus orejas suena — c
Y no puede querer, q. no se nombre — 6

Ay otros tercetes, en quienes concuerdan siempre
Yo y yo entendi, y el p. v. a. b. l. o. q. es una blaa
Coplas; sirven por lo mismo q. los quartetes, y si son
muchos para cantar en particular mates, valen
solos.

La magestad y glorias de los Reyes — a
El Imperio y la Corona desfalesce — 6
Y todo quanto el Mundo ofrece — 6

Tiene la honra, el mundo y señorio — a
El deleyte y regalo de una vida — 6
La entrada dulce amarga la salida — 6

De los Madrigales

Este genero de cançiones se llamo madrigal, de
mandra, q. significa la cabana de los Pastores
o el aprisco de las Ouejas, y poco a poco corrompió
ese el vocablo con el tiempo se vino a llamar Ma-
drigal.

Madrigal. Dieron Los Latinos Este nombre a esta 6.^a
 posición porq. era propia para los Cantares justicos. Los
 co, q. Camauan Los Pastores en los apriscos, y Caba:
 ñas. Pero ya no solo se hazen Madrigales en este Lan:
 tori, sino en lenguaje pilicio, y de cosas gruous.
 Heual el madrigal dos, o tres estancias, segun fuere la
 materia, y voluntad del Poeta. Cada Estancia consta
 de tres versos. Lo unos madrigales ay con lemate, otros sin
 el, y unos hay con quebrados, otros todos los versos en:
 teros, unos con unas consonancias, otros con otras.

Madrigal Quinto

Este Madrigal es la duodécima Cancion del
 Poema tiene lemate de un verso, q. encierra con el
 fin de la ultima estancia, y pudiera concertar con el
 postrero. van las estancias con el como tercetos sencillos.

1 Sobre la hierua al pie de vn sauce ombroso — a
 Sospiros encendidos despediendo — b
 De su ventura Amor que ueso — a
 2 arroyos distilando de sus ojos — c
 pensando assi aluiuar el mal prante — d
 Y mas acrescentaua sus enojos — c
 3 Solo favez al lamencable canto — e
 mazeran tan continuos los sollosos — e

9.^a pte

9. por cantar hazia amargo llanto — e
Quoriendo hazer asy memoria de sus gozos — e

Madrigal 2.º

Este Madrigal es en el Petrarca la Cancion de i-
mas, Compuesta de tercetos elaudos, y el remate
Es como de Octauas.

de la Conuersion de un Pecador

- 1
Ja se Comienca a dderretir la nieue — a
q. estaua elada en eye duro pecho — 6
Ja se entranca el alma Ja se mueue — a
Ja el ~~fuero~~ ^{fuero} q. el diuino amor ha hecho — 6
2
Despide con dulzuras por los ojos — c
mi Coracon en lagrimas desecho — 6
Ja quita en nada el gusto a mis antojos — c
Ja me arremete el gusto de cobido — d
Ja habla frescas Rosas entre abrojos — c
Lo dulce me es amargo, y la amargura — e
medera el alma llena de dulzura — e

Madrigal 3.º

Es la Cancion 2.ª del Petrarca: remate
con 3. versos de los q. es el 1.º Cincuenta con el ultimo
de la 2.ª estancia, y los otros dos entresi.
Si amor me quema, como ellos han sido? — a
Si me ha vencido q. es de la victoria? — 6

Si triunfo

Si triunfa de mi do esta la gloria? — 6
 2. Sime gobierna como deus? — 6
 Porque el amor es fuego, y dulce fuego? — c
 que abraza y refrigera el alma fuego: — c
 3. mas porq. lumberramente es niño? — c
 o cirga vence y dexa al que ha vencido? — d
 Con tanta libertad a Dios vendido? — d

Algunos versos desta Cancion nunca se hallan en los
 exemplares antiguos de Petrarca. Y parece probable,
 q. el ultimo 5. no haya tenido el primer verso consonante
 del 3. queda inmediatamente antes del y desta ma-
 nera seria este Madrigal de fiancias sin remate.

Madrigal 4.^{to}

La Cancion 22. de Petrar. y el remate es como de
 octava Lima.

Juntos Braz Carrero, y Fil Tezija — a
 Já concertar un nuevo Cavallero — b
 q. son del Puella Los Cavalleros: — c
 Deixa Braz, q. tiene Anton subijos — a
 a Maculos el biudo: fue concenso — b
 Anton de sola dar, y Dios Corderos — c
 remate Lucia Meculos, Pero Pasquata — d
 Cayane dixo el biudo en forma mala — d

Madrigal

Madrigal Quarto

Otros madrigales ay, que se componen de dos versos
Enteros, y uno quebrado. va siempre en medio de los en-
teros. Y se van las Coronas de los tercetos e clauo-
rados, de los tres damos la forma. Indica por otras mas
Inros de Madrigales: pero por ser muy vna lo dexo.

De la Copla Redondilla Cap. 18

Llamase esta Copla Redondilla, por la unifor-
midad q. se va con el canto: porq. como se canto
la p.^{ra} se cantan las demas, tomando la figura me-
tafora de la figura circular, y redonda, que por
todas partes es uniforme, y de una misma manera
y aung. en otros generos de coplas corre esta razon.
Pero en esta que por excellencia, y digamos q. se llama de:
redondilla, porq. se cantan en los versos, donde se cantan. Como
dize Tempo de sus redondillas Italianas. Compiense de
cinco versos, y puede llevar qualquiera de cinco con-
nancias; la p.^a es q.^{ta} concierro el primer verso con el 3.^o
y 4.^o la segunda q.^{ta} concierro 2.^o 3.^o y 1.^o como aqui
baxo esta presente.

sin engañar me engañó
y a mi grado b. a mi despecho,
no se porq. modo extraño
deus el fin de mi proyecto
por recibir el de mi dano

Lo q. no quiero, es lo q. hago
Lo q. hago nome agrada
Lo q. me agrada me enfada
Lo q. me enfada desahago
no tengo firmeza en nada.

La tercera Consonancia pide q. ³ Concien el primer verso
Con el 3.º y 4.º La quarta Consonancia q. se Corripi-
dan 2.º 2.º y 4.º Como en estas partes.

Es la Gloria de este suelo
Edificio sin cimiento
nube q. para el vuelo
flor q. la marichita el hieslo
Y paja q. llena el viento
La vida humana es tan breue
q. apenas hombre se mueue
Quando se desahaga luego

En la Quint. Concietan q. ^{ro} 5.º y quinto verso. Como
En esta siguiente se muestra.

Puede ser mayor locura
q. por liviana dulzura
gozada contanto pecho
renunciemos el derecho
Con el placer, q. siempre dura

Los otros

Los otros dos versos de q. no se hecho mención si en las Concordan-
cias si todas estas cinco Consonancias halladas juntas en
otra cifra de líneas y letras

La Copla Real se componen de dos redondillos de cinco versos.
1o. Los qtes pueden llenar las mismas Consonancias de
la una y otra, y la otra verso es mejor, por q. así lleva
mas variedad de voces: Pero de la manera q. una
vez se cavieren se han de proseguir así q. cada el canto
y q. se continuaren muchos cantos ha de procurarse el
poeta mudar alguna Consonancia al principio de
cada uno por causa de la variedad, q. hemos dicho.
La qual de particular gracia al metro, y que toallo
q. se le contenta qm de los versos se han llenos los libros.

Exemplo

Quien se atreve a navegar
entran peligrosas
dónde el peligro es incierto
Y ay peligros en el Puerto
no mentes q. en alta mar
donde navegas de suerte
que te ves cada momento
entre las olas y el viento
tragando la dura Muerte
y viviendo Antormenta

De la Redondilla de 4. versos Cap. 19

Otra redondilla ay, q³ se Compone de 4. versos
trauados de una de dos maneras, q³ los de dos en me-
dio Y Los dos finales; o, p^{ro} 1.^o Y 2.^o Y 4.^o Como esta de

Siempre viene el deuençano
Quando el dolor es real

por no Conocer el mal
en el principio del daño

Q³ el fuego q³prehende en paja
o en algun dispuesto leno
si al principio no se ataja

Quema la Casa Y el dueño

De la Redondilla de ocho versos Cap^{to}

Otras redondillas ay de 8. versos en las q³les

Conciertan p^o y 4, quinto Y 7. 1.^o Y 3.^o Sexto Y 7.^o Como
en esta Verso.

Quien Consta Mundo Secas _____ a

ama bien, q³ poco duras _____ b

Y no es bien, sino locura _____ b

Y aun esta la da portara _____ a

Su hermosura estan escasa _____ a

Su fortuna tan mudable _____ c

La riqueza tan instable _____ c

Que antes de llegar se gasta _____ a

de la

De La Redondilla mixta cap 21.
De una Redondilla de quatro versos y de otras de 5.
Con qualquiera Consonancia y ambas pueden tener
se haze una mixta de nueve versos como esto

Alunq. agora el viento espira
De La Venauenturancas
En medio de la bonanca
Rebuelue el vello su ira

Y en esta nauagacion
dónde se fma es de Mundo
en no lleuando timon
Y en la mano la raxon
seu la naua a lo profundo.

De las Redondillas con quebrados cap 22.

Muchas maneras de redondillas ay con quebrados
Y muchas mas se pueden cada dia juntar
Pero tan solamente trataremos aqui de aquellas q.
usan buenos versos. Y primeramente de las q. el
sentencioso D. Jorge Manrique vio, las quales se
componen de dos versos enteros, y luego un que-
brado. Luego otros dos versos enteros y otro quebrado
Y concuerdan en los finales p. y 4. 2. y 1. 3. y 6. y
son quebrados como en esta vera

Que proto

Que preso passa el placer
Como despues de acordado
Da dolor
Como a nuestro parecer
Qualquiera tiempo pasado
fue mejor

Segundo Quebrado

Compone se de quatro versos enteros, Y on quebra:
do. Y la Consonancia es del p.^o 2.^o y 1.^o y 3.^o Pero
el quebrado ha de cantar con el 4.^o suele componer:
se este Quebrado con una Redondilla de 8.4.^o Buenga
siempre delante como esta q.^o se hizo Por el Rey nro
Señor entos en Valencia.

Diense el Rey en esta encada — a
Que tal tiene la salida — b
Los plazer de esta vida — b
al Cabo de Jornada — a
Quanto el Mundo puede dar — c
es plazer q.^o ha de acabar — c
Les de temer — d
Que donde acaba el plazer — d
Comienca siempre el pesar — c
Decrete Quebrado Compone se

Componer de diez versos. el 2.º y 6.º quebrados, y
 mas ~~quebrados~~ enteros: Concierne p.º 2.º y 1.º 3.º y 4.º
 6.º 7.º y 10.º 8.º y 9.º 6.º y 7.º y 9.º: Como esta Lamenta-
 cion echa Entre Leon y Carro.

O Gan de gran dolor _____ a

q.º el Furor _____ a

del Leon Encarnizado _____ b

al fiel ganado y pastor _____ a

se ha perdido _____ d

Que fuego y rabia encendido _____ d

ha Causado horror y espanto _____ c

Y en amargo y triste llanto _____ e

todo el Mundo, ha Conuertido _____ d

QUARTO Quebrado

Sea Referencia del pasado en los Cinco pies
 postreros, del Los q.ºs: el 9.º y 13.º son Quebrados
 Y Las Consonancias p.º y 1.º 3.º y 4.º Como en esta parecon

No puede tener ~~ningun~~ _____ a

el Ciego _____ a

son Entregos amos mundano _____ b

sin ~~querer~~ ir a la mano _____ b

ya ~~se~~ abraza del fuego _____ a

Y no mira _____ c

Que aquella, por quien suspira _____ c

Gurta dell

Burla de él _____ d

Y quanto mas ama del _____ d

el de _____ c

Quinto Quebrado

El Quinto modo est tambien de diez versos. He
ua una Redondilla de cinco versos antes de si con
el modo de Concordar, que Queremos: Luego tiene
otra tambien de cinco versos, Cuya verso p.^a es Quebrado,
Y en esta ultima Copla Concordan. 2.^o 3.^o 4.^o 5.^o 6.^o 7.^o 8.^o 9.^o 10.^o
Y 3.^o y 4.^o

San Juan Evangelista
del Rey del Cielo orda pecho _____ a

Divino Juan Con Dagon _____ 6

Le day vos el Coracon _____ 6

por q.^e el Con honra Y provecho _____ a.

Salgay en esta ocasion

Gran Jarqueza

Jq.^e pecho de tanta alteza

es lo ofrenca Xpto a vos

no teniendo el mismo Dios

do reclinax la Cabeza

La 6. diferencia de quebrados se haze se haze de una
Copla de 10 versos, Cuya p.^a redondilla de 5. pa como
Las ordinarias

Va Como las ordinarias. La 2.^a tiene el 3.^o quebrado en
qual Concuerdan 1.^o y 4.^o entre si, y 2.^o 3.^o, y 3.^o asi

O vida llena de enojo!

O mundo q^{do} te vi

q^o bien fuera para mi

Si nunca tuuiera ojos

pues con ellos me perdi

mas pues mi alma no halla

ninguna vida en seguirte

quero buscarla en huirte

pues q^o no puedo ganalla

con seruirte.

La 7.^a diferencia, Consta de una Terzadilla de 5.^o voces
Con la Consonancia q^o queremos, y otra de 4.^o Cuios 1.^o
Es quebrado, y Concuerda con el 3.^o y el 2.^o con el 4.^o Conoite

Mira con tiempo Cristiano

q^o querrias hauer hecho

La Candela la en el pecho

Ja q^o agora bueno y sano

Estas te entrara en gouecho

y el descargo

Dalle luego de tal suerte

q^o resgorra el gano al cargo

y al bien

ij al buen vivir, buena muerte

La octava diferencia, q^a es ultima, es la mas brada, tiene
una sola Copiilla de 4. versos el ultimo de los quales es
Quebrado Como Este

La muerte lo arasa todo
Yal mas a los Emperador
Y a quala con el Pastor
Y el mas chico.

va mas segun q^a es rico
porq^a va menos cargado
de lo q^a pone en el grado

y en aprieto

De la Redondilla menor

La redondilla menor se compone de quatro versos cada de los quales
es de 6. Syllabas, q^a por eso se deya menor a diferencia de la otra
q^a tiene 8. suelen concordar como las grandes, 1.^a y 4.^a 2.^a y
3.^a o sino 1.^a y 3.^a 2.^a y 4.^a desta manera

Pareciame mi madre
una noche obscura
higo sin ventura
me pass mi Padre
no quiero ver gente
pues toda me enfada

siendo

Sierda Dios auerme
todo quito es nada.

Lo q. mas se acortaba es q. Concuenden 2.º y 4.º y el 3.º y 5.º
no Concuenden, sino q. Vayan juntos á una rima de roman-
ces desta manera

Devome mi Padre

Lleno de amargura
niño de felice

Pobre y sin ventura

El Criado antiguo
q. antes me servia

Si por mi pasava
no me Conocia

De los Villancicos Cap. 21.

Villancico Es un genero de Versos q. solo se Componen
para Cantar, y no para Comedias ni para Ensenar. Entre
villancicos ay Cabeça y pie. La Cabeça es una Copla
de dos ó tres ~~cuatro~~ versos q. los Italianos llaman
en su baralla repetición ó represa, porq. se suele
repetir despues de sus pies. Los pies son una Copla de
6. Versos q. es como glosa de la Sentencia q. se Contie-
ne en los versos de la Cabeça.

La Cabeça del Villancico hade llevar el dicho
agudo

agudo y Sentencioso. ~~de~~ despues se repite y
puede ser de versos todos enteros, o de enteros y que-
brados, si es la Cabeça de dos versos Concordaran assi.

En y q.º se nos va pasando
El tiempo burla burlando.

Y si es de tres versos ha de Concordar los postreros Entresi.

En el Prospero y aduerso
Log.º solo satisfaze
Es pensar q.º Dios lo haze

O puede ser de 4.º versos q.º concuerden Entre si de dos
maneras p.º y vll.º, 1.º y 3.º desta manera

llega mudo mano y liego
tácale con solo el tabio
no te peques si eres sabio
como mariposa al fuego

o pueden Concordar p.º y 2.º, 1.º y vll.º como agora

Esta Espina la no Espina
hombre llega sin temor
q.º para ti es medicina
y para Dios fue dolor.

Si la Cabeça del villancio es de quebrado, y de ente-
ro y son 3. el denudio ha de ser el quebrado
y ha de Concordar con el Vltimo desta suerte.

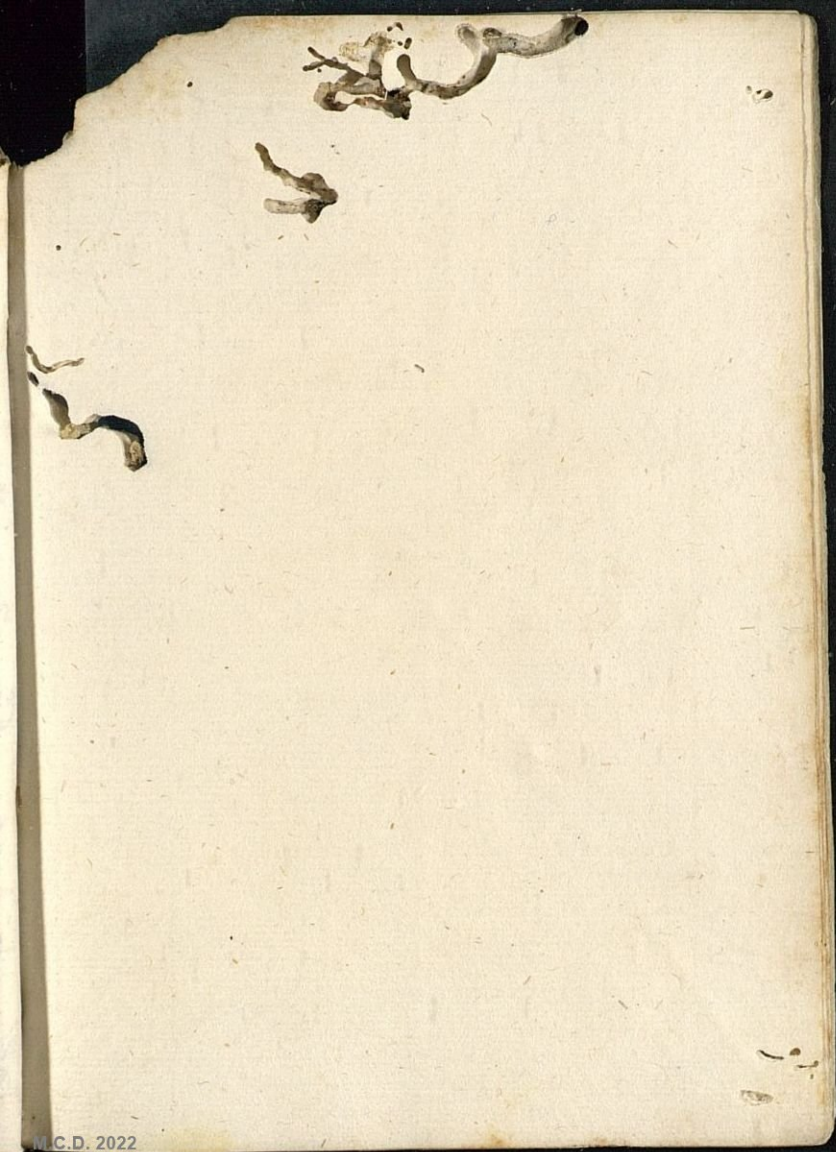
Si la Cabeça, fuere de 4.º ven. ~~que~~ quebrado puede
ser el 2.º solo desta suerte

Quando della Plaza y oro
me prende
hize el idolo q. adoro
lo q. mas q. a Dios amé
tambien queda ser el Quebrado el 1.º y 4.º
q.º el Coracon se abraza
hecha ~~en~~ luego
por las betanias de Ciro
o uno fuego

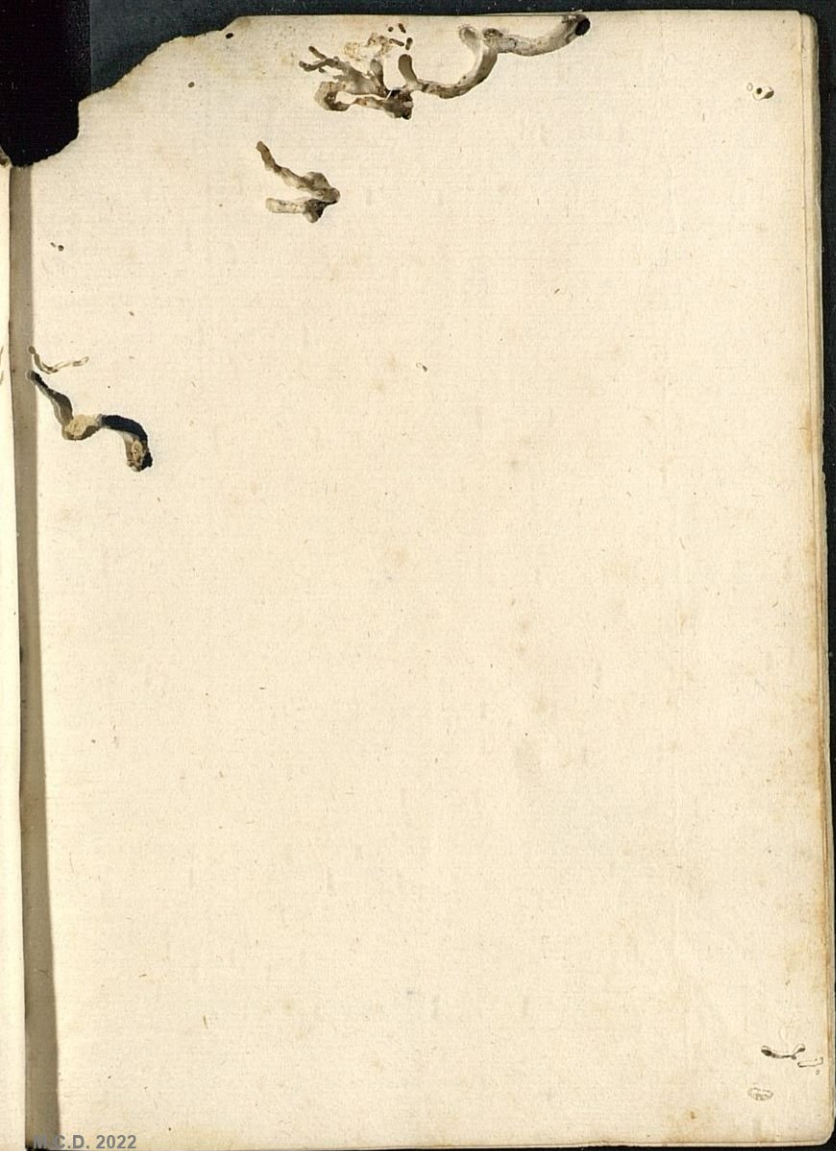
De pedibus
El peu y pondra coste de duay

[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher.]









Handwritten text, possibly a signature or name, located at the top center of the page. The ink is dark and the script is cursive.

Handwritten text, possibly a signature or name, located in the upper right quadrant of the page. The ink is dark and the script is cursive.

Handwritten text, possibly a signature or name, located on the right edge of the page. The ink is dark and the script is cursive.

Handwritten text, possibly a signature or name, located at the bottom left corner of the page. The ink is dark and the script is cursive.

